STRIPSCHRIFT

verschijnt maandelijks
nummer 104
prijs f 3,95

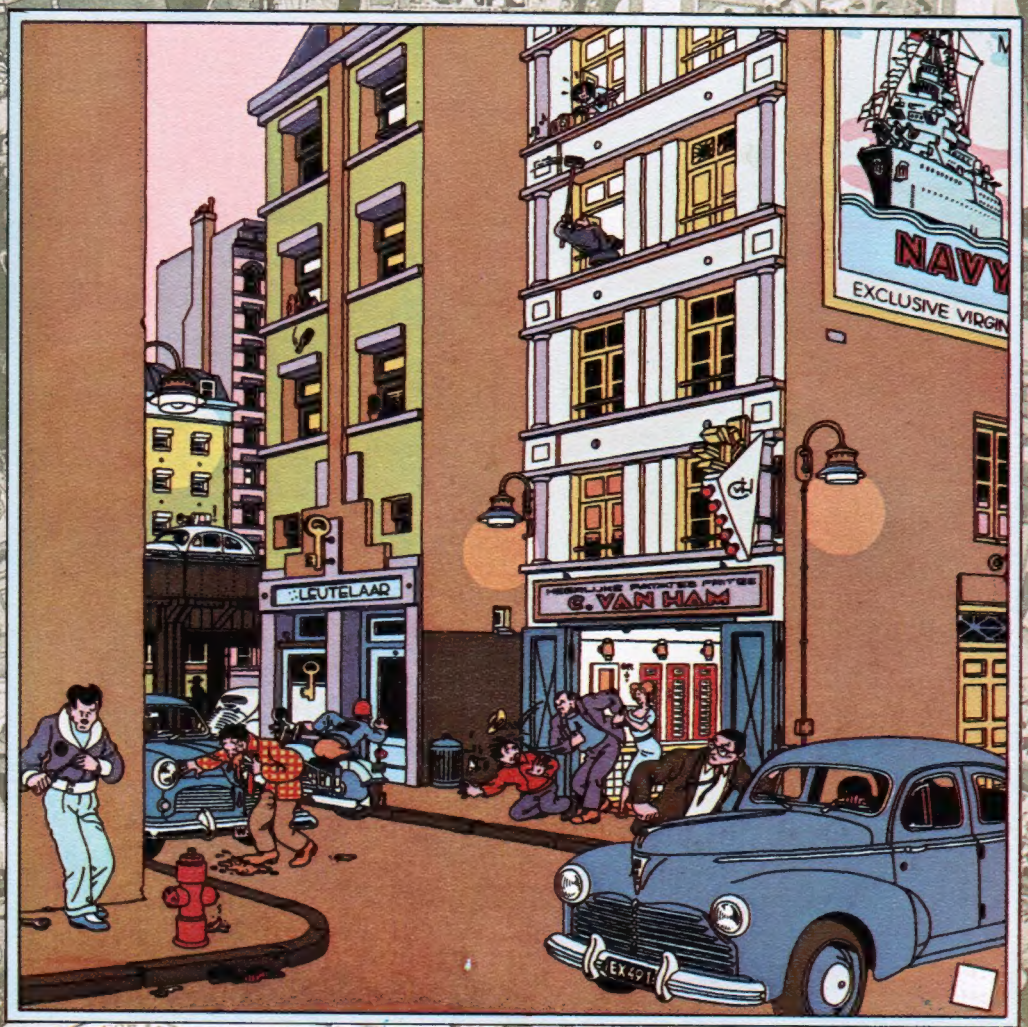

TERUG NAAR TRIGIE KARTOENALE
VNU-STORY JOOST SWARTE POGO

VERSCHIJNT IN OKTOBER :

de Woestijnschorpioenen

door HUGO PRATT

IK HEB NOOIT DE LAATSTE PAGINA KUNNEN ONDERTEKENEN VAN HET DAGVERSLAG VAN DE " LONG RANGE DESERT GROUP", DE BEROEMDE " SCHORPIOENEN VAN DE WOESTIJN". EEN KOGEL VERHINDERDE HET MIJ EN DAT WAS ZOWEL MIJN EINDE ALS DAT VAN ONS VREEMDE TEAM. ALS IK DIE BLADZIJDE WEL HAD KUNNEN ONDERTEKENEN DAN HADDEN JULLIE MIJN NAAM KUNNEN LEZEN : S. KACURIOS, VENETIAAN VAN GRIEKSE AFKOMST. IK GELOOF WEL DAT IK HET BEN DIE JULLIE HET BEST KAN VERTELLEN OVER ALLES WAT ER GEBEURDE. LUISTER MAAR :

ALS JE HET ZO WILT UITDRUKKEN. ZE BRENGEN DE POST UIT ZIGHAN EN OM DE KEER OOK DE SOLDIJ. MAAR DAT IS PAPIER-GELD DAT NA DE OORLOG TOCH GEEN WAARDE MEER HEEFT. WIJ ZIJN HIER VOOR DE POST...

CASTERMAN NEDERLAND B.V.

de MORINEL 25-29 DRONTEN

STRIPSCHRIFT

no. 104 oktober 1977

Uitgegeven door Thespa Uitgeverij voor het Stripschap Nederlands Centrum voor Belangstellenden in Strips, goedgekeurd bij K.B. 30 september 1968.

Uitgeverij Thespa
Koninginneweg 164
Amsterdam
tel. (020) 791319
Abonnementen en advertenties
tel. (020) 791319.

Redactie-adres:
Postbus 9494, Amsterdam
tel. (020) 171332

Redactie:
Hans van den Boom, Kees de Bree, Har Brok, Rob van Eijck, Wim van Helden, Marcel van der Hoff, Nico Noordermeer, Martin Wassington.
Vormgeving:
Hans Frederiks
Vaste medewerkers: Domien ten Berge, Herman Pieter de Boer, Reinolt Duerings, A. den Dooier, Evert Geradts, F.Hansen, Eric Hoek, Dick Matena, Henk J. Meier, Guus Ong, Hans Stoovelaar, Leny Zwalve.

Stripschrift is verkrijgbaar:
via een abonnement (jan t/m dec.) à f 32,50
giro 20 99 48 t.n.v. Stripschrift, Koninginneweg 164, Amsterdam; of via een lidmaatschap/abonnement van het Stripschap à f 38,50 giro no. 15 13 000 t.n.v. de penningmeester van het Stripschap te Amsterdam; in de losse verkoop à f 3,95.
Houders van een CJP-paspoort kunnen zich bij hun CJP-buro opgeven en betalen de gereduceerde abonnementsprijs van f 29,00 voor een kalenderjaar.
Lopende (bestaande) abonnementen kunnen niet omgezet worden!
Abonnementen op Stripschrift die in de loop van het abonnementsjaar worden opgegeven, kunnen slechts voor een gehele jaargang worden afgesloten.

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVOUDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT, DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOCOPIE, MICROFILM OF OP WELKE ANDERE WIJZE OOK, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN STRIPSCHRIFT EN AUTEURS.

DE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE GEPLAATSTE ARTIKELEN BERUST BIJ DE AUTEURS.

AANGESCHOTEN. . .

Nauwelijks te geloven maar toch waar: er is alweer een Stripschrift uit. Waar anderen struikelden, versnelden wij de pas. Zo'n karaktervastheid, mag toch op z'n minst opmerkelijk genoemd worden in het turbulente jaar 1977 - het turbulente jaar 1977 waarin de top van de stripwereld aangeschoten van het ene feest naar het andere wankelt. Zo werd het glas al geheven ter gelegenheid van Gummi, De Stripkoerier, 100 nrs. Stripschrift, 400.000 exx. Donald Duck weekblad en een expositie bij Galerie Clemar, terwijl voor 10.000 afleveringen Bommel, 25 jaar Donald Duck weekblad, 10 jaar Het Stripschap en 'De Negende Dag van Het Beeldverhaal' de obers al in de startblokken staan.
Hoe daarbij nu nuchter te blijven en in het rechte spoor? Gelukkig zijn er echter nog voldoende zaken die houvast bieden, zoals daar is de stapel Moderne Papieren met het omvangrijke oeuvre van Joost Swarte, een van de weinige Nederlandse stripmakers van deze generatie die ook in het buitenland bekendheid en waardering geniet.
Vooral aan hem en zijn strips is dit nummer gewijd. Daartoe namen we een amusant en boeiend gesprek op dat auteur Herman Pieter de Boer met hem voerde en registreerde.
Nu na 'Mein Kampf in stripvorm' een roemruchte bijdrage van Henk J. Meier over 'de Keizerstrip Trigië' in SS 99, de storm over Trigië wat is gaan liggen, taxeert Jan van den Berg de werkelijke stormschade bij 'Terugkeer naar Trigië'.
Op veler verzoek de come-back van Pogo in een nieuwe vorm, we hopen U er een plezier mee te doen. *Red.*

INHOUD

5. DE MAGIE VAN HET RITME, verslag van een boeiend gesprek tussen een van de toonaangevende tekenaars van de nieuwe Nederlandse generatie en schrijver Herman Pieter de Boer. Met herdrukken van Joost Swarte-strips.

13. TERUGKEER NAAR TRIGIE, Jan van den Berg zette puntjes op en vraagtekens in 'De analytische chaos van Henk J. Meier'. Voer voor Lawrence-fans, maar HJM reageert.

16. HET STRIPSCHAP presenteert. . .

17. DE HAARLEMSE STRIPBLADEN, het tweede hoofdstuk in de serie 'Van een Hollandsche School naar een Haarlems Imperium', over de geschiedenis van de Nederlandse stripbladen.

20. DE ZESTIENDE WERELDKARTOENALE van Knokke-Heist is alweer achter de rug, kartoenist Guus Ong doet er verslag van.

22. POGO keert in originele versie terug met het verhaal 'Stuck on the Stack' (1956), met Nederlandse vertaling/bewerking.

26. RUILADVERTENTIES

27. DE EERLOZE KRIJG, vervolg herdrukken van het zes-en-zestigste en laatste Eric de Noormanverhaal van Hans G. Kresse.

31. UNDERGROUND, GROUNDLEVEL, OVERGROUND - Kees de Bree op nivo over onlangs verschenen Amerikaanse strips.

33. NIEUWS, UIT DE BLADEN, STRIPFLITSEN

35. STRIPS VAN PROFESSOR PI en SIMPELMAN

SUMMARY

For this number of Stripschrift Joost Swarte, dutch artist which is also well-known outside Holland (Charlie) has been interviewed by author Herman Pieter de Boer. The fascistic aspects of the Trigan Empire are considered again by Jan van den Berg. Besides there is news about The Kartoenale - famous cartoon-exhibition - of Knokke-Heist, the continuation of Pogo, Eric, the usual columns and news items.

SOMMAIRE

Pour ce numéro de Stripschrift Joost Swarte, dessinateur aussi très connu en France (Charlie) a été interviewé par l'écrivant Herman Pieter de Boer. Les côtés fascistes de l'Empire Trigan ont été confidéré de nouveau par Jan van den Berg. A part ça il y a des nouvelles sur la Kartoenale de Knokke-Heist - l'exposition connue de cartoons - la suite de Pogo, Eric les rubriques habituelles et les nouvelles.

STRIP TOPTIEN

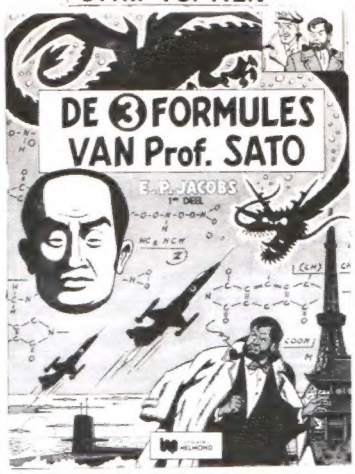

1. BLAKE EN MORTIMER
De 3 Formules van Prof. Sato -1
JACOBS
Uitgeverij Helmond
2. MICKEY MOUSE
Ik, - - -
WALT DISNEY PROD.
Oberon bv
3. SUSKE EN WISKE
De sputterende Spuiter
VANDERSTEEN STUDIO'S
Standaard Uitgeverij
4. LUCKY LUKE (2)
Zeven korte Verhalen
MORRIS/GOSCINNY
Oberon bv/Dargaud
5. ISABELLE AVONDROOD
De waanzinnige Geleerde (3)
TARDI
Uitgeverij Casterman
6. TOM POES (4)
— en de Jakker-Jekker
TOONDERSTUDIO'S
Uitg. Oberon bv
7. ROODBAARD (5)
De onzichtbare Piraat
HUBINON/CHARLIER
Oberon bv/Dargaud
8. ALEX (6)
Het spook van Carthago
MARTIN
Uitg. Casterman
9. STEF ARDOBA (8)
Opdracht in het Verleden
BUS
Oberon bv
10. LUITENANT BLUEBERRY (5)
Ballade voor een Doodskist
GIRAUD/CHARLIER
Oberon bv/Dargaud

Vanuit het niets gekomen staan de bij Uitgeverij Helmond verschenen *Formules van Prof. Sato* hoog genoteerd (nr.1), De prijs en ook het schoonheidsfoutje Ub Iworks stonden een hoge notering van de Oberon BV-uitgave *Ik, Mickey Mouse deel 1*, niet in de weg. Gelukkig dus geen konsekwenties! Verder gebeurde er weinig schokkends: maar liefst zeven titels van de vorige lijst handhaafden zich. De tussen (haakjes) vermelde getallen geven de notering op de vorige Toptienlijst aan. Gegevens voor deze Toptien werden verstrekt door Athenaeum Nieuwscentrum, De Blauwe Lotus, de Bijenkorf, Drukwerk, fa. Hermans, De Jacobijn, Lambiek, De Leeswinkel, Old Comic House, Plaatjes-Boekjes, Richard, Sjors, Wammes, Wammes Waggel en Wout. MWMGW

uitgeverij helmond

nieuw bij helmond

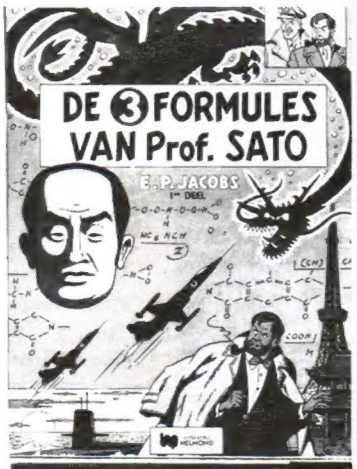

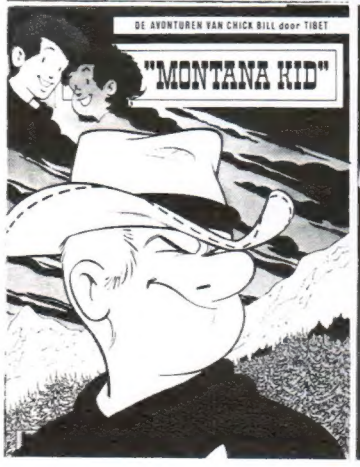

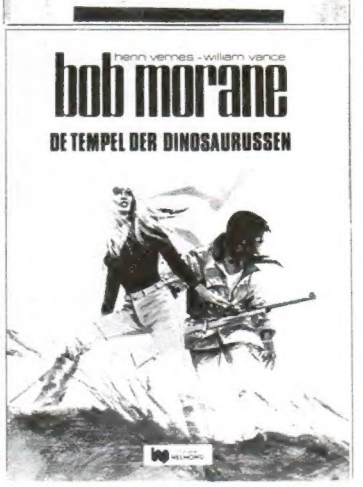

BLAKE AND MORTIMER : DE DRIE FORMULES VAN PROFESSOR SATO
CHICK BILL : MONTANA KID
TOENGA : DE STRIJD DER GEWELDENAREN
BERNARD PRINCE : BRAND IN DE OASE
RIK RINGERS : DE KLAUWEN VAN DE ONBEKENDE
ROZEBOTTEL : HET KASTEEL VAN DE 4 MANEN
COMANCHE : DE DUIVELSVINGER
BRUNO BRAZIL : HET DOSSIER VAN BRUNO BRAZIL
BUDDY LONGWAY : HET GEHEIM

VERKOOPPRIJS F 4,95 PER DEEL

VERKRIJGBAAR IN DE BOEKHANDEL

UITGEVERIJ HELMOND — HELMOND
CHURCHILL–LAAN 107 — tel.: 04920–39802

JOOST SWARTE

door

HERMAN PIETER DE BOER

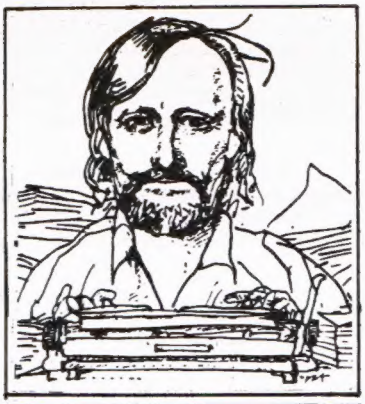

JOOST SWARTE *(Heemstede, 1947) publiceerde o.a. in Uit de Kunst, De Andere Krant, Aloha, Modern Papier, Okki, Jippo, Tante Leny Presenteert, Inkt, Furore, De Nieuwe Linie, Vrij Nederland, Charlie, Surprise, Humo, Real Free Press Uitgaven, en voor Dynamite Records. Zeer bekend van hem is Jopo de Pojo, die géén neger is.*

Eeuwen geleden stootten een paar Portugese joden om een of andere reden met hun handeltje door naar Groningen, waar hun achternaam Suarto natuurlijk veranderde in Swarte. Eén van die Swartes huwde veel later een Duitse vrouw van het geslacht Hömmen; een nazaat dáárvan trouwde met de Antwerpse Mia de Klerk - en uit dit alles sproot tenslotte voort de 29-jarige Jongeman Joost Swarte die ik zozeer bewonder dat ik zijn vader zou willen zijn. Ik zou trouwens zijn vader kúnnen zijn, want ik ben liefst 20 jaar ouder - een hele handicap als je tot het wezen van de ander door wil dringen. En dat wil ik. Ik wil weten wat dat voor iemand is die me zóver krijgt dat ik wel een kwartier naar één tekening van hem kan staren, vervuld van genotsgevoelens.

HERMAN PIETER DE BOER *(Rotterdam, 1928) werkte o.a. als copywriter, journalist, tv-schrijver, voor hij als literair laatbloeier het land verraste met o.m. de verhalenbundels 'De vrouw in het maanlicht', 'Het damesorkest' en 'De kellnerin', alle geïllustreerd door Pat Andrea. Daarnaast is hij auteur van tientallen bekende liedjes.*

DE MAGIE VAN HET RITME

☐ De kunstenaar zit op het zonnig binnenplaatsje van zijn huis aan de Breestraat in Haarlem een boterhammetje met pindakaas te eten. Hij is mager, donkerblond, heeft een soort snor en lijkt voortreffelijk op een Hollandse striptekenaar aan de lunch. Zijn vrouw Claire heeft donkere ogen, is in Maastricht geboren en snijdt dan ook waarderend de kersenvlaai aan die ik uit Limburg heb meegebracht. Hun kind is het meisje Woody, 6 jaar, zeer leuk; ze maakt 'cadeautjes', met blompjes en lintjes versierde pakjes die je moet uitpakken om dan b.v. een oude kam te ontdekken.

☐ De koffie geurt. Wat oergezellig. Waar moet ik goddomme beginnen met mijn ondervraging?

☐ Uit het bovenraam jengelt, boingt, gorgelt en tjinkt muziek van het Hawaii-ensemble Gabby Pahinui.

☐ 'Je werk is zo ritmisch, word je beïnvloed door bepaalde muziek? ' probeer ik maar eens.

☐ 'Nou, neu, tsja.'

☐ We schieten niet op. Wel blijkt dat Joost platen bezit van R. Crumb and his Cheap Suit Serenaders. Daar gaan we wat van beluisteren, trapje op, in zijn studio. Amerikaanse neuzelmuziek waarbij Crumb zelf de banjo bespeelt.

☐ 'Heeft Crumb invloed op je gehad? '

☐ 'Jaja, die vind ik erg goed.

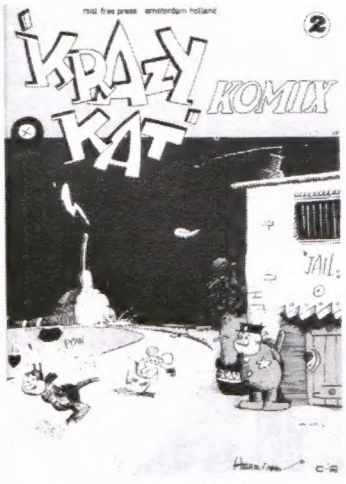

Herriman–covers in zijn stijl. . .

Helderheid, hé? Duidelijk. Daar hou ik van.'

☐ Ik laat de naam Georg McManus vallen, schepper van 'Bringin' up Father' (nu in de Stripkoerier geprolongeerd als 'In goeie doen'), en dat is raak. Van deze tekenaar heeft Joost vroeger veel werk gekocht en bestudeerd. 'Maar,' bekent hij gul, 'we zouden een zeer lange invloeden-lijst kunnen maken. Doen? Okee, schrijf maar op.' Hij inspecteert zijn strikt geordende boekenkast. 'Om te beginnen Hergé. Dan Jijé - ook niet gek. Herriman, van Krazy Kat - voor een serie heruitgaven heb ik zelfs covers in zijn stijl getekend.'

☐ 'Je kunt zowat alle tekenstijlen imiteren, hè? '

☐ 'Nou, niet álle. Maar ik kom een eind. Zullen we verder gaan met de invloeden-lijst? Edgar P. Jacobs, een Belg, 'De Avonturen van Blake en Mortimer', prachtig, niet, voor een man die eerst operazanger was? We gaan verder. Alain Saint Ogan, van 'Zig et Puce', Dubout? Nou ja, die heeft geen invloed gehad, maar is wel zeer leuk om naar te kijken. 'Terry and the Pirates' van Milton Caniff, daarin wordt met zwart-wit-gewerkt. John Held! Heeft onder meer covers voor Life gemaakt.'

☐ 'Nog meer? '

☐ 'O jee, S. Clay Wilson. Willem (Holtrop), Bill Griffith, Kim Deitch, Bob Armstrong, Gluyas Williams. Jack Cole - die heeft nog gewerkt voor Will Eisner van 'The Spirit'. Roy Crane! Die kan dingen die ik niet kan. Hier, hoe zo'n boot op het water ligt. . .'

☐ Joost komt met kalkpapier en toont hoe hij tekeningen van andere kunstenaars ijskoud overtrekt om te ontdekken 'hoe ze het doen'.

☐ 'Ik kan geen water tekenen. De hele natuur heb ik moeite

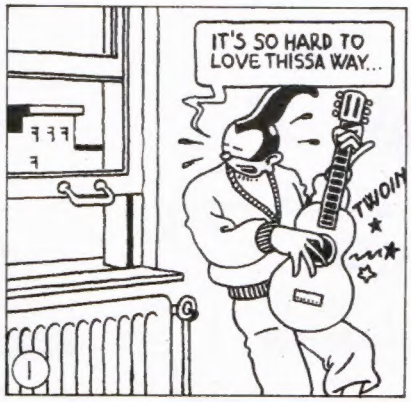

mee. Als we ergens op het land zijn, dan herkent Claire bijvoorbeeld speciale vogels of bloemen - en ik zie alleen hoe een hooivork ergens ingeplant staat.'
☐ 'Je bent meer een stadsmens. Asfalt, auto's, dingen.'
☐ 'Misschien wel.'
☐ Ik kijk om me heen in zijn studio. Zo'n radiotoestel, model 1953 of daaromtrent, ken ik uit veel van zijn werk: die rondingen. Ik herinner me ook scooters, Fats Domino, en zeg: 'Je zit een beetje vast aan de jaren '50, niet? '
☐ Tot mijn verbazing ontkent Joost dit hevig. Het zijn toevallig die vormen die hem boeien, zegt hij. (En hoe! Hij tekent zijn schemerlampen, stopkontakten, melkfleshouders, motorfietsen, en al die andere honderden voorwerpen met een welhaast fetisjistische liefde. . .) Daarnaast echter is er ruimte genoeg voor stijlvormen uit andere perioden, zoals de Art Deco belijningen en ornamenteringen van sommige architecten uit de jaren '20 en '30 - of eerder, of anders.
☐ Doordat Claire met versnaperingen en verfrissingen verschijnt, raken we de draad kwijt, en hoor ik mezelf ineens vragen: 'Maar is het niet zo dat de Nederlandse strip enorm beïnvloed is door de Belgische strip, zullen we daar toch even over. . .'
☐ 'Jaja. Je hebt natuurlijk al die mensen die aanvankelijk voor Pep werkten, die heel erg aan de penseeltechniek hingen - vooral Franquin-bewonderaars.'
☐ 'Wat is penseeltechniek? ' vraag ik dom.
☐ 'Die mensen inkten met penseel.'
☐ 'O ja? Met een heel fijn penseel? '
☐ 'D'r zijn er,' zegt Joost, 'zóveel die dat doen.'
☐ 'Doe jij dat ook? '
☐ 'Welnee, Natuurlijk niet. Haha. Ik doe het met een pen. Met een kroontjespen.'
☐ 'Je doet het soms inééns, hè? Zonder potlood.'
☐ 'Nee, hoor.'
☐ 'O, je schetst toch eerst. En wegstuffen.'
☐ 'Jazeker. Heel uitgebreid. Ik ben echt een viezerik wat dat aangaat.'
☐ 'Dus . . . met een kroontjespen? '
☐ 'Ja.'

Vind je een swastika mooi als vorm? (pag 10)

☐ 'Ook met zo'n houten uh. . .'
☐ 'Ja, een penhouder. Dat gaat heel erg goed.'
☐ 'Eh,' opper ik, 'daar kun je ook dik en dun mee doen.'
☐ 'Dat kan, als je dat wilt. Ik doe dat nooit. Ik inkt ook heel erg precies en. . . heel rustig zo. Je hebt ook tekenaars die gaan zo van krrt-krrrt-kras-kras. . .'
☐ 'Zoals Peter van Straaten? '
☐ 'Ja. En dan zie je wel veel dikteverschil.'
☐ 'Searle.'
☐ 'Ja.'
☐ Joost? Weet je wat ik vind? Ik vind z'n tekeningen zo overdadig, te vol altijd.'
☐ 'Ik vind zijn tekeningen lelijk,' zegt Joost. 'Ik vind wel dat hij goed kan tekenen, maar ik vind zijn tekeningen ook zeer lelijk.'
☐ 'Jaja. Maar ik bedoel: het houdt maar niet op. Net als wanneer ik Avenue opsla; op zich is het een prachtig blad, goed verzorgd, goeie schrijvers, goeie foto's, maar dan kijk ik het door, dan word ik er krankzinnig van, het is teveel, ik zie veel liever iets minder, en dat is één van de redenen waarom ik zo gecharmeerd ben van jouw werk; het is die *selectie* die jij maakt, wát je d'r op zet, ik zal niet zeggen dat je veel weglaat, maar er staat in wezen niks onnodigs op. En als er een letter naar beneden gevallen is, zoals in jouw zeefdruk 'Ochtendschemer in 8 drukgangen. . .' daar is van die winkelpui die neonletter S uit de naam SLEUTELAAR gevallen, die zet je ergens anders neer, zolang, nietwaar, die mag niet wegraken.'
☐ 'Nee, die moet later terug opgeplakt kunnen worden,' zegt Joost terwijl ik uithijg.
☐ 'Heeft dat iets te maken met je natuur? '
☐ 'Natuur? '
☐ 'Nou, dat je zelf een ordelijke natuur bent. . .'
☐ 'Ik ben vrij slordig.'
☐ 'Slordig met afspraken? '
☐ 'Nee, eigenlijk niet.'
☐ 'Kleding? '
☐ 'Ben ik slordig? ' mompelt Joost. 'Ben ik netjes? Ik weet het niet.' Hij raakt inderdaad in twijfel over zichzelf - het gesprek ontaardt in hardop denken en tweestemmig gebazel.
☐ Dan zegt Joost, opeens vastbesloten: 'Nou, kijk, het heeft met óverzicht te ma-

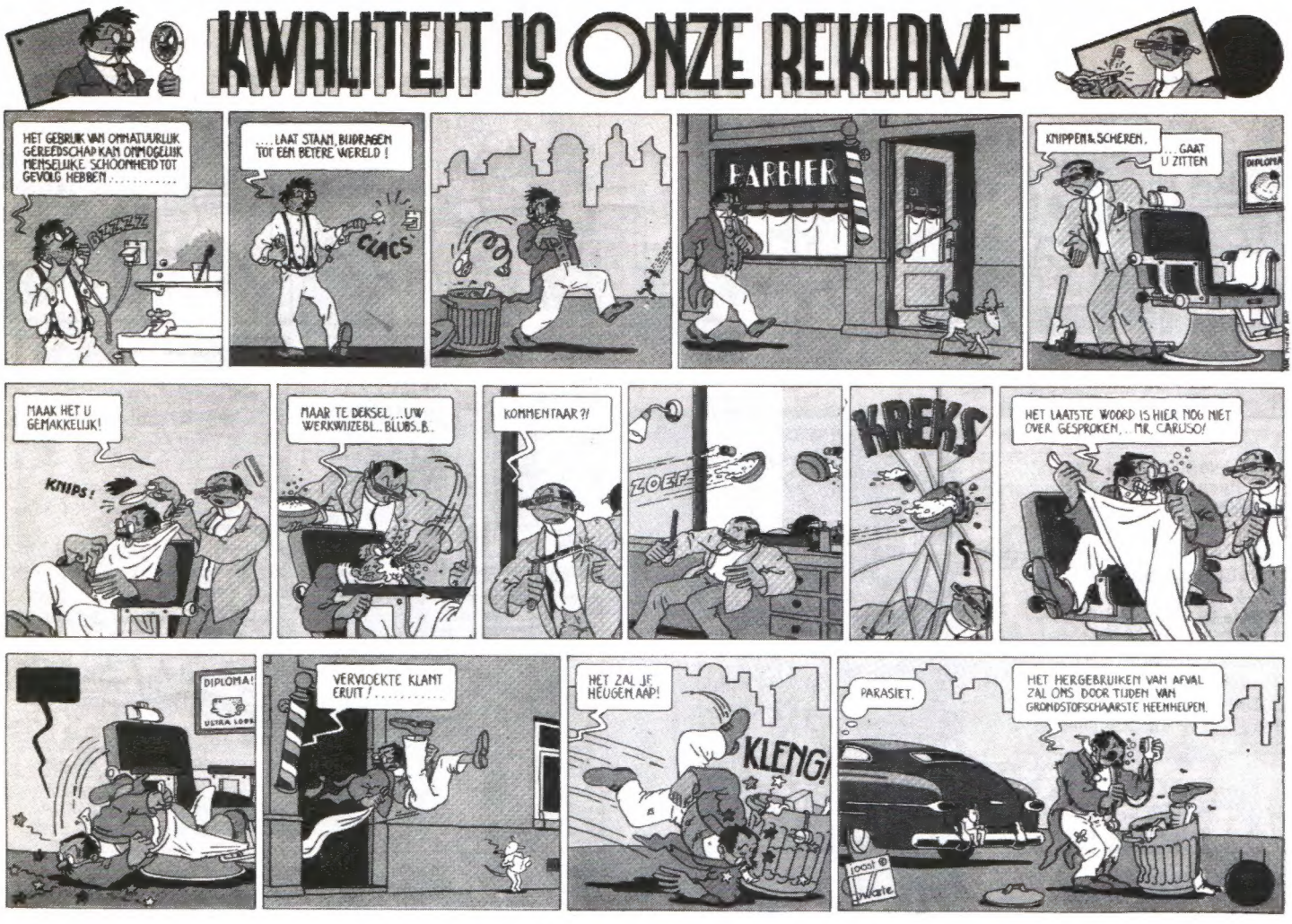

ken! '

☐ 'Je wilt overzicht hebben? '

☐ 'Jajajaja.'

☐ 'O, dus als er iemand in de stront getrapt heeft, dan moet je de stront ook aan zijn schoen zien.'

☐ 'Ja, da's een kwestie van beeldtaal. Je moet weten dat hij erin heeft gestaan, anders dan uh. . . Als je in zo'n stijl tekent, dus een documentair-achtige stijl hebt, dan moet je - als je wat tekent - *juist* zijn. Ik kan niet, als ik een straat teken - wat sommige tekenaars wèl kunnen - met een zwiepende penseel wat grof doen en dan is de straat vies. . .'

☐ 'Je laat zien wat er ligt.'

☐ 'Nou, het is documentair, en als je op straat loopt, zie je ook wat er ligt.'

☐ 'Noem je je eigen stijl: *documentair striptekenen?*'

☐ 'ummuh. . .

☐ 'Of: *gedocumenteerd?* '

☐ 'Da's beter, denk ik.'

☐ 'Je doet expres niet artistiek, hè? Hoewel ik je werk dus zuiver als kunst beschouw - je hangt niet de artiest uit. Dat is de overeenkomst die wij hebben - in mijn werk moet ook alles op z'n plaats staan. Als je mijn verhalen leest, zul je merken dat ik bijschaaf en stileer tot het allemaal kant en klaar is.'

☐ 'Ja, tuurlijk, ja. Dat is ook mijn opvatting, mijn techniek. Van dingen te kunnen veranderen. Ook met teksten schrijven. Als je dialogen maakt. Vellen volschrijven. . . strepen. . . mixen. . . doorkrassen.'

☐ 'Jaja,' zucht ik, blij met een punt van overeenstemming ondanks generatiekloof, 'en nu nog even dat documentaire. Ik kom op wat ik zo'n klemmend voorbeeld vind, dat is de cover van de Houseband-LP 'Sympatico'. Daar staat bij-voorbeeld een Messerschmitt op, nou wil ik weten: heb je daar foto's van, van die Messerschmitts? '

☐ 'Ja.'

☐ 'Ook van die motorfiets waar die man en die glamourgirl op zitten? '

☐ 'Ja.'

☐ 'Auto's uit 1950. . . en zo, of alle auto's die je nodig hebt. . . je gaat niets tekenen zonder dat je weet dat alles op z'n plaats zit? Fantaseer je nooit een Volkswagen? '

☐ 'Nee, nee! Als ik hem uit mijn hoofd kende, zou ik uit mijn hoofd tekenen, maar voor auto's en dat soort dingen. . . dat luistert nogal nauw, die vormen, omdat: je herkent ze aan de vorm. Heel anders ligt het bij architectuur.'

☐ 'Daar fantaseer je dus wel? '

☐ 'Ja, dat kan. Huizen verschillen.'

☐ 'Maar Joost, dan moet het zeker toch kloppen, niet? Je zult toch geen Escher-neiging krijgen, om een trap te maken die niet kan, waar je opeens met je kop ergens tegenop loopt. Je moet echt in het huis kunnen bewegen.'

☐ 'Ja, architectuur in mijn tekeningen moet kloppen. Zodanig, dat het huis de indruk wekt een echt huis te zijn, waar alles op z'n plaats zit. Je kan niet, als je aan de voorkant van een huis een heel groot raam hebt, nét aan de zijkant om de hoek een wc-raampje tekenen. Dan zou de wc bij die voorruit zitten. Als je een ziekenhuis tekent, dan weet je dat er bij de entree een balie moet zijn, dat er dienstvertrekken en liften bestaan. Aan de hand van de kennis die je van gebouwen hebt, teken je een gebouw waar die functies in moeten passen, want anders is het geen ziekenhuis of hotel of uh. . . tja, dan

JOPO de POJO
Joost Wilgarte
GOEDEMIDDAG, IK KOM VAN DE FIRMA "DAAR ZIT MUZIEK IN" U WILDE EEN FONO PLAAT MAKEN? KUNT U ME WAT VOORSPELEN GRAAG?....JA?
J&P
3
DIT IS EEN EIGEN NUMMER ♪..OH BEEBIE.. BEEBIE OH..♪
GEGROET, U HOORT NOG VAN ONS
..MIJN GITAAR WAS ONTSTEMD! IK WAS NOG WAT SCHOR VAN EEN VERKOUDHEID! MIJN VINGERS ZATEN TUSSEN DE DEUR.....

jopo de pojo
joost swarte '75
GOEDENMIDDAG MENEER, MAG IK WAT VOORSPELEN,.....JA?
WEL...NU JA MAAR HOU HET KORT GRAAG
DAAR ZIT MUZIEK IN
5
UWWAN UTTOE UWWAN TOE ZRIE FOR:
DANK U DANK U, ZO IS 'T GOED. IK DENK DAT ONZE FIRMA NIET IN U IS GEINTERESSEERD
IK OOK NIET IN UW FIRMA TOT NIET ZIENS !
DAAR ZIT MUZIEK IN
Geen

ziet het er anders uit.'
☐ 'Je hebt er zelf geen naam voor gevonden? Voor hoe je tekent? '
☐ 'nee,' zegt Joost.
☐ 'Wat mij het meest opvalt van alles is - en dat heeft waarschijnlijk ook met die ordening, dat óverzicht te maken - hoeveel er ook opstaat, wàt er ook allemaal gebeurt . . . het RITME.'
☐ 'Jaja.'
☐ 'Dat moet toch een grote rol spelen in je leven.'
☐ Joost verzinkt in gepeins.
☐ 'Dat ritme', zeur ik door, 'daar hou je dus van. Dat *evenwicht*.'
☐ 'Ja.'
☐ 'Evenwicht móet? Het is sterker geworden, als je je vroeger werk met dat van nu vergelijkt? '
☐ Woody komt over een poppenkast praten; korte, vrolijke pauze.
☐ Joost, daarna: 'Maar over ritme hadden we 't, geloof ik? '
☐ 'Ja, het verband tussen het ritme in je werk en je leven. Ik moet door jou aan de schilder Piet Mondriaan denken. Die léefde ook zo. Als je bij hem thuiskwam in Parijs, waar hij een tijd zijn atelier had, dan was alles helemaal schoon, en onder de trap in de hall stond altijd een tafeltje met één bloem erin. En tenslotte zat hij in New York op een kamer die helemaal uit primair gekleurde vlakken was opgebouwd. . . Je mocht er haast niets verplaatsen.'
☐ 'Ja,' zegt Joost, 'die neiging heb ik wel gehad. Toen ik in Deventer woonde, had ik een kamer, die was helemaal wit, en daar liepen een soort fictieve lijnen doorheen die alles in die kamer met elkaar verbonden. Dus als ik iets aan de muur hing, een prent. . . dan lijnde ik het uit op een bepaalde lijn van een raamlijst of zoiets op de plek waar ik dacht dat het goed was - maar die was meestal bepaald door de omstandigheden en reeds aanwezige elementen. Daardoor krijg je nieuwe lijnen, want als je al die lijnen doortrekt, die hoogte zeg maar, de bovenkant of de onderkant van een prent, dat is een horizontale lijn, die loopt dus door het hele vertrek dan. Je hebt dan een oriëntatiepunt voor een andere plaatsbepaling.'
☐ 'Juist,' zeg ik, happy dat deze uitspraak is vastgelegd per cassetterecorder, 'hoe oud was je toen? Twintig? '
☐ 'Ja, eenentwintig.'
☐ 'Toen woonde je nog alleen.'
☐ 'Ja.'

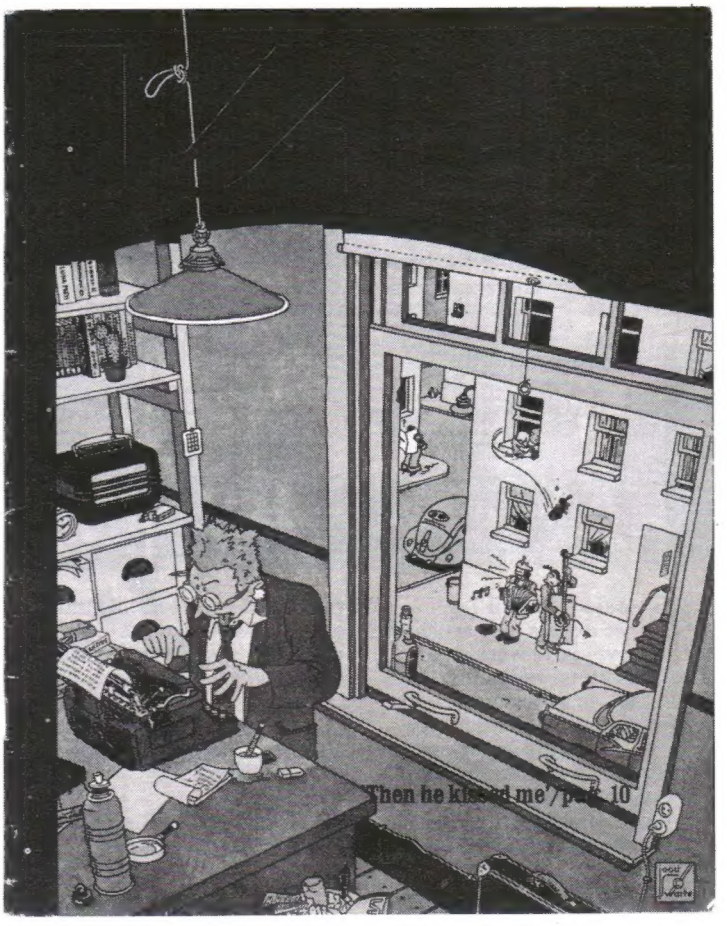

omslag 'Vrij Nederland' boekenbijlage

☐ 'Ja, als je met z'n tweeën leeft, wordt het moeilijker.'
☐ 'Ach, het is ook verkeerd.'
☐ 'Je hebt het dus losgelaten. Toen je Claire leerde kennen? '
☐ 'Dat moet in die tijd geweest zijn, ja.'
☐ Claire zegt ineens: 'hij wou geen planten.'
☐ Joost: 'O ja, planten in huis. Nee. Een cactus in huis vind ik mooi, maar uh. . .'
☐ 'Je houdt nog steeds niet van planten in huis? '
☐ Nee. Nou er zijn een paar planten en bloemen die ik echt mooi vind. Een hyacinth bijvoorbeeld.'
☐ 'Nu zijn we het toch 's even roerend eens. Dat de hele wereld al groen is, en dat er binnen dus geen groen meer hoeft. Ook geen groene verf.'
☐ 'Als alles buiten al groen is,' concludeer ik tevreden, 'hoeft het binnen niet nòg 's.'
☐ 'In de strips heeft dat ook te maken,' zegt Joost, 'met de leesbaarheid, die ordening.'
☐ 'Leesbaarheid? '
☐ 'Ja, als je de dingen heel erg duidelijk neerzet. . .'
☐ 'er zijn veel strips,' val ik Joost ineens weer opgewonden in de rede, 'waar ik een hekel aan heb. Waar teveel op één plaatje getekend is, te slordig. . . strips die toch heel beroemd zijn, en dan denk ik toch: sodemieter op. Maar neem Crumb, die is heerlijk duidelijk. En McManus, waar we het al over gehad hebben. . .'
☐ Even uitpuffen en vlaai eten.
☐ 'Gisteren,' meld ik daarna, 'was ik in het oorlogsmuseum Overloon. Daar zag ik vitrines met Duitse insignes, prachtige adelaars, gespreide vleugelen, fraai gelaagd.'
☐ 'O ja, ah ja.'
☐ 'Dat vind jij ook interessant, als vorm? '
☐ 'Tuurlijk.'

jopo pojo
joost swarte '75
SKUBI DUBAH ...DANK U..... DUWAP DU-WAH
4
.....DE MENSEN HOUDEN VAN MIJN MUZIEK. NOG EEN PAAR LIFE OPTREDENS...EN IK KAN DE STUDIO IN.
KRAKS
TWOINGGG

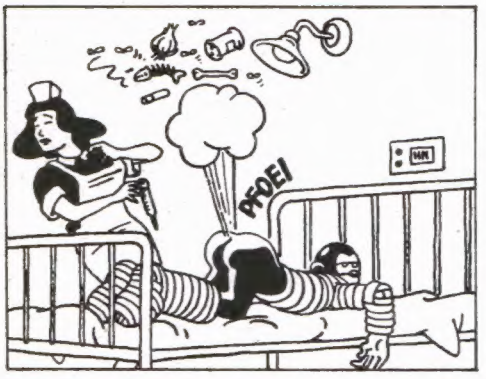

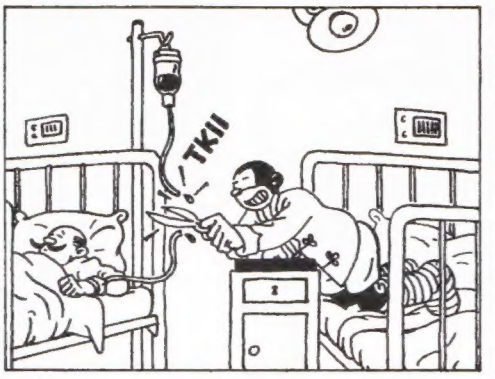

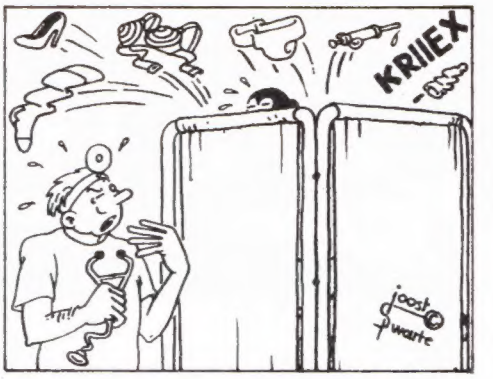

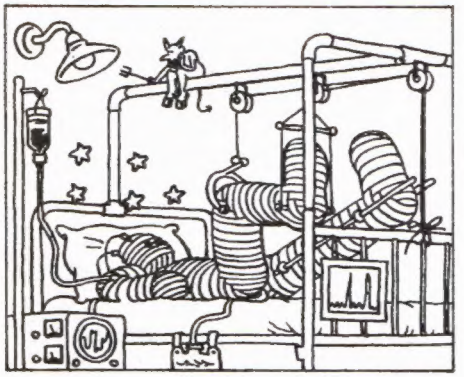

CHARLIE

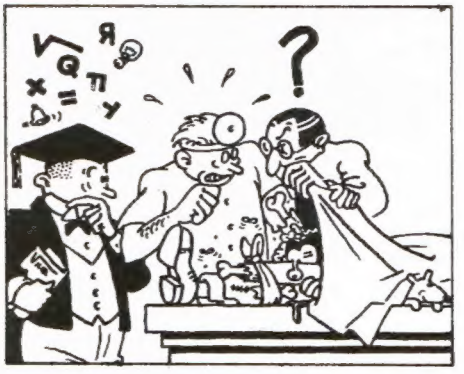

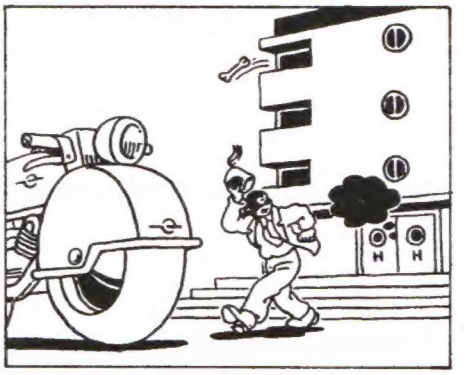

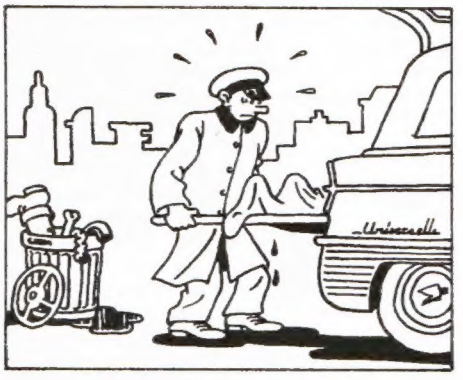

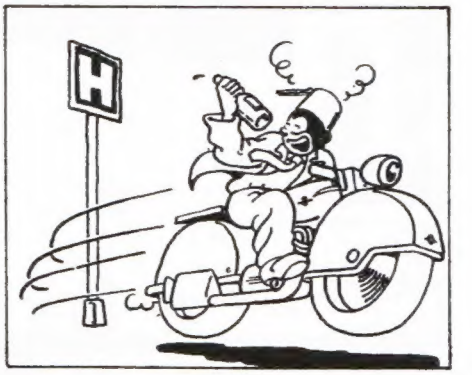

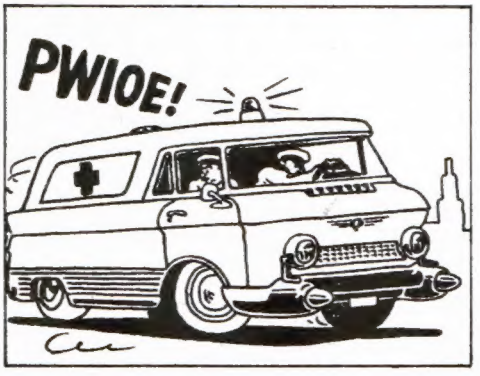

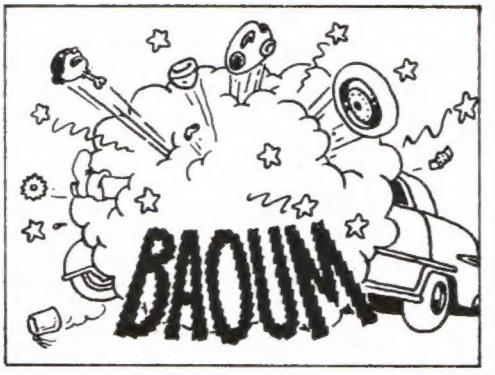

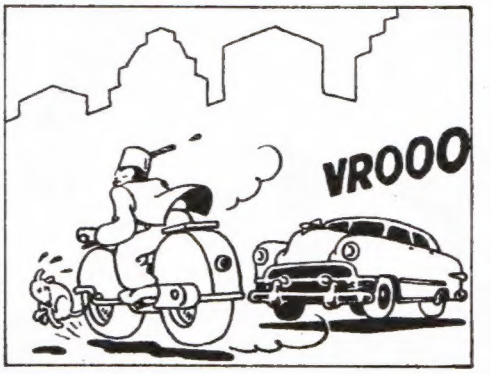

Verscheen eerder in 'Charlie'

Verscheen eerder in de Kinderboekenmolen

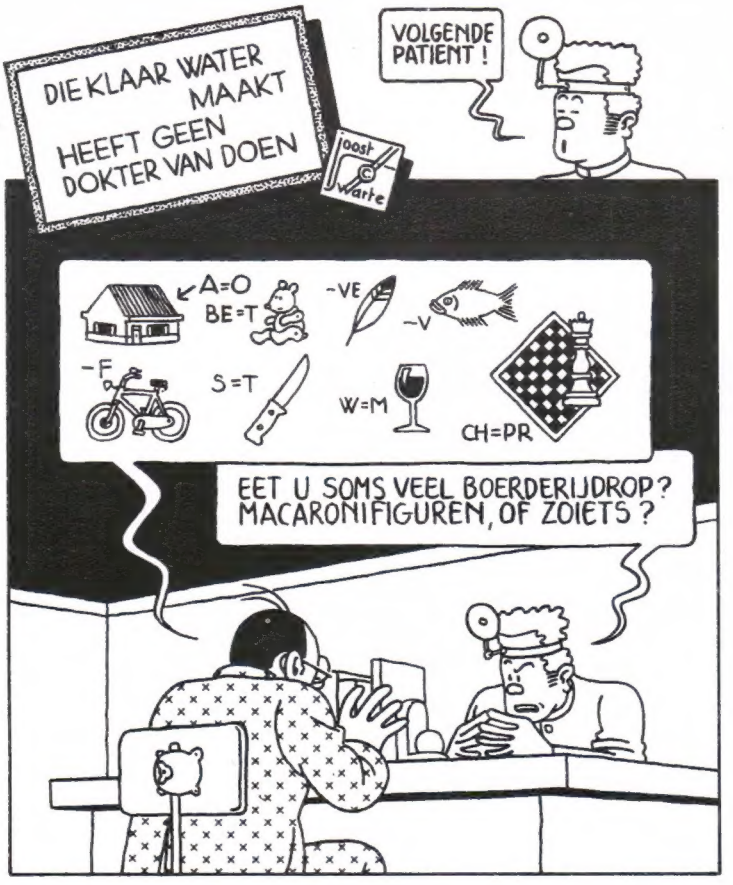

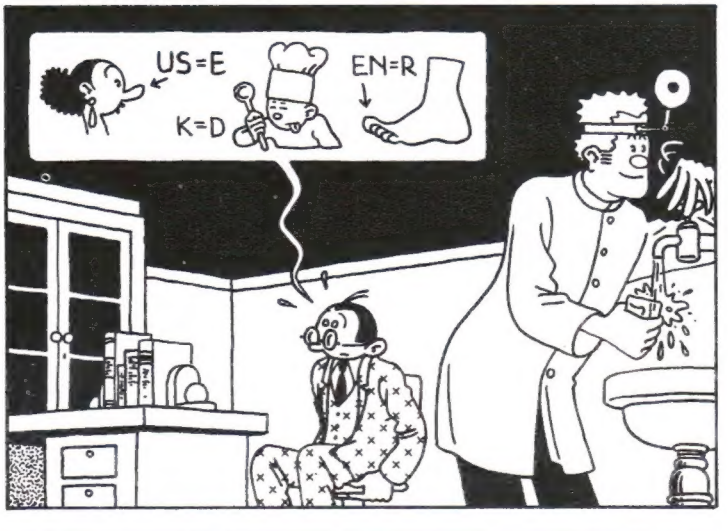

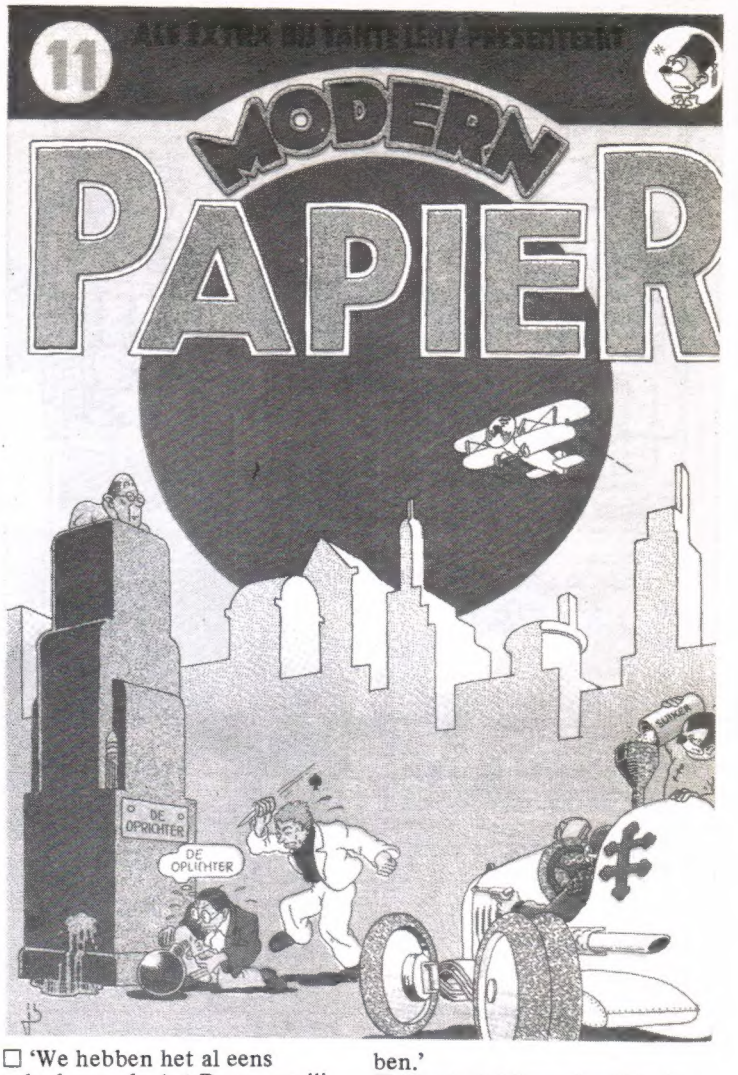

☐ 'We hebben het al eens gehad over de Art Deco - en jij meende alles wat er aan netjes en on-ver-ward overgebleven was van die Art Deco, dat zit daarin, in die Nazi-ornamenten. Al die insignes, hakenkruizen, Standarten, die vind je mooi. Je tekent ze ook, in een strip, 'Tante Leny presenteert nummer 22". Vind je een swastika mooi, als vorm? '

☐ 'Ja, mooi. Er zijn veel van die dingen, uh. . . Ze hebben natuurlijk wel precies die stijl gekozen die ze konden gebruiken in hun manier van doen. Ze hebben de rest laten vallen. De richting van de Art Deco waarin de persoonlijke creativiteit zat, die is verlaten en deels als 'entartete Kunst' bestempeld. Hoor eens, ik ben niet aan een bepaalde periode gebonden. Ik heb een voorliefde voor een bepaald soort ornamentiek, een soort manier van ontwerpen, waar verschillende stijlen uit allerlei tijden in worden ondergebracht. Want in de Art Deco kun je de Amsterdamse School onder brengen, maar die Weense School heeft ook met Art Deco te maken, en tot in de vijftiger jaren zijn er dingen gemaakt die met Art Deco verwant zijn. Het belangrijkste vind ik, dat de mensen, die die dingen gemaakt hebben zèlf een vorm hebben moeten kiezen, een besluit hebben moeten nemen, ze gaan van hun eigen wensen uit, gebruik makend van de vormen die hun voorliefde hebben.'

☐ 'Zoals jij bijvoorbeeld in je strips nóóit een auto uit de zestiger of zeventiger jaren tekent.'

☐ 'Nee, die vormen spreken mij niet aan. Ik zou zo'n auto zelf ook nooit maken. De auto's die nu worden gefabriceerd worden niet meer gemaakt uit vormoverweging, maar uit produktie- of veiligheidsoverwegingen.'

☐ 'Heb je de auto's met staartvinnen leuk gevonden? '

☐ 'Ja, nou! ' Claire valt hem bij: 'Staartvinnen, prima.'

☐ 'Het allerbelangrijkste,' stelt Joost, 'zijn de mogelijkheden van mensen die dingen moeten maken; daar gaat het om. Dus als jij volgens een bepaalde mode je teksten moet schrijven, dat zou verkeerd zijn. Het beste is als je helemaal kunt doen wat jij vindt dat goed is zonder dat je in een richting gedwongen wordt. Daarom werk ik dus ook alle stijlen door elkaar. Want de stijl is niet de norm, maar mijn waardering voor een bepaalde vorm, . . Ik denk niet zo in bepaalde periodes, het is chaotischer.'

☐ 'Ja, zeg ik, 'dat heb ik je op willen dringen, ontdek ik nu, dat jouw periode de jaren '50 zijn, je eigen jeugd.'

☐ 'Ja. Haha. Mis.'

☐ We denken wat na.

☐ Ik: 'Het is dus, nogmaals, zó, dat het bekijken van een plaatje van jou mij een groot GENOT verschaft. Heb je dat

méér gehoord? '
☐ 'Ja.'
☐ '. . . dat mensen zeggen: wat kijk ik daar graag naar? '
☐ 'Ja, dat heb ik inderdaad wel eens meer gehoord.'
☐ 'Dat soort esthetisch genot, daar zoek je ook naar, natuurlijk.'
☐ 'De nieuwsgierigheid,' zegt Joost.
'De nieuwsgierigheid,' vraag ik, 'hoe je het in een vakje krijgt? '
☐ 'Nee, dat gaat vrij vanzelf. Om het rust en evenwicht te geven, dat is niet iets waar ik moeite voor moet doen.'
☐ 'Dat is je natuurtalent.'
☐ 'Och. . .'
☐ *'Cool'!* ' roep ik. 'Het gaat vanzelf. Dat gevoel krijg ik als ik je tekeningen zie.'
☐ 'Ja? '
☐ 'Ja, soms is de voorstelling heel woest. Een man springt meters hoog op zo'n plaatje, woedend, maar hangt dan precies op de goeie hoogte.'
☐ We lachen allebei, want zo is het, bij Swarte.
☐ Joost: 'Dat alles een functie heeft, heeft waarschijnlijk met eigen nieuwsgierigheid te maken. Waarom gebeurt dit of dat. Dat mensen dat vragen, daar heb ik dus ook aan gedacht.'
☐ 'Dat moet verklaard worden in je tekening? '
☐ 'Dat wil zeggen, er wordt wel iets van verklaard, maar het wordt nooit zo verklaard dat het niet ànders zou kunnen zijn. Dat heeft te maken met verklaring van de chaos. Wat voor kunst je ook doet, je maakt een soort abstractie van de werkelijkheid. De werkelijkheid vereenvoudig je, uh, in porties die je over kan dragen. En nou moet je natuurlijk altijd ontzettend oppassen dat die vervorming niet tot een versimpeling leidt en dat je één facet weergeeft waardoor je alle andere mogelijkheden, die in de werkelijkheid liggen opgesloten, uitsluit.'
☐ 'Je laat nog wat ruimte open.'
☐ 'Graag.'
☐ 'Ook met die letter S die eraf gevallen is. . . jij weet dat hij er op moet staan omdat hij niet weg moet zijn, maar de kijker, die kan er nog bij denken van: waarom zou hij er nog staan, waarom zouden ze hem niet teruggezet hebben, of. . . uh. . . bedoel je het zo? '
☐ 'Nee, dat heeft meer met de nieuwsgierigheid te maken. Ik wil proberen de chaos om ons heen NIET versimpeld weer te geven. Gestileerd, maar zó gestileerd dat het de chaos van de werkelijkheid nog in zich heeft. Niet in stijl maar in inhoud.'
☐ 'Je hebt aanvaard dat het een zootje is, maar je geeft het op een lekkere manier weer.'
☐ 'Ik heb het niet aanvaard, ik *zie* het.
☐ 'Maar,' zeg ik, 'die zeefdruk bijvoorbeeld. Braken, enge man met mes, stomp voor je kop, en toch is het een mooie plaat.'
☐ 'Ja,' zegt Joost, 'nou je 't zegt. . .'

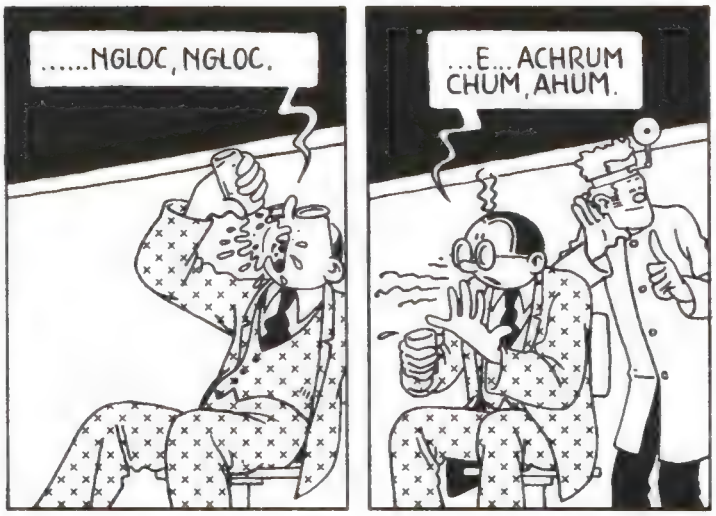

OH DOKTER, DANK U DUIZENDMAAL VOOR UW WONDERDRANKJE
GEWOON WATER HELPT UITSTEKEND BIJ INGEBEELDE ZIEKTEN.
LA ATJ ENAK IJKEN

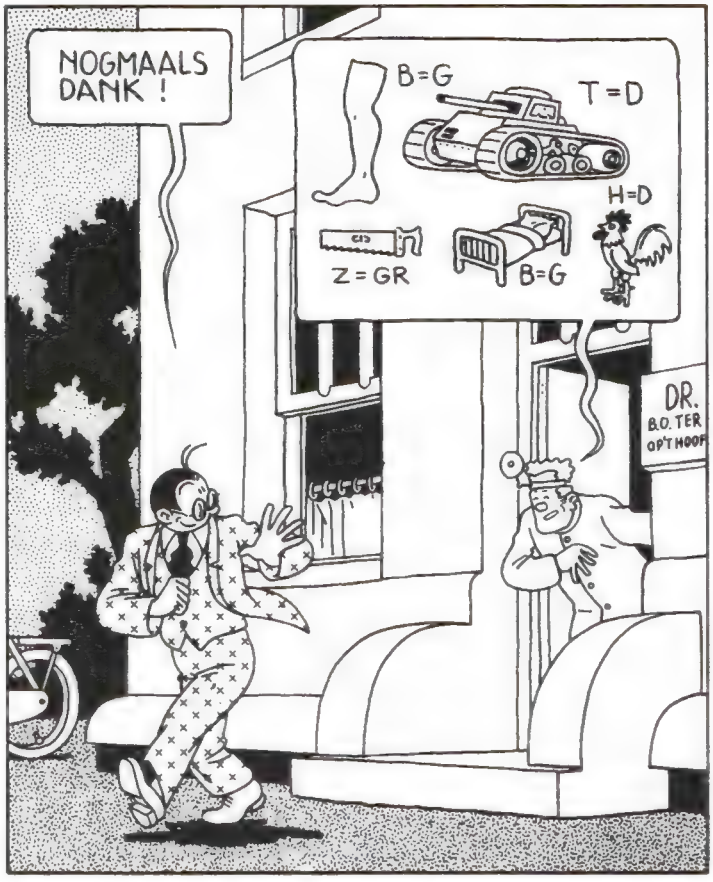

Jopo de Pojo
DE KORTSTE DAG
MEE MENEER DE POJO, WE ZIJN DOOR ONZE GASFLESSEN HEEN..... BELT U OVER 'N DAG OF 10 NOG EENS?. JA?
'N KONIJN? JAZEKER MEVROUW ...HEEFT U EVEM?
GOTTA HAVVA CHICKEN....TO DO THE CHICKEN SKUB-SKUB SKUBI-DUBAH
SKRRS
BEKERING!
Poelier
TOC
ACH!
MIJN BALLEN, IK BEN GEBROKEN,...MIJN PIEK
.....OEI WEG HIER.
HO HO DAT IS NIET MOOI VAN U. MENEER!
JEZUS CHRISTUS, BLIJF VAN ME AF, PISHOOFD
.....ONDEUGD, MEFISTO, LEVENSGENIETER.....PORNO, BALLENKOP...ANTI...EH...DINGES
DAAR!
CRACK
MIJN RUIT, MIJN SPIEGELRUIT! F.325,40...HOUDT DE SCHURK!
KOM OP POESJE WE GAAN HET GEZELLIG MAKEN.
EVEN LATER
JA... LIEF POESJE JOPO ZAL JE EENS FIJN VERWENNEN
WIL HET SMAKEN, POEZEBEEST?....
SK
PT
KRRR
...HEMELTJE DOOD, ZE IS OVERLEDEN
MENEER DE POJO UW AARDAPPELS ZE BRANDEN AAN ...U MOET HET GAS AFZETTEN MENEER DE POJO, UW GAS!
PSSSNCC

'De Kortste Dag' verscheen eerder in het Kerstnummer 1975 van Muziekkrant 'Oor'

DE ANALYTISCHE CHAOS VAN HENK J. MEIER

In Stripschrift 99 van maart/april 1977 dartelde Henk J. Meier rond in Trigië. Hij ontmoette daar niet alleen keizer Trigo c.s., maar ook de schimmen van Hitler, Mussolini en Göring. Van zijn ontsteltenis gaf hij knorrig blijk in een kritisch (?) reisverslag. Daarin ontdekte ik (gepensioneerd directeur van de Trigische Vereniging voor Vreemdelingenverkeer) zulke opmerkelijke misvattingen over het land en het volk van Trigië, dat een nadere rondleiding door de binnenlanden van Trigië mij wenselijk voorkwam.
Ik nodig de lezers van Stripschrift uit nog eens met mij naar Trigië terug te keren.

TERUGKEER NAAR TRIGIE

Enige zelfkennis kan Henk J. Meier niet worden ontzegd. In zijn relaas over 'Mein Kampf in stripvorm' verontschuldigt hij zich al ten halve: 'Uit de fascistoïde chaos, die de heren Butterworth en Lawrence 'een stripverhaal' durven noemen, heb ik geen redelijk leesbaar verhaal kunnen peuren'. Deze conclusie lijkt mij juist. En even verder schrijft Henk: 'Hun onkunde bleek besmettelijk'. Wat de gevolgen van die besmetting van Henk zijn geweest, zal onderzocht moeten worden. Maar vast staat dat niet alle gebreken die zijn verslag aankleven op deze eenvoudige wijze verklaard kunnen worden.
Tekortkomingen in de gebruikte methode b.v. kunnen rustig op de privérekening van Henk J. Meier worden geboekt. In een betoog dat erop gericht is de fascistische achtergronden van een strip duidelijk te maken, mag men toch zeker een definitie van het begrip 'fascisme' verwachten, zodat de lezers in staat zijn om de gegeven voorbeelden te toetsen. Of veronderstelt Henk J. Meier soms dat alle lezers van Stripschrift 'kenners' van het fascisme zijn? In elk geval maakt hijzelf geenszins de indruk, getuige het volstrekt willekeurig door elkaar gebruiken van termen als 'fascistoïde', 'fascistisch' en 'nationaal-socialisme', alsof dat allemaal hetzelfde zou zijn. Wie onder de kop 'Fascistoïde lijnen' over 'Untermenschen' schrijft, heeft nog niet eens de klok horen luiden, laat staan dat hij weet waar de klepel zich bevindt.
Opmerkelijk is ook dat een vermelding van de onderzochte bronnen ontbreekt. Henk J. Meier citeert uit zeven verhalen en noemt een achtste verhaal n.a.v. een volstrekt niet ter zake dienende uitweiding over 'sado-masochistische pornopocket-strips'. In twee jaargangen Sjors kwam ik al negen complete verhalen tegen. Het vermoeden ligt dus voor de hand dat Henk maar een klein deel van het totale Trigië-oeuvre heeft geraadpleegd, hetgeen hem tot wat voorzichtiger oordeelvellingen had moeten brengen.

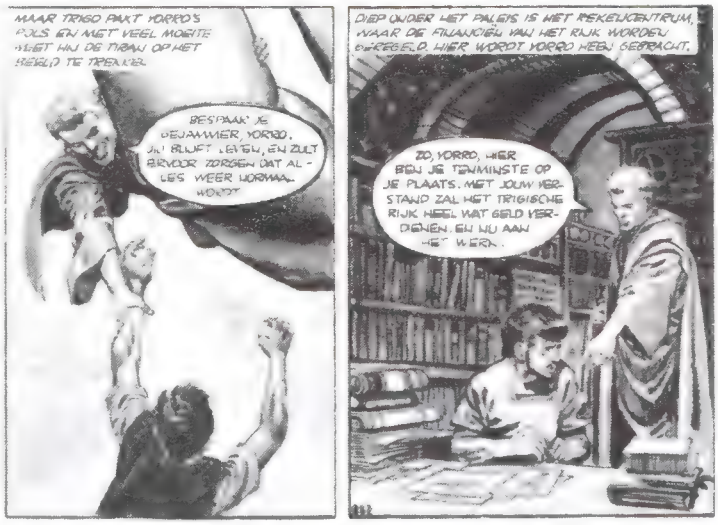
MAAR TRIGO PAKT YORRO'S MACHT EN MET VEEL MOEITE WEET HIJ DE TIRAN OP HET HERLD TE TREITEN.
BESPAAR JE DEUANWIER, YORRO. JIJ BLIJFT LEVEN, EN ZULT ERVOOR ZORGEN DAT ALLES WEER NORMAAL WORDT
DIEP ONDER HET PALEIS IS HET REKELCENTRUM, WAAR DE FINANCIEN VAN HET RIJK WORDEN BEREKEND. HIER WORDT YORRO HEEN GEBRACHT.
ZO, YORRO, HIER BEN JE TENMINSTE OP JE PLAATS. MET JOUW VERSTAND ZAL HET TRIGISCHE RIJK HEEL WAT GELD VERDIENEN. EN NU AAN HET WERK.
Misdaad en straf: Trigo's optreden tegen de usurpator Yorro

Hoge militairen in verzet tegen de keizer vanwege de bezuinigingen op de legerbegroting.

De voorbeelden die Henk J. Meier aandraagt om zijn stelling te illustreren dat de uitgangspunten van Butterworth fascistisch zijn, vormen een onvoorstelbare rotzooi. Een relatie met het fascisme is of niet aanwezig of van geringe relevantie. Het eerste voorbeeld is al te gek om over te schrijven: Trigo droomt van 'n stad met triomfbogen, gebouwd op vijf heuvels. 'Het oude Rome werd op zeven heuvels gebouwd' zet Henk er ter verklaring bij. Jawel Henk, maar dat was pas in de loop der eeuwen. Romulus begon klein en bovendien zou iedere gewone geschiedenisleraar je kunnen meedelen dat het bouwen op heuvels met *defensieve* oogmerken geschiedde. Ik geef toe dat het dromen over triomfbogen uiterst bedenkelijk is, maar moet er voor de goede orde toch bijvoegen dat die dromerijen weinig functioneel zijn als de brave Trigo er niet de overwinningen bijdroomt, waarvoor die triomfbogen moeten worden opgericht.
Prompt brengt Henk J. Meier zwaarder geschut in stelling: 'de bloedzuivere Germaanse blokhoofden van Trigo en zijn broer Brad worden bekroond door blonde lokken. De derde broer, Klud, hult zijn verraderskop echter met (? !) een donker baardje'. Gebruik maken van de tegenstelling licht donker om een tegenstelling held-schurk te illustreren is toch waarlijk geen fascistische uitvinding. Helemaal een giller is de rascistische implicatie: het gaat hier om drie broers, zij zijn dus alle drie raszuiver, óók de schurk, of ze zijn het geen van drieën! Maar deze eenvoudige logica is kennelijk teveel voor Henk J. Meier.
Vervolgens wordt het inruilen van 'oergermaanse berevellen voor oud-Romeinse tunica's' ook al een 'fascistisch' uitgangspunt. Dat is inderdaad om te huilen. 'Er waart een spook door Europa. . .', schreef Karl Marx al in zijn 'Kommunistisch Manifest'. Gelijk had hij: het facisme waart overal rond, maar als vermomming gebruikt het een Romeinse tuniek.

WORDT GEPROLONGEERD

Helaas zijn er nog meer 'fascistische uitgangspunten', maar om Henk J. Meier vooral niet in de waan te laten, dat er van zijn verhaal ook maar iets deugt, gaan we onverdroten verder. 'Mussolini's meesterwerk was het her-invoeren van de Romeinse groet. . .' Onbenulliger kan het nauwelijks, maar Henk maakt het nog mooier '. . . ongeveer zoals Trigo de hand heft en het daarbij over zijn duizendjarige stad heeft'. Het ultieme bewijs: Trigo is een geheide fascist. Getroost slaan we de bladzij om en zien. . . dat Trigo de hand heft met gespreide vingers om een menigte tot kalmte te manen. Daarom staat er dus 'ongeveer. . .'. Dit lijkt ongeveer op kwade trouw.
En die duizendjarige stad? Die vindt men als duizendjarig rijk door de hele geschiedenis van het Christendom heen met hoogtepunten in de elfde en in de zestiende eeuw als uiting van eschatologisch denken: een rijk van vrede (door Trigo ook genoemd) en van gerechtigheid, voorafgaand aan de ondergang van de wereld. Maar omdat Hitler het ook over een duizendjarig rijk had, is verder onderzoek overbodig door Henk J. Meier.
'De schurken die Trigië steeds bedreigen, zijn een kruising tussen Fu Manchu en King Kong. Negroide lippen en oriëntaalse trekken'. Ter controle van deze ernstig

IN DE VERGADERZAAL VAN HET KEIZERLIJKE PALEIS VAN TRIGIË IS HET EEN HELS LAWAAI.
HET IS NIET MOGELIJK!
MET DAT VOORSTEL GAAN WE NIET AKKOORD!
WANNEER U DAT DOET, RICHT U HET TRIGISCHE RIJK TE GRONDE!
STILTE! STILTE!

lijkende beschuldiging heb ik er nog maar eens een aantal Trigië-verhalen op nageslagen en dan blijkt dat Trigië voortdurend bedreigd wordt door de meest vreemdsoortige wezens, o.a. in 'De rode dood', door zeer blanke wezens, gedekt met rood haar, die net als Hitler's horden uit zijn op genocide. Uit raciale overwegingen? Perik verschaft ons het antwoord: hun planeet is 'onherbergzaam. . . en de bevolking is hard en genadeloos'. Diezelfde struggle for life filosofie is ook te vinden in 'Het groene monster': veranderende omstandigheden op de planeet Thalla dwingen de bewoners tot een poging zich meester te maken van Elekton. Vulgair-darwinisme dus en daarmee enigszins fascistoide, maar dat is nog lang geen racisme, zoals Henk J. Meier suggereert. Trigo sluit overigens vrede met de roodharigen en geeft hun een plaats in zijn rijk. Dat Trigo 'zelden of nooit een mogelijkheid om oorlog te voeren uit de weg' gaat, lijkt ook wel voor enige tegenspraak vatbaar: in 'De rode dood' is hij van meet af aan uit op een vergelijk met de indringers en in 'De vijf opdrachten aan Trigo' weigert hij het kampement van de Perts te laten bombarderen ofschoon het hem zijn eigen keizersschap kan kosten. De hierboven al gememoreerde Thallanen worden opgenomen op Elekton. De keizer wil hun ondergang niet omdat er al zoveel bloed gevloeid heeft. De meeste oorlogen worden Trigië opgedrongen. In één geval (in 'De duivelse machine') lokken Trigiërs (niet Trigo) een aanval van de Catonen uit. Overigens blijkt uit dit verhaal dat er ook blanke Catonen zijn, ook onder de soldaten, terwijl de Trigiër Keren, die de hoofdrol speelt in 'De gemaskerden' wordt afgebeeld met een groen gezicht dikke lippen, een platte neus en donker haar. Hoe valt het optreden van zulke uiteenlopende raskenmerken in het keizerrijk Trigië te rijmen met het rascistisch gejengel over raszuiverheid? Nu, dat valt niet te rijmen en mijn conclusie kan dan ook alleen maar zijn dat de poging om Butterworth tot racist te stempelen een slag in het niets is.

Trigo wil geen bommen gooien.....

Daar Trigo de hoofdpersoon is in de strip, zou het voor de hand gelegen hebben het fascistisch karakter van de strip duidelijk te maken uit het karakter van de keizer of uit diens opvattingen. Het is merkwaardig dat Henk J. Meier daartoe vrijwel geen enkele poging onderneemt. Of is dat juist niet toevallig: bood een dergelijke benadering geen aanknopingspunten voor de door Meier verdedigde stelling?
Op grond van zeven of negen verhalen en daarbij in aanmerking nemend de zwakke karakterisering van de keizer door Butterworth, is het niet mogelijk te komen tot een volledige karakterbeschrijving van Trigo. Maar de aanwijzingen die wel beschikbaar zijn, wijzen niet in de fascistische richting. Trigo's aanzien berust weliswaar voornamelijk op zijn fysieke kwaliteiten (zie: 'De vijf opdrachten'), maar hij is zich kennelijk bewust van de grenzen van zijn psychische vermogens en laat zich in moeilijke gevallen meestal leiden door de raadgevingen van de geleerde Perik. Hij uit zich vredelievend, o.a. aan het slot van het verhaal 'De gevangene van Zerss' en toont zich meermalen uitzonderlijk edelmoedig tegenover zijn vijanden, zowel die van het rijk als van hem persoonlijk. Zijn optreden tegen de Thallanen, de Perts en de rode vreemdelingen werd al belicht; in 'De rode dood' redt hij de vorst van de binnendringers, Zer Thor, het leven. Bij voorkomende gelegenheden toont hij sociaal besef: in 'De revolutie' wil hij de gelden die in tijd van oorlog aan het leger worden besteed, gebruiken ten bate van de armen van het rijk, hetgeen hem prompt op een opstand van de militairen komt te staan, en in 'De verdwenen stad' steunt hij de uitgebuite slavenbevolking van Jelda tegen de heersende priesterkaste.

. . .zij zijn dus alle drie raszuiver, ook de schurk. . .

SLODDERVOSSERIJ

Butterworth, aldus Henk J. Meier, bezit een 'sloddervosserige pen'. Een opmerkelijk verwijt van iemand die zelf op gespannen voet staat met zijn moedertaal. Het verhalend proza van Henk wordt ontsierd door onnodige anglicismen ('gehint', 'oog-opener'), een germanisme als 'geestesmonsters' en door eenvoudige fouten tegen het meervoud: 'Kenners onder U (en wie is dat niet)'. Daarnaast bedient Henk zich van stijldistels als 'onbedaarlijke gevaren' en gruwelijke beeldspraak: 'een Olympische *God* die alles wint - mede dank zij het *keizerlijk* bloed in zijn aderen', das musz wohl ein Uebergott sein, nichtwahr Herr Meier?
Zelfs de betekenis van bepaalde woorden kent Henk J. Meier niet: het woord 'keuze' stelt hem tot tweemaal toe voor onoplosbare problemen. Als Janno enkele mogelijkheden overweegt commentarieert Henk: 'Het is alsof we Göring de duidelijke *keuze* horen maken tussen 'boter of kanonnen'. Noch bij Janno, noch bij de aldus fout geciteerde Hermann is er van enige keuze sprake. Henk J. Meier is sloddervosserig in de overtreffende trap: hij denkt slordig, schrijft slordig en concludeert slordig. Als schoolvoorbeeld van zo'n onterechte conclusie mag men het zinnetje karakteriseren dat 'Hitler er niet over droomde het grootkapitaal van families als Krupp en Thyssen aan te pakken'. Hitler droomde

DE ZES TRIGISCHE JAGERS CIRKELEN BOVEN HET DOELGEBIED.
GOOIEN WE DIE BOMMEN DOU NOG, MAJESTEIT?
NEE!
TRIGO KIJKT NIEUWSGIERIG NAAR HET GEHEIMZINNIGE KAMP.
IK WEET NIET WIE DIE MENSEN ZIJN, MAAR WE MOGEN ZE NIET DODEN. VERTEL DE ANDERE TOESTELLEN NAAR DE BASIS TERUG TE KEREN. WIJ LANDEN EN GAAN OP ONDERZOEK UIT!

er mogelijk niet over, maar hij pakte het grootkapitaal wel aan als hem dat in zijn kraam te pas kwam. De zeer katholieke, zeer nationalistische en qualitate qua zeer anticommunistische grootindustrieel Fritz Thyssen, die Hitler vanaf 1923 gesteund had, zou het ondervinden. Zijn protest tegen de 'Reichskristallnacht' (9 nov. 1938) toen 'de Joden op de meest laffe en dierlijke wijze werden beroofd en gemarteld' (aldus Thyssen in een brief aan Göring) bedierf zijn verhouding tot de nazi-leiders volkomen. In augustus '39 besloot hij uit Duitsland te vluchten. Op 13 oktober 1939 nam de Gestapo al zijn bezittingen in beslag.

VEEL DRUKTE OM NIETS

De opzet van dit artikel was beperkt. Het was niet de bedoeling een oordeel te geven over de artistieke waarde of waardeloosheid van 'Trigië'. Het ging er in eerste instantie om duidelijk te maken dat de 'voor de hand liggende analyses' van Henk J. Meier niet zo voor de hand liggend, maar uitermate gezocht zijn.
De vraag of Trigië een fascistoïde strip is, kan op grond van dit artikel niet met zekerheid beantwoord worden, daar niet het hele oeuvre van Butterworth en Lawrence onderzocht werd. Op grond van het mij ter beschikking staande materiaal durf ik wel de stelling te verdedigen dat 'Trigië' geen fascistoïde strip is. De Trigische samenleving vertoont geen totalitaire trekken, de leider bezit geen absolute macht over zijn volgelingen, er is geen sprake van ultra-nationalistische propaganda, geweld wordt wel gebruikt maar niet verheerlijkt, m.a.w. datgene dat juist voor het facisme kenmerkend is, ontbreekt. De beschuldiging van nationaal-socialisme, dat is een extreme, door racisme en anti-christelijke opvattingen gekenmerkte vorm van fascisme, komt daarmee volledig in de lucht te hangen. Dat Henk J. Meier zich als anti-fascist manifesteert kan hem niet eens ten goede worden aangerekend, want aan dit soort antifascisme heeft niemand wat; het bestaat enkel uit gevoelsontladingen en holle kreten en draagt niet bij tot enig begrip van de zaak.
Als men het facisme werkelijk wil bestrijden, zal men het tenminste ernstig moeten nemen.

Jan van den Berg

LATER, VOOR HET MAJESTUEUZE GEBOUW VAN DE RAAD...
U KRIJGT EEN GEDOT, DOCH ONDUTIDUUEN GEBIED AAN DE GROTE OCEAAN. BRENG HET TOT BLOEI EN LEEF IN VREDE EN VOORSPOED
HEB DANK, MAJESTE

Ura Zirkon, vorst der Thallanen, is geveld, maar Trigo neemt het op voor het verslagen volk. . .

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

1. Sjors, jaargangen 1973 en 1974, waarin de volgende complete Trigë-verhalen: De rode dood, De revolutie, De vijf opdrachten van Trigo, Het groene monster, De reusachtige plant, De verdwenen stad, De valse Nils Zenna, Een duivelse machine en De gevangene van Zerrs.
2. Strijd om Trigië, ongesigneerd, Stripschrift 97, blz. 3 t/m 7, jan. 1977 (een bijdrage van redacteur Hans van den Boom Red.)
3. F.Thyssen: Ik financierde Hitler, 3e druk, Amsterdam, 1947.

REAKTIE VAN HENK J. MEIER

De heer Van den Berg heeft een marginaal boekje over de Tweede Wereldoorlog geraadpleegd. Gewapend met die informatie gaat hij vervolgens mijn artikel over 'Trigië' te lijf. Op zichzelf is dat geen aanleiding om daarop te reageren. De twee redenen waarom ik toch besloot in te gaan op zijn werkstukje zijn voor mij van groter belang dan de kritiek van de heer Van den Berg op mijn analyse van 'Trigië'.
Ten eerste ontwikkelt de heer Van den Berg een betoogtrant die de neo-fascisten in de kaart speelt. Of dat opzet of onkunde is, laat ik in het midden. Ik ken de heer Van den Berg niet. Ten tweede poogt hij aan te tonen dat het mij ontbreekt aan kennis en vakmanschap. Dit laatste - een poging tot broodroof - mag ik als schrijver niet over mijn kant laten gaan. Het eerste is echter van meer algemeen belang.
In de laatste zin van zijn opstel maant de heer Van den Berg ons 'het fascisme ernstig te nemen'. Wie de Tweede Wereldoorlog bewust heeft meegemaakt, kan het wel zonder dit advies stellen. In de voorlaatste zin, schrijvend over (anti)fascisme, pleit hij voor enig begrip van de zaak. De heer Van den Berg is kennelijk een studieus persoon, die zijn vingertje echter veertig jaar te laat vermanend opheft. In de jaren dertig was het bittere noodzaak om het fascisme in al zijn uitingsvormen serieus te nemen. Dat de rest van Europa dit voor een groot deel niet deed, heeft een deel van de misdadige praktijken van de fascisten in de veertiger jaren vergemakkelijkt. Omstreeks 1938 was het te laat om door een theoretische bestudering van het fascisme het kwaad te keren. De Duitse en Italiaanse varianten waren toen op grote schaal begonnen hun 'leer' in de praktijk toe te passen. Door die praktijk werd het fascisme empirisch gedefiniëerd in haar uitingsvormen, zoals systematische terreur en gelegaliseerde massamoord. Na de oorlog werd het mogelijk de ontwikkeling, opkomst en praktijk van het fascisme te herkennen aan de hand van de Duitse en Italiaanse voorbeelden. In de jaren dertig hebben we verzuimd de theorie te herkennen als een misdadige leer. Het kostte tientallen miljoenen mensenlevens om de in-praktijk-omgezette theorie te verslaan. Die les moeten we geleerd hebben: geen pseudo-wetenschappelijke 'bestudering' van nieuwe vormen van fascisme, maar een directe aanpak van de fascistische mentaliteit. Wie nu een serieuze poging doet om de subtiele verschillen tussen Mussolini en de Griekse beul Papadopoulos of tussen Hitler en de Britse fascistenleider John Tyndall, verleent hand- en spandiensten aan de neo-fascisten. Het is precies waar Tyndalls National Front al maanden (in de Britse pers) om zeurt. Het zou Oeganda's Idi Amin en Haïti's Baby Doc Duvalier ook goed uitkomen. De heer Van den Berg doet in zijn pleidooi denken aan de 'wetenschappers' die ons ragfijn de voordelen van de neutronen-bom ten opzichte van de conventionele Atoom-bom kunnen uitleggen.

Duizend jaar & Swastika

De heer Van den Berg meldt ons: 'De Trigische samenleving vertoont geen totalitaire trekken, de leider. . .' en '. . . datgene wat juist voor het fascisme kenmerkend is, ontbreekt.' Een eerste kenmerk van een fascistische samenleving, is het feit dat er een *leider* is, een *Führer*, een *Duce*. En zelfs als een samenleving met een leider niet fascistisch is, kan ze tenminste gekenschetst worden als 'totalitair'. De heer Van den Berg filosofeert ook even over het 'duizendjarige rijk' dat al in de elfde eeuw opduikt. 'Maar', vervolgt hij, 'omdat Hitler het ook over een duizendjarig rijk had, is verder onderzoek overbodig voor Henk J. Meier.' Een gewaagde conclusie (hij weet niets van mijn onderzoek in die richting), maar bovendien: pseudo-intellectuele onzin. De *swastika* - een ander geliefd beeld van de nazi's - was vele eeuwen lang een symbool voor heel andere waarden, in andere culturen. Tekenaar Lawrence zet de soldaten in zijn strip wel nazi-helmen op, maar de heer Van den Berg zou er zelfs niet voor terugdeinzen ze op te sieren met Hakenkruisen, omdat die 'ooit' een nobele betekenis hebben gehad. Hitler droomde er niet over het grootkapitaal aan te pakken, schreef ik. En dat blijft staan. De heer Van den Berg gaat te rade bij de fascist Thyssen, die Hitler van meet af aan steunde. Pas toen Hitler de absolute macht had en Thyssen zich *als persoon* verzette tegen de nazi-praktijken, werd de groot-industrieel *als persoon* aangepakt. En iedereen die nazi-Duitsland tussen '33 en '45 verluchtte, verloor zijn Duitse bezittingen. Dat heeft niets te maken met het 'aanpakken van het grootkapitaal', dat (getuige Krupp) na mei '45 even sterk (zo niet sterker) was als voor '33.Voor de heer Van den Berg is Trigië realiteit. Hij heeft het over 'het karakter van de keizer of dienst opvattingen', waarbij hij spijtig constateert dat het niet mogelijk is 'te komen tot een volledige karakterbeschrijving van Trigo. Maar de aanwijzingen die wel beschikbaar zijn, wijzen niet in fascistische richting.' Schrijver Butterworth en tekenaar Lawrence hebben precies dát voor ogen gehad, maar wellicht nooit gedroomd dat iemand zo puberaal in hun rammelende verhaaltje zou opgaan, dat hij zich zou gaan verdiepen in 'de aanwijzingen over het karakter van Trigo'. Dat tekenaar en schrijver zelf een ongezonde dosis minachting voor hun publiek ('het volk') hebben, past helemaal in een fascistoïde denktrant: tekenaar Lawrence neemt zelfs niet de moeite zijn hoofdrolspelers een consistent uiterlijk te geven. (In de picturale bewijsvoering daarvoor is - nr. 99, pag. 31 – door de layout helaas het duidelijkste voorbeeld daarvan gesneuveld.) En dan brabbelen over 'het karakter van de kezier. . .' Zo ook de heer Van den Bergs aanval op mijn vergelijkingen van de manieren waarop de helden en de schurken getekend worden. Voor hem zijn Trigo, Brad en Klud van een hogere orde dan alleen woorden, lijnen en kleuren op papier. Terecht constateert hij dat het 'gebruik maken van de tegenstelling licht-donker om een tegenstelling held-schurk te illustreren geen fascistische uitvinding is'. Fascisten hebben zelden of nooit iets 'creatiefs' uitgevonden, dat is bijna een contradictio in terminis. Maar ze hebben wel uitstekende vernietigingswapens ontwikkeld en steeds dankbaar gebruik gemaakt van allerlei zwart-wit (vormen van) redeneringen. Ik kan de heer Van den Berg ten bewijze daarvan de lezing van een jaargang 'Der Stürmer' aanbevelen. Niet nodig, de heer Van den Berg speelt zijn troefkaart uit: Klud

(vervolg zie pag. 26)

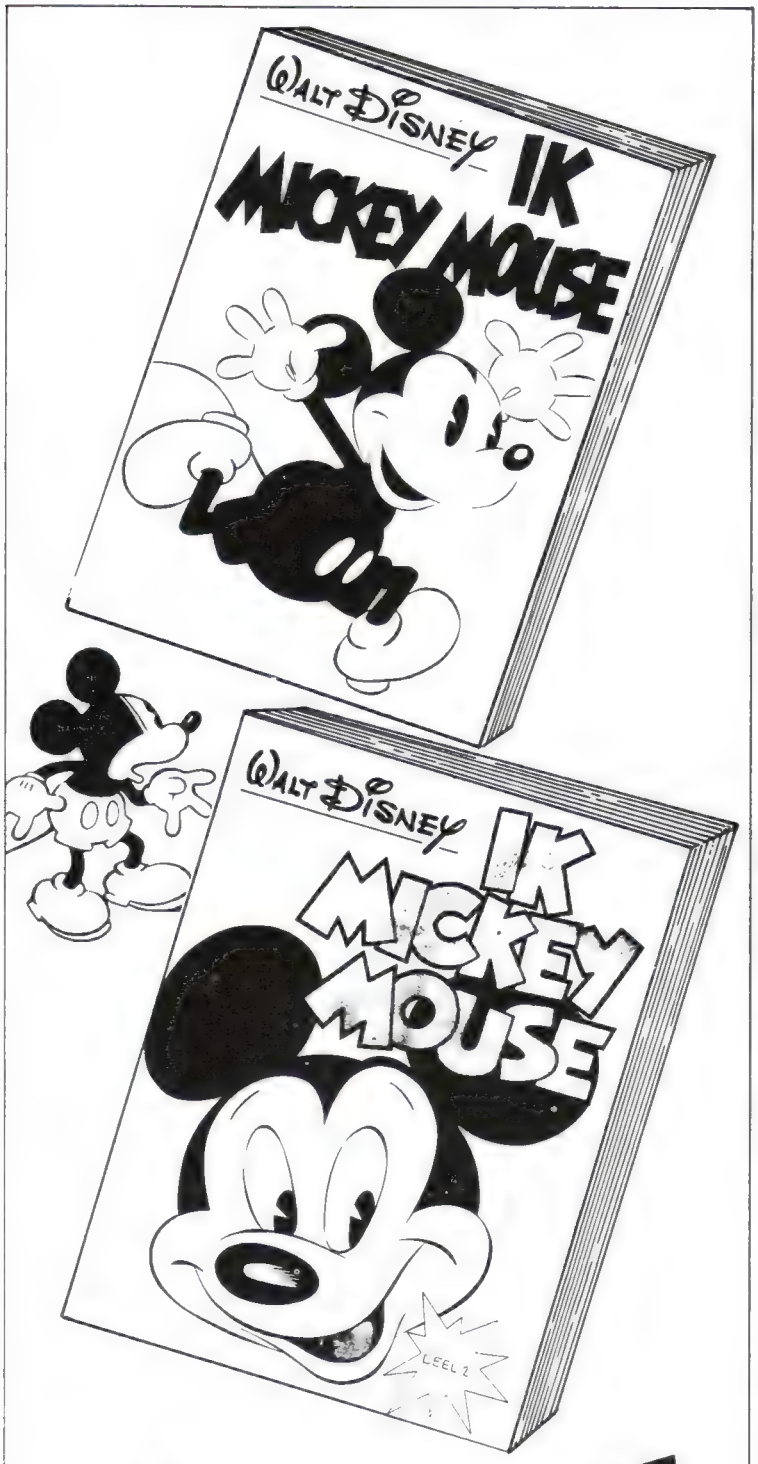

IK MICKEY MOUSE DEEL 1 EN DEEL 2

Twee formidabele boeken waarin opgenomen de historische Mickey Mouse krantestrips die Floyd Gottfredson in de periode 1930-1937 tekende. Harde cover. 135 pagina's (in kleur). Overzicht van ontstaan en ontwikkeling van Mickey Mouse strip. Prijs f. 29,75 per deel.

OBERON HAARLEM

nederlands centrum voor belangstellenden in strips
POSTBUS 11335 AMSTERDAM

HET STRIPSCHAP

SPECIALE VERJAARDAGS-KALENDER

In verband met het 25-jarig jubileum van het weekblad Donald Duck in Nederland en het 10-jarig bestaan van Het Stripschap geeft de uitgeverij Oberon voor Het Stripschap de speciale verjaardagskalender gemaakt onder de titel 'DE GALERIJ DER GROTEN', erflaters van Eendebeschaving. Deze kalender is in een beperkte oplage exclusief voor de Stripliefhebbers geproduceerd. In twaalf schitterende full-colour platen getekend door Harry Balm wordt een serie portretten van groten uit de roemruchte Duckhistorie neergezet.

Op de Stripdag, 15 oktober 1977, zal Het Stripschap deze kalender als primeur voeren. De verkoopprijs zal alleen op deze dag f 5,– bedragen; daarna f 7,50 (afgehaald of toegezonden).
Te verkrijgen door storting op postgiro 3291121 tnv Het Stripschap, Postbus 104, Uithoorn.

SPECIALE JUBILEUM-AANBIEDING VAN DE MAAND OKTOBER

Panda, uitgave Skarabee, de delen 1, 2, 3, 4, 5 en 6. Prijs per stuk, afgehaald voor leden f 4,–. Toegezonden voor leden f 5,50. Afhalen is mogelijk op Stripschapsruilbeurzen.
Deze aanbieding is te verkrijgen door overmaking op postgiro 3291121 tnv Het Stripschap, postbus 104, Uithoorn.

OBERON NIEUWS

In week 38 komt bij Oberon uit deel 2 in de Stef Ardoba reeks, getekend en geschreven door Bert Bus, onder de titel 'Opdracht in het verleden'. Aangezien Het Stripschap deel 1 ook in de Speciale Uitgaven heeft (gehad), zal dit deel eveneens worden opgenomen in de reeks 'aanbiedingen'. Prijs f 5,25, waarop leden de gebruikelijke korting genieten.
Storting op postgiro 3291121 tnv Het Stripschap, postbus 104, Uithoorn.

EEN HERFST-AANBIEDING

Ter gelegenheid van de Stripdag in Gouda op 18 september 1976 is toentertijd door het Stripantikwariaat Sjors te Dordrecht een strip uitgebracht, getekend door Gideon Brugman in samenwerking met Theo Kemp, Lo Hartog van Banda en Ruud Ringers, getiteld *Zonk en Stronk*.
De strip is overgezet in de gummi-achtige Ambrosiusstijl en is kompleet maf. Prijs voor leden/abonnees: afgehaald op Stripschapsruilbeurzen f 2,75. Toegezonden f 3,95.
Maak geld over op postgiro 3291121 tnv Het Stripschap, Postbus 104, Uithoorn.

ZEER SPECIALE JUBILEUM-AANBIEDING VOOR DE MAANDEN OKTOBER/NOVEMBER/DECEMBER

Nico Noordermeer, de strip-freak van Friesland en omstreken heeft in het voorjaar van 1975 in zijn serie 'niet-commerciële' uitgaven een onbekend werkje van Hans G.Kresse op de stripmarkt gebracht, getiteld *Roland de Jager*. Deze strip is eerder verschenen in Olidin, een 2-maandelijks blad van de Shell Junior Club, 1e jaargang nr. 1 (juni '57) t/m nr. 6 (19 oktober 1957). Door het ontbreken van de originele tekeningen heeft Nico gebruik moeten maken van kwalitatief minder goede afdrukken, doch voor de 'Kresse-fanaat' is dit toch een uniek boekje. Het Stripschap 'Speciale Uitgaven' heeft de hand kunnen leggen op een beperkt aantal exemplaren, dus liefhebbers. . . haast u. Afgehaald f 5,–. Toegezonden f 6,50.
Te verkrijgen door storting op postgiro 3291121 tnv Het Stripschap, Postbus 104, Uithoorn.

Ruud Booms

stripboekenwinkel

CALVO

grote keuze antiquariaat stripboeken

geopend:
vrijdag 12.00 - 18.00 uur
zaterdag 10.00 - 17.00 uur

Telefoon 010 - 84 06 36
Sandelingplein 2
Rotterdam-Zuid

DE HAARLEMSE STRIPBLADEN

EEN GESPREK MET PETER MIDDELDORP

foto © WAD

Een stripfanaat ben ik nooit geweest

Zoals in Stripschrift nr. 100 werd aangekondigd (zie 'Van een Hollandse School naar een Haarlems Imperium'), zullen we in een aantal hoofdstukken proberen de gang van zaken te schetsen rond de stripbladen van de Geillustreerde Pers en De Spaarnestad, later samengevoegd onder Oberon.
Hierbij laten we een aantal mensen aan het woord die gedurende kortere of langere tijd een belangrijke rol hebben gespeeld.

In oktober 1962 verscheen het eerste nummer van Pep, een pittig weekblad met Mickey en Kuifje. Pep was bedoeld voor lezers die de Donald Duck ontgroeid waren, maar toch strips wilden blijven lezen. In het blad vonden de - voor de iets oudere jeugd bestemde - Mickey Mouse vervolgverhalen een plaats, evenals wat realistisch getekende strips van de Disney Studio's. Daarnaast werden een groot aantal series uit Kuifje geplaatst; in verband met de geringe oplage van het weekblad Kuifje in Nederland kende nog bijna niemand deze strips.
Ondanks een enorme promotiecampagne (o.a. werden in Margriet gratis proefnummers meegeniet) bleek het blad na twee jaar proberen nog steeds geen succes. Vastbesloten de strijd met concurrent Sjors voort te zetten gaat de G.P.-top er toe over de redaktie uit te breiden; men trekt Peter Middeldorp aan als algemeen hoofdredakteur van de jeugdbladen. Middeldorp kwam van Spirou/Robbedoes, waar hij hoofdredakteur van de Nederlandstalige versie was.
Middeldorp: 'Bij Dupuis ben ik als leerlingjournalist gestart. De dag voordat ik in Brussel aankwam had ik wat teveel gedronken en ik kwam dan ook pas om een uur of vijf aanzetten. Toen bleek dat mijn voorganger al twee maanden weg was! Er was geen andere redakteur, en de voorsprong die men had was al helemaal opgesoupeerd. Daar zat ik, als groentje, met als taak zo snel mogelijk een nummer klaar te maken. De volgende dag moest het op de pers!
Bij Robbedoes was het meeste werk het vertalen en bewerken van Frans materiaal en het vullen van enkele eigen pagina's. De laatste twee jaar was ik ook meer betrokken bij Spirou. Maar, en dat is eigenlijk ook de reden geweest dat ik er weggegaan ben: 1. Dat Frans zal toch altijd een handicap blijven; 2. Om een succesvol

Zorro van H.G. Kresse

blad te maken moet je affiniteit hebben met de mensen, vanuit dezelfde gedachte leven. Dat is niet iets wat je leren kan, je weet intuïtief wat Nederlanders zullen waarderen en wat niet. Wat Franstalige lezers leuk vinden is voor een Nederlander moeilijk aan te voelen. En binnen de redaktie van Spirou/Robbedoes was dat heel belangrijk, want Robbedoes is een blaadje dat je kunt verwaarlozen. Het had een oplage van enkele tienduizenden, dat stelde helemaal niets voor. Het kon verschijnen, omdat het meedraaide met Spirou, alleen de zwart-cylinder veranderde. En ze hadden de album-opbrengsten, niet groot, maar wel vrij continu, ieder jaar doorgaand, met steeds herdrukken.'

PEP

Werd u bij de G.P. verantwoordelijk voor alle jeugdbladen?
Middeldorp: Ja, maar dat waren er nog niet zoveel. Donald Duck, Pep, en een tijdlang de maandelijkse uitgave De Flintstones. Bij de G.P. was ik in de praktijk hoofdredacteur, maar zo heette het niet. Toen ik bij Pep kwam stond de oplage op 125.000, toen ik wegging had Pep 180.000 en Donald Duck 400.000. Die groei naar 180.000 is eigenlijk in vrij korte tijd tot stand gekomen. Na de introductie van de nieuwe formule steeg de verkoop in een klap met 40.000 à 45.000 stuks.

Wat waren eigenlijk de ideeën rond de jeugdbladen?
Middeldorp: Donald Duck is er alleen gekomen doordat verkoopleider De Ruy van Zuydewijn er veel in zag. De G.P. wilde het niet, maar hij heeft zijn wil doorgezet en het contract afgesloten. Grote ruzies, maar van de eerste nummers werden er al 300.000 verkocht, voor die tijd fenomenaal. Pep is waarschijnlijk opgericht omdat men dacht dat er nog een stukje markt boven de Duck zat. Aanvankelijk maakte men de fout toch op hetzelfde publiek te mikken, maar alleen wat nauwer. De Flintstones zijn in het kielzog van de tv-serie gekomen, als een produktje wat erbij gemaakt werd. Dat zag men niet zo serieus. D.D. is ook jarenlang gemaakt door een juffrouw, die er halve dagen aan werkte; er was geen redaktie. Pas in mijn tijd begonnen de eigen produkties; dit omdat er gewoon geen materiaal genoeg was. Toen ik bij de G.P. kwam, zag men het als iets waar je een beetje op neerkeek.

U introduceerde een hoop nieuwe strips in Pep. . .
Middeldorp: Ja, ik heb toen Lucky Luke erin gebracht en Asterix. Martin Lodewijk heb ik erbij gehaald, Willy Lohmann, Dick Matena, Kresse ook wel, maar die werkte al voor de GP, Attanasio ook nog, geloof ik, Khing, Gideon ook nog net. Ik herinner me dat Martin Lodewijk voor het eerst bij ons binnenstapte. Hij kwam mee met Jan Kruis, die ik al ken sinds ik in het vak zit. In Brussel kwam hij al leuren met strips. Dat is toen niets geworden bij Robbedoes, wel bij Kuifje, waar hij een tijd lang Gregor gemaak heeft. Toen ik 2 of 3 dagen bij GP zat, kwam hij aanzetten met diverse verhalen. Dat werd ook toen weer niets, wat wel wat werd was Martin Lodewijk. Jan Kruis is pas in 1969, ten tijde van de face-lift van Sjors, voor ons aan het werk gegaan en toen dat afgelopen was is hij voor Libelle 'Jan, Jans en de kinderen' gaan doen, waar we erg tevreden mee zijn.

Het was wel een hele stap om eigen materiaal te gaan maken.
Middeldorp: Voor mij niet zo erg, want ik had nooit anders gewerkt. Bij Robbedoes werd alles zelf gemaakt. Het was ook wel nodig, ik deed het niet uit bewogenheid met de Nederlandse stripmakers. Het is plezieriger werken als je samen met mensen iets nieuws maakt, je kunt het ook beter afstemmen op het landseigen. Aan de andere kant is het zo dat erg veel goed materiaal te kopen is. Ik denk dat een van de moeilijkheden bij de latere Pep was dat de eigen produktie te ver werd doorgevoerd, het werd te veel een doel op zich. Eigen produktie biedt wel meer veiligheid, ik zag het ook wel een beetje als 'kan het in België dan moet het hier toch ook kunnen' zeker met een organisatie als VNU erachter. Maar dat begint pas nu goed door te breken. In Nederland waren we helaas gedwongen minder te betalen dan in België. Ik geloof dat we betaalden wat de jonge aankomende tekenaars in België ook kregen. Dat gold dan zelfs ook al voor een Kresse. De mogelijkheden van albumverkoop waren er ook nog niet, dat zag men niet. Je kon alleen maar je winst halen uit de exploitatie van dat blad. En dan waren de paginaprijzen t.o.v. de grote bladen toch al vrij hoog, want die produktie was erg duur.

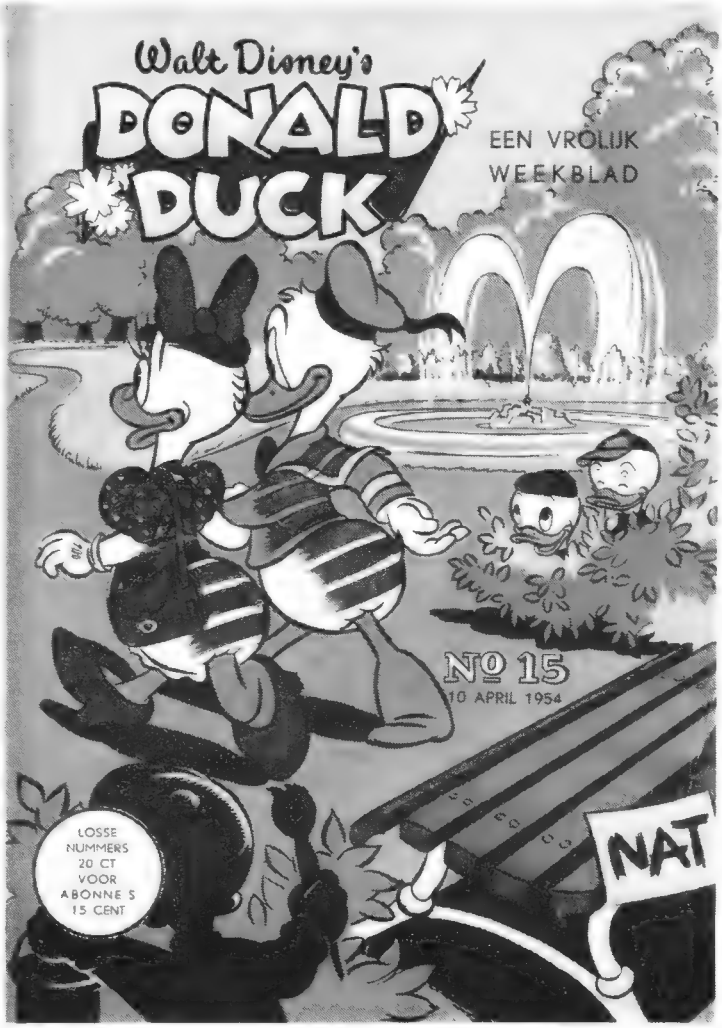

ALBUMS

Albums waren heel moeilijk. Ik herinner me dat ik slaande ruzie gemaakt heb met de verantwoordelijke mensen daarvoor om ze te bewegen de albumrechten van Asterix en Lucky Luke te kopen. Toen heb ik tegen de zin van het hele management van de G.P. in, een contract gesloten. Toen ik een jaar later bij de G.P. weg was, las ik tot m'n genoegen dat de grote winst gekomen was uit de verkoop van albums van Asterix en Lucky Luke. En men wilde er eerst niet aan! Dat had te maken met het feit dat er verschillende disciplines binnen zo'n uitgeverij zijn. Het

is nu allemaal heel duidelijk gestructureerd. Je hebt nu aparte groepen Verkoop, Uitgeverijen, Drukkerijen en Kranten. Toen liep dat allemaal door elkaar, maar de mensen hadden toch wel aardig wat autonomie. De verkoopgroep heeft die albums een hele tijd lang gewoon niet willen zien. Ik denk dat verkopers over het algemeen een beetje conventionele mensen zijn. Die zullen voornamelijk uitgaan van de ervaringen die ze opgedaan hebben. Dat boek verkoop niet, dus zo'n boek moet je niet maken. Ook bij Libelle kreeg ik hetzelfde gedonder. Men wilde van 'Jan, Jans en de kinderen' geen albums maken.

Toen zijn we naar een klein uitgeverijtje gestapt, of eigenlijk was het niet eens een uitgeverij, maar gewoon een man die het risico wel wilde nemen. Die albums worden goed verkocht nu, ze worden verkocht door het verkoop-apparaat van de VNU, die het nu wel wil hebben, maar ze worden uitgegeven door Joop Wiggers.

Er zijn, rond of iets vóór de tijd van de eerste Asterix-albums, een paar andere strip-albums uitgegeven, o.a. Blake en Mortimer (De Valstrik). Dat waren Lombard-uitgaven qua uitvoering, maar met G.P.-imprint. Heeft u daar nog iets mee te maken gehad?
Middeldorp: Ik kan proberen dat te reconstrueren. We hadden toen heel nauwe contacten met Lombard. We hadden o.a. een contract waaruit min of meer bleek dat we geen materiaal van anderen in Pep mochten gebruiken. Lombard moest daarin toestemmen en ik meen dat in die deal ook zat, onder pressie van Lombard, dat wij enkele albums uit zouden brengen.
(zie ook SS 102/103 red!)

DOELGROEP

Pep was niet op één bepaalde groep gericht, het was een 'general magazine'?
Middeldorp: Zeer bewust. Er zat humor in en spanning en daarin een zo goed mogelijke afwisseling, zodat het ook echt een blad werd. Ik geloof niet dat je, door een aantal strips op elkaar te stapelen, een blad krijgt. Er zaten, met erg veel opzet, tekstrubrieken tussendoor, dingen die helemaal geen strip waren. Die haalden een vrij lage score, maar ik heb ze erin laten staan omdat, als je alleen maar tienen in je blad stopt, het erg eentonig wordt. Je moet kunnen vergelijken, er moeten rustpunten zijn.
Ik kan me voorstellen dat je een blad maakt dat kinderen graag willen lezen, maar dat door een aantal mensen moreel verwerpelijk zal worden gevonden. Het is gewoon een gegeven voor een uitgeverij als de onze dat je het dan ook niet verkoopt. Hier is het toch steeds moeder die die dingen koopt, de losse verkoop is in de jeugdsector nog niet omvangrijk. Als moeder het niet goed vondt, komt het er niet in.

Het verkoopsysteem legt dus een beperking op aan de inhoud?
Middeldorp: Dat heeft te maken met de verkoopproblematiek die de VNU gekend heeft en nog kent. De Spaarnestad en De Geïllustreerde Pers verkochten vroeger eigenlijk uitsluitend via die wederverkopers aan de deur. Die man verkocht een aantal bladen en ook de boekjes en dergelijke die door die bladen werden uitgegeven. Daar werden kolossale oplages in bereikt. Toen ging om wat voor reden dan ook, dat verkoopapparaat wat veranderen. Huisvrouwen waren minder thuis, er kwamen wat andere koopgewoonten, het werd ook moeilijker van die wederverkopers te vinden en dat betekende dat er naar andere wegen gezocht moest worden. Losse verkoop is toen opgekomen, dat is iets van de laatste paar jaar. Losse verkoop neemt ook nog steeds toe, het aandeel van de wederverkoper staat stil of loopt zelfs achteruit. . .

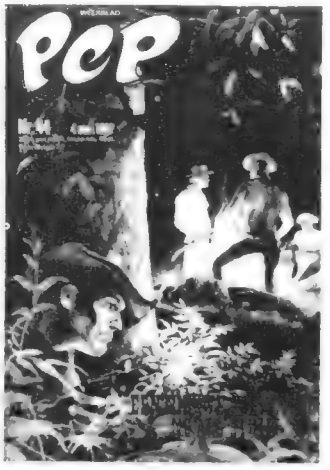

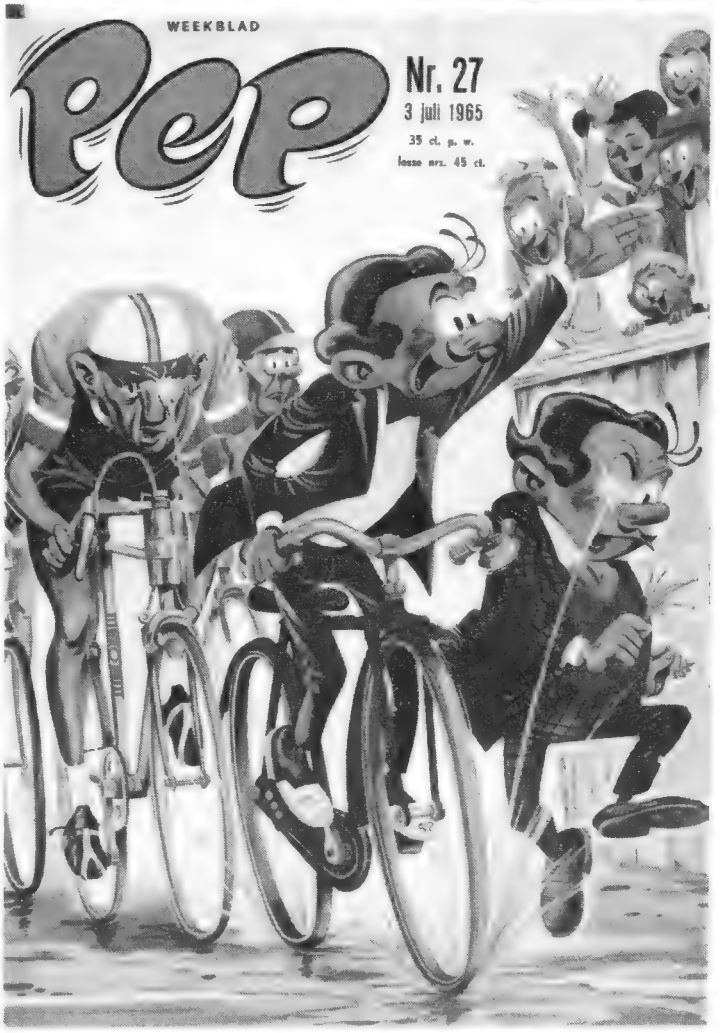

Verhoudingsgewijs is het nu de helft van wat het tien jaar geleden was. Bovendien kreeg je het vreemde geval dat de wederverkopers meer verkopen moesten om een behoorlijke boterham te verdienen, daarvoor boeken nodig hadden en toen zoveel boeken kregen, dat ze deze niet verkopen konden, de mensen konden zoveel boeken niet meer afnemen. Dat was een vicieuze cirkel en daar zaten die albums wel eens tussen. Je kunt bladen helemaal op de losse verkoop bouwen. Neem zo'n blad als Story, daar is losse verkoop heel erg belangrijk, maar heeft toch nog zo'n 200.000 via de wederverkoper. Maar die verhouding is totaal veranderd; Libelle heeft nu een oplage van 660.000. Vroeger was dat 500.000, bijna allemaal bij de wederverkoper. Nu is het 180.000 bij de losse verkoop, 200.000 per post en de rest bij de wederverkoop. Zo kun je geleidelijk aan ook gaan denken aan projecten die alleen in de losse verkoop gaan. Met name strip is daarin voorgegaan; ik dacht dat er al een aantal albums van Oberon alleen voor de losse verkoop bestemd zijn geweest.
(b.v. De Stripkoerier kost in die 'politiek' even veel per abonnement als in de losse verkoop.Red)

In hoeverre heeft u het dikker worden van Pep voorbereid?
Middeldorp: Het dikker maken was nog een initiatief van mij, maar ik heb het niet meer uitgevoerd gezien. Het idee erachter was het 'iets breder maken', meer strips plaatsen, wat journalistieke gebieden erbij pakken, b.v. sport. De uitbreiding realiseren door er 16 bladzijden meer strips in te zetten, dat is, denk ik, fout. Dan krijg je teveel van hetzelfde, ook teveel van wat de mensen niet leuk vinden. Met de uitvoering van het plan heb ik niets meer te maken gehad. Nadat ik Hetty Hagenbeuk had ingewerkt ben ik vertrokken naar Libelle. Waarom dat was? Ik kon daar chef-redakteur worden. En hoewel ik met plezier werkte bij de jeugdbladen, kon ik een dergelijke promotie niet afslaan. Ik zag ook wel dat je niet je leven lang in die stripbladen kan blijven zitten. Bovendien waren strips niet iets wat mijn specifieke voorkeur had; ik was geen stripfanaat. . .

Hans van den Boom,
mmv Martin Wassington

Deel 3 van deze artikelenreeks verschijnt in SS 106.

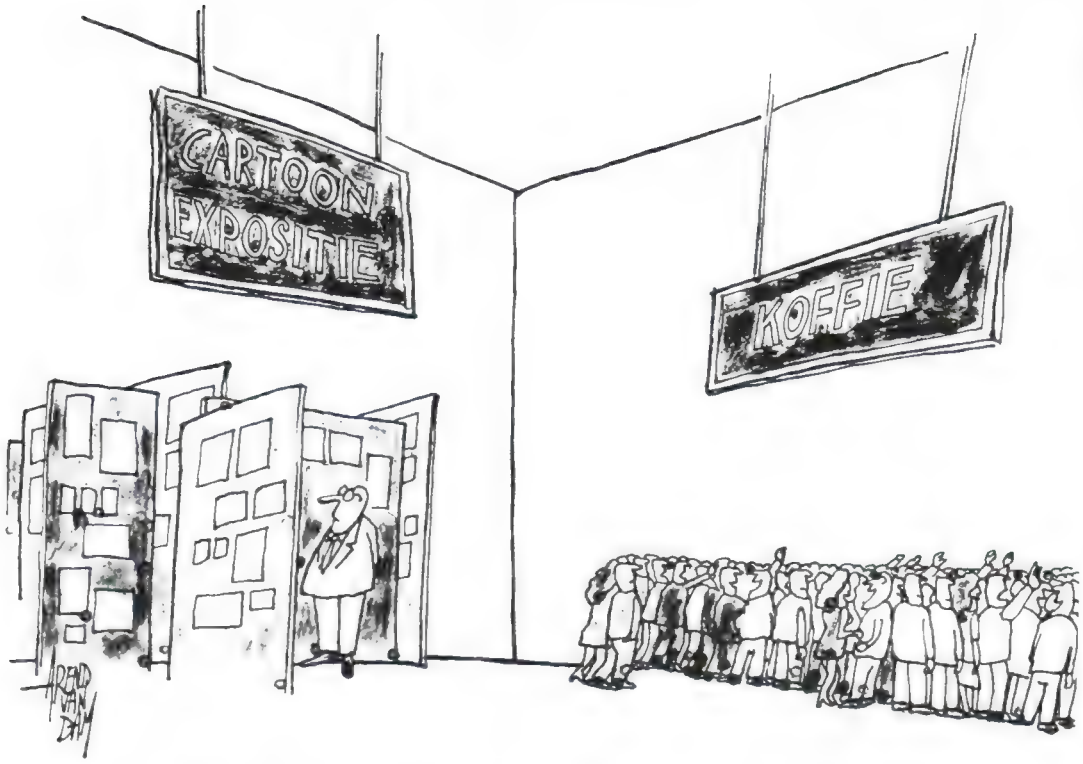

De zestiende Wereldkartoenale, de in alle opzichten unieke, jaarlijkse tentoonstelling van Knokke-Heist, is alweer achter de rug. Zoals we in dit blad al eerder meldden, stond dit jaar op de nu wel zeer professioneel ingerichte, internationale kartoententoonstelling Nederland in vedette!
Onder het tema 'Humor en Satire in Nederland', waren exposities ingericht, met het werk van de toonaangevende Nederlandse kartoenisten van het moment (zie voor namen verslag!) èn met werk van Nederlandse stripmakers - een uitgebreid overzicht ingericht door SDCN-man Richard. Ook was voor het eerst Holland Animation (Nederlandse Vereniging ter Bevordering van de Animatiefilm) aanwezig met films en dokumentatie. en zorgden in het weekend van 25 juli Nederlandse striptekenaars (w.o. de Balloenisten Van Haasteren en Khing) voor de nodige levendigheid. Hieronder een verslag van de Kartoenale van vaste kartoenmedewerker Guus Ong. Red.

WERELDKARTOENALE 1977

De 16e Wereldkartoenale van Knokke-Heist leverde dit jaar wederom een Bulgaar als laureaat: de 32-jarige geluidsingenieur Roumen Simeonov kreeg van de jury de meeste waardering voor zijn prachtig getekende bladen. Vorig jaar was het zijn landgenoot Nicolas Pecareff die met de hoogste eer ging strijken. Simeonov gebruikt potlood als basismateriaal en dat doen steeds meer deelnemers aan de kartoenale de laatste jaren. Niet zozeer de op publikatie gerichte oostindische inkttekeningen maar esthetische prenten slaan meer aan bij de jury die hiermee ieder jaar weer het probleem 'wat is een kartoen? ' weet te poneren.

JURERING

Ongetwijfeld heeft de persjury - die losstaat van de jury van de kartoenale - niet die esthetische kwaliteiten laten prevaleren en koos dit jaar voor de kartoens van de Pool Zbigniew Jujka. Gelukkig maar dat de Wereldkartoenale met 2 jury's werkt, zodoende krijgen we functie en esthetiek van het kartoen te zien in Knokke.

NEDERLAND IN VEDETTE

Als speciale nevententoonstelling was dit jaar de Humor en satire in Nederland aan de beurt. De meeste Nederlandse topkartoenisten waren hier vertegenwoordigd en dit resulteerde in een ongelooflijk prachtige expositie van zeer hoog niveau. De deelnemende Nederlanders waren: Fritz Behrendt, Wim Boost, Frans de Boer, Ton Hoogendoorn, Harry Lammertinck, Frits Müller, Arend van Dam, Peter van Straaten, Jan van Wessum, Stefan Verwey en Opland - stuk voor stuk toptekenaars die hier in Knokke veel indruk maakten en terecht! Het was een verheugend feit om de meeste van deze tekanaars op de openingsceremonieën verzameld te zien ondanks het feit dat 'kartoenisten superindividualisten' zijn om Opland te citeren.

DE RUBRIEK ONG—GEZIEN DOOR

Ong

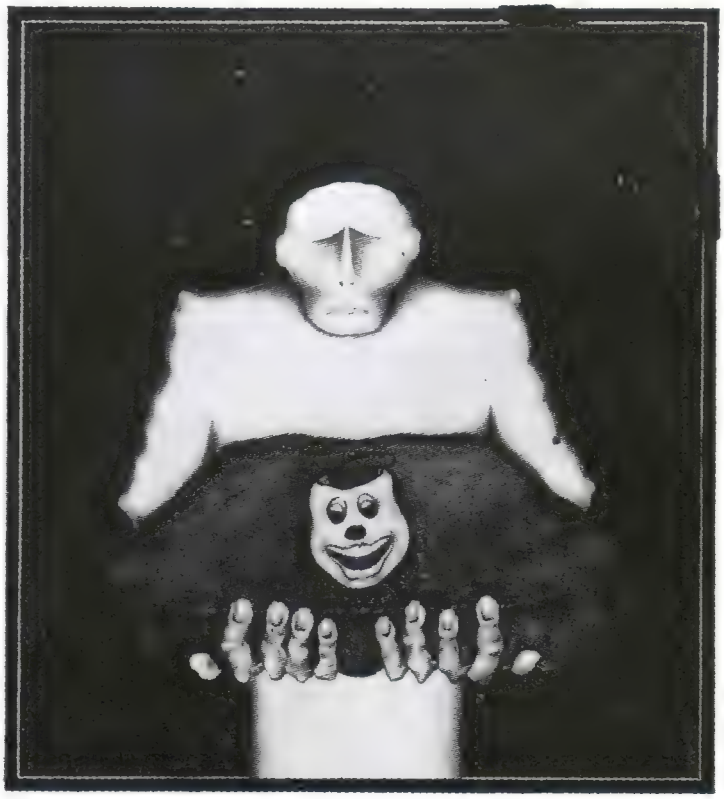

Laureaat 1977—Roumen Simeonov (Bulg)
'De lach als kostbaar relikwie' (Hgd)

BELGIE

De 35-jarige Bob Vincke kreeg de prijs van de 'beste Belgische inzending'. Zijn landgenoot Jacques Verlinden kreeg de prijs van het 'Casino Knokke' en bijzondere vermeldingen gingen naar de Belg Jan Vandeweghe, de Bulgaar Stojan Hristov en de Japanner Hiroshi Oshujama.

BULGARIJE

De grafische revolutie uit de Oostbloklanden bracht realisator Eric Parez ertoe om naar Bulgarije te reizen en volgend jaar een speciale tentoonstelling in te richten over Bulgaarse tekenaars. Dat belooft wat! Parez trouwens weet ieder jaar weer een tentoonstelling in te richten die nóg mooier en interessanter is dan het jaar dáárvoor en iedereen die nog nooit de Wereldkartoenale bezocht heeft moet de kans aangrijpen om deze unieke expositie volgend jaar te bezoeken.

Guus Ong

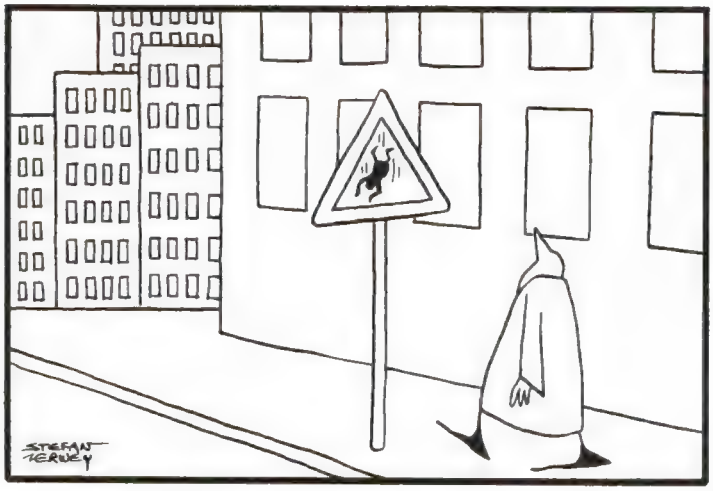

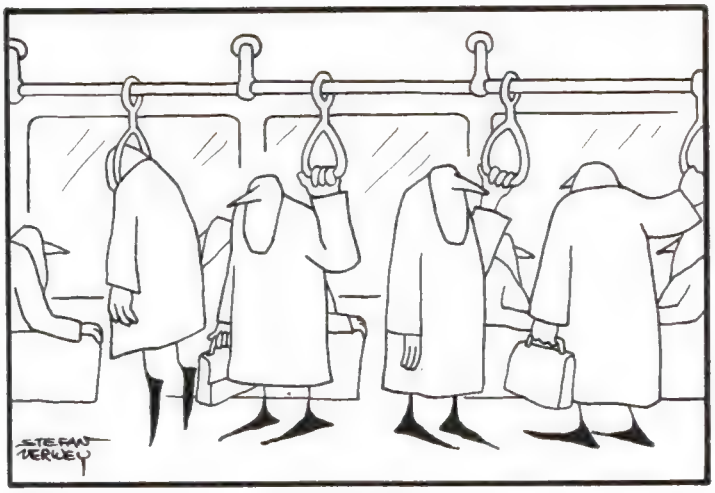

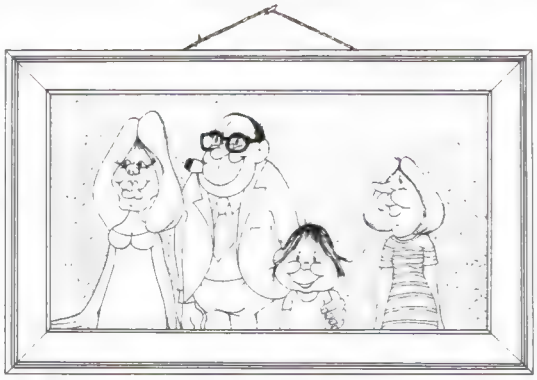

Kruispunt

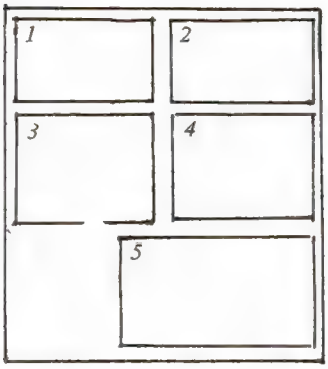

1 en 2 : Stevan Verwey
3 : Frans de Boer (efbé)
4 : Ludo de Mesmaker (België)
5 : Opland

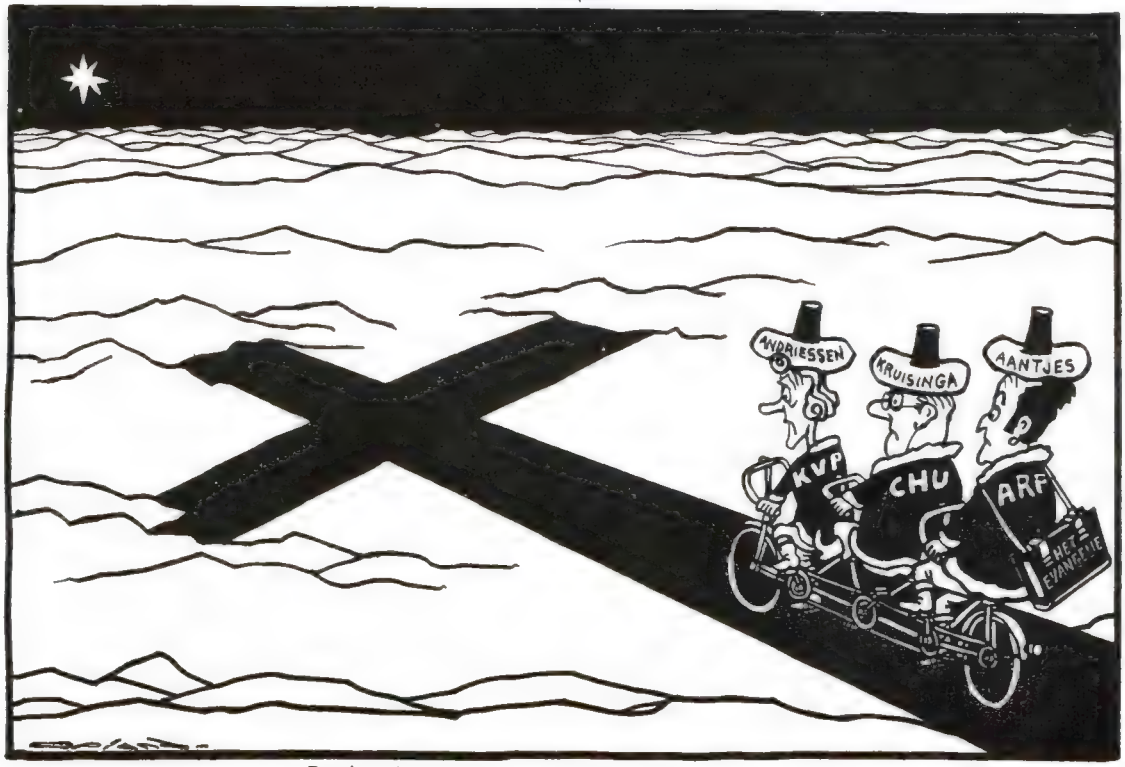

De drie C.D.A. Koningen : "...Welke kant gaan we op ?"

STUCK ON THE STACK

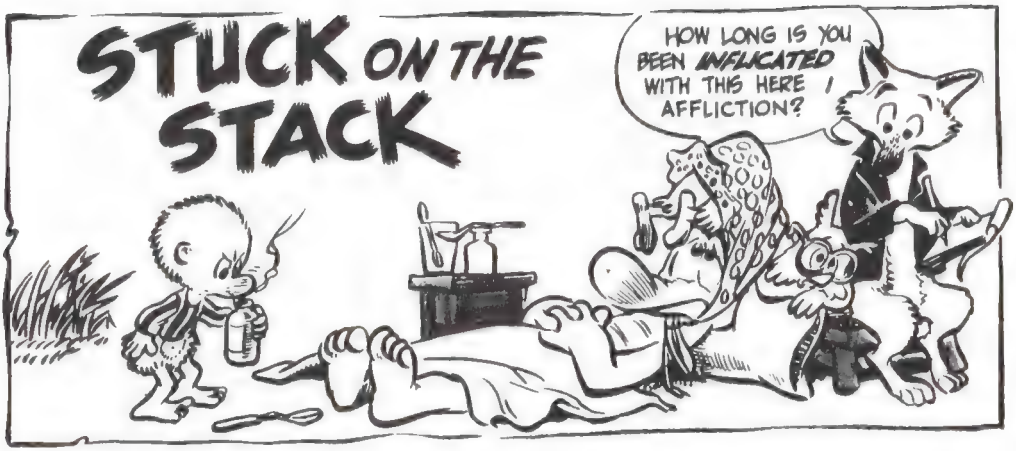

I IS MIXIN' OF THESE MEDICALS LIKE YOU IS TOLE ME, DR. SAM.
I IS GLAD I ISN'T THE PATIENT.... WHOOVE! LOOKY AT THEM ONSAVORY COLORS.
WHAT COLOR YOU WANT ... RED WHITE AND BLUE?

NOW, I GOT A BUNCH OF ODDS AND ENDS CHEAP BY FINDIN' EM IN A DUMP.... NOW THEY IS ALL MIXED TOGETHER AN' WE IS UNDOUBTALLY DISCOVERED A NEW MIRACLE DRUG.....
IF YOU DISCOVERED IT, IT'S A BONAFIDE MIRACLE.

AS YO' CLIENT, DOC, I INSISTS YOU GIVES THAT MEDICINE TO OL' OWL! HE'S THE CULPRIT.
YOU GOTTA HAVE A GOOD MEDICAL REASON, PATIENT.
IF YOU DON'T, I'LL POP YOU ONE.
THAT IS A EXCELLENT FINE REASON, PATIENT. YOU IS WON ME.
HOWDY, GENTS... I WAS BRINGIN' UP SOME MORE JUNK FOR THE DOC BUT ON THE WAY I DECIDES TO BE A DOCTOR MY OWN SELF
I HIRES YOU!
GLUG! UGH! AS YOUR FIRST AND NEWEST PATIENT I ORDERS YOU TO GIVE ALBERT THE WORST MEDICINE YOU IS GOT.

'STUCK ON THE STACK' vervolg op 'Mother Goose Hangs High' in Stripschrift 99.

Balloon 1 – Hoe lang heb je al last van deze *kopzorg*? Balloon 2 – Dok, deze *vernedering* duurt nu al bijna. . . Balloon 3 – Hou *jij* je er buiten. . . *Jij bent de kopzorg!* Albert hier is mijn cliënt Balloon 4 – Ik meng deze restjes zoals je me zei, Dr. Sam. Balloon 5- Gelukkig ben *ik* de patiënt niet. . . *Blèh*, wat een ongezonde kleuren. Balloon 6 – Wat had jij gewild? Oranje boven? Balloon 7 – Ik heb die drankjes *goedkoop* op de *vuilbelt gevonden*. . Nu ze *gemixed* zijn hebbenwe *vast* een nieuw *wondermiddel* ontdekt! Balloon 8 – Als *jij* iets ontdekt is het *zeker* een wonder. Balloon 9 – Maar *wie* moet dit *wondermiddel* slikken. . . *Daar* zit ik over in. Balloon 10 – *Jij* natuurlijk. *Jij* bent de patiënt. . . Dok zei: '*Albert* is mijn cliënt'. Balloon 11 – Dok, als jouw *cliënt* sta ik erop dat je dat medicijn aan *uil* geeft! *Hij* is de *schuldige*. Balloon 12 – Heeft u een goede medische reden, patiënt? Balloon 13 – Als je weigert krijg je een dreun. Balloon 14 – *Dat* is een uitstekende reden, patiënt. Ik ben overtuigd. Balloon 15 – Hallo lui. . . Ik zou wat ouwe troep naar doc brengen, maar onderweg besloot ik zelf arts te worden.
Balloon 16 – Je bent *aangenomen!* Balloon 17 – *Glug! Ugh!* Als je eerste en nieuwste patiënt beveel ik je Albert je smerigste medicijn te geven.

WITH OWL STUCK ON YOUR HEAD, YOU IS GONE HAVE TROUBLE ORDERIN' HATS.
HOW IS US MEDICAL EXPERTS GONNA PRY YOUR PATIENT LOOSE FROM MY PATIENT?

WELL, COLLEAGUE BOY, IN AS HOW AS I IS OWL'S DOCTOR, I SUGGESTS US GRINDS ALBERT OFF HIM WITH A MEATGRINDER.
WHAT WOULD US DO WITH ALL THAT GREEN HAMBURGER?

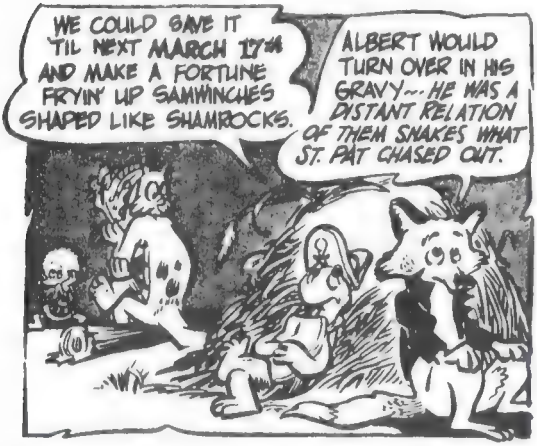
WE COULD SAVE IT 'TIL NEXT MARCH 17th AND MAKE A FORTUNE FRYIN' UP SAMWINCHES SHAPED LIKE SHAMROCKS.
ALBERT WOULD TURN OVER IN HIS GRAVY--- HE WAS A DISTANT RELATION OF THEM SNAKES WHAT ST. PAT CHASED OUT.

YOU KNOW, DOC, IT OCCURS TO ME THAT OWL IS STUCK TO THE GOORK ON ALBERT'S HEAD BY HIS FEATHERS.
HOW BRILLIANT! YOU IS THE ORIGINAL OAF OF HIPPOCRACIES, DOC.

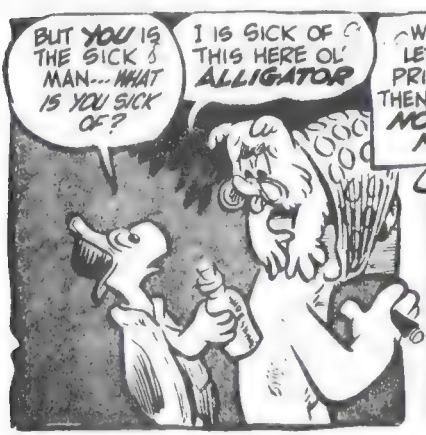
BUT YOU IS THE SICK MAN--- WHAT IS YOU SICK OF?
I IS SICK OF THIS HERE OL' ALLIGATOR

WELL, I ISN'T GONE LET YOU BUY HIGH PRICE MEDICINE AN THEN GIVE IT TO A NON-CUSTOMER. NOW, TAKE THIS!
THINK THIS'LL REE-MOVE THE BOY, POGO?
IT MIGHT REMOVE HIM SO PERMANENT YOU'LL HAFTA BURY YOUR HEAD OUT OF RESPECT AN' BY ORDER OF THE BOARD OF HEALTH.

THANK YOU --- SO IF WE GITS OFF ALL OF OWL'S FEATHERS US CAN TAKE HIM OFF.
TRUE.
I DON'T TRUST THEM TWO QUACKS WHEN THEY CONSULTS EACH OTHER.
I DON'T ZACKLY TRUST 'EM WHEN THEY SOLO IT NUTHER.
WHAT'S THE EASIEST WAY OF THEM FEATHERS GITTIN' TOOKEN OFF?
US'LL SHAVE OFF 'EM.
US HAS DECIDED TO SHAVE OFF OWL'S FEATHERS--- SO'S NOTHIN' WILL BE LEFT TO BE STUCK ONTO THE GLUE.
THEN US CAN PICK YOU OFF SLICK AS A WEASEL.

Balloon 1 – Maar *jij* bent ziek. . . Waar ben je eigenlijk ziek van? Balloon 2 – Ik ben ziek van deze *alligator* hier. Balloon 3 – Nou ja, ik laat je niet je goeie geld betalen om dit aan *Albert* te geven. *Vooruit! Mond open!* Balloon 4 Zou ik deze *gast* zo kwijt raken, Pogo? Balloon 5 – Misschien zelfs *zo* radicaal dat je je kop moet laten begraven op last van de *GGD.* Balloon 6 – Met *uil* op je hoofd is het lastig *hoeden* passen. Balloon 7 – Hoe moeten wij,medische experts, *jouw* patiënt van *mijn* patiënt los krijgen? Balloon 8 – Wel collega, daar ik uil's dokter ben stel ik voor Albert van hem *af* te *malen* met een *gehaktmolen.* Balloon 9 – Wat moeten we met al dat *Groene gehakt* doen? Balloon 10 – Misschien kunnen we een fortuin verdienen met *Klaver-4-vormige hamburgers.* Balloon 11 – Albert zou zich omdraaien in z'n jus . . Hij heeft er zelf nooit één kunnen vinden. Balloon 12 – Hee, dok, het lijkt me dat uil met zijn *veren* aan de lijm op Albert's hoofd vast zit. Balloon 13 – Ach, *Brilliant!* Je bent de *zot* der geneeskunde, doc. Balloon 14 – Dank je. . . Dus als we de *veren* weghalen kunnen we *Uil* ook weghalen. Balloon 15 – Klopt. Balloon 16 – Ik vertrouw die kwakzalvers voor geen cent samen. Balloon 17 – Ik vertrouw ze *alleen* ook niet. Balloon 18 – Wat is de snelste manier om die veren eraf te krijgen? Balloon 19 – *Scheren!* Balloon 20 – We scheren uil's veren af zodat er niets over blijft om aan de lijm te plakken. Balloon 21 – Dan kunnen we je er *zo* af tillen.

IT'S THE FEATHERS UNDERNEATH OF ME WHAT IS STUCK.... NOW I IS NAKED AND STUCK.

NEVER THOUGHT OF THAT... SO WE'LL TAKE THE OPPOSITE COURSE. WE'LL OVERGROW OL' OWL SO'S NOBODY CAN SEE HIM.

THERE! THAT SOD SHOULD TAKE ROOT AN'...
....YOU'LL GROW A THATCH WHAT'LL HIDE OWL COMPLETE.

WELL! US DOCTORS GOTTA KNOCK OFF EARLY. TOMORROW'S LABOR DAY... US GOTTA PRACTICE MARCHIN'.
HAVIN' GREEN HAIR AIN'T SO BAD. BUT HAVIN' OWLS IN IT IS KINDA UNUSUAL.

IT'S MERE ONLY OL' ALBERT WITH A OWL STUCK TO HIS HEAD.
I IS A WALKIN' MESS!
LOOKY AT THE MONSTER WITH GREEN HAIR.

PRITHEE PITY AN' PARDON US ... BUT US NEVER IS HEERD OF A OWL COVERED WITH GREEN FEATHERS!
I CAN ACCOUNT FER THAT! OWL AIN'T COVERED WITH FEATHERS ..... THAT IS GRASS!
NATURALLY .... OWL FEATHERS ISN'T GREEN ... BUT GRASS IS. SO HE HADDA GROW GRASS!
COULD OF GROWED PARROT FEATHERS WHICH IS GREEN AN' IS MORE BIRDIER.
DON'T MIX ME UP NO MORE'N I IS.
BEST THING I CAN DO IS GET MY OL' LONG MOLAR AN' GIVE YOU A LI'L' TRIM.
BY JINGO, BUTTERFLIES AN' ALL KINDS VARMINTS IS TRESPASSIN' ON ME .... I IS GONE PUT UP SIGNS.
CAREFUL!
OOP!
DON'T CUT TOO DEEP.
MMMP! THERE IS A STRANGE AN' FIERCE SPECTACLE.

Balloon 1 — Het zijn mijn buikveren die vast zitten. Nu ben ik *naakt* en vastgeplakt. Balloon 2 – *Daar* heb ik niet aan gedacht. Dan zullen we uil moeten *begroeien*, zodat niemand hem meer *ziet*. Balloon 3 — *Zo!* Even *wortel* laten schieten. . . Balloon 4 – En je hebt een mooi strodak dat uil verbergt. Balloon 5 – Nou, wij doktoren houden *vroeg* op, we moeten nog *oefenen* voor de 1 mei mars morgen. Balloon 6 — *Groen* haar is niet zo erg, maar *uilen* erin is wat ongewoon. Balloon 7 — *Kijk* eens, een monster met *groen haar*. Balloon 8 – Het is *Albert* maar met een *uil* aan z'n hoofd. Balloon 9 – *Oh*, wat een *ellende!* Balloon 10 – Onze excuses, maar *wij* hebben nog nooit van een *groen geveerde uil* gehoord. Balloon 11 — *Dat* kan ik verklaren. Uil *heeft geen* veren. . . *Dat* is *gras*. Balloon 12 – Natuurlijk. . . Uile-veren zijn niet groen . . . Maar *gras* wel. Dus laat-ie *gras* groeien. Balloon 13 — *Papagaaie-veren* zijn ook groen. En nog veel vogelachtiger ook. Balloon 14 — Maak het toch niet nog moeilijker dan het *is*. Balloon 15 — Ik kan maar het best mijn *naaimachine* pakken. Balloon 16 – Wel verdraaid. Vlinders en ongedierte op mijn grasland. Daar moet ik wat aan doen. Balloon 17 — *Pas op!* Balloon 18 — Maai niet *te* kort. Balloon 19 – MMMP! Wat een raar en wreed gebeuren.

YOU TRY RUNNIN' OFF, ALBERT, WHILE I HOLD ONTO THIS SAPLIN' AN'...
?
BAM!
OWL IS BEIN' FLINGED OFF!
SWISH
MY SAKES! HE IS BEEN FLANG RIGHT INTO NEXT WEEK!
HE FLEWED THAT-A-WAY.
WHICH WAY DID OL' OWL FLY OFF?

HOLD IT--- YEOW
FOOMP
GKUMP!
WHY DIN'T YOU STICK OUT YO'HAND, YOU OL' SUNDAY DRIVER? I GOTTA WATCH FOR SIGNALS WHEN I IS OVER MY HEAD IN GRASS.
TAILS DON'T GROW ON TREES, SON--- AND I BEEN CULTIVATIN' THIS CROP FOR A LONG TIME.
OWL WAS FINALLY FLANG CLEAR OUTEN THE SWAMP, I GUESS, WHEN HE ROCKETED OFF OF ALBERT'S HEAD.
I'D HATE FER HIM TO BE OUT OVER THE ATLANTIC WITHOUT A COMPASS.
BUT, IF HE MAKES IT, THINK OF THE HONOR TO BE THE FIRST OWL TO FLY ACROSS THE OCEAN, NO HANDS!
IT'D BE EVEN A GREATER HONOR IF HE WAS THE FIRST DOG.

Balloon 1 – Probeer jij weg te lopen Albert, dan hou ik me vast en. . . Balloon 2 – *Uil is los geschoten!* Balloon 3 – *Lieve help!* Hij is helemaal naar *volgende week* gezwiept! Balloon 4 – Welke kant vloog uil op? Balloon 5 – Hij *vloog daarheen.* Balloon 6 – *Help! Stop! Auw!* Balloon 7 – Waarom geef je geen richting aan, *zondags-rijder?* Ik zie toch al bijna niets met al dat gras voor m'n ogen. Balloon 8 – Zeg, staarten grocien niet aan de bomen, hoor. . . Deze *fraaie* soort *zeker* niet! Balloon 9 – Uil is vast *uit* het *moeras* gevlogen toen hij van Albert's hoofd af schoot. Balloon 10 – Ik hoop dat hij niet *zonder kompas* boven de Atlantische Oceaan zit. Balloon 11 – Maar als het lukt is hij de *eerste uil* die de oceaan oversteekt. Wat een *eer*! Balloon 12 – Een nog grotere eer als hij de eerste hond was.

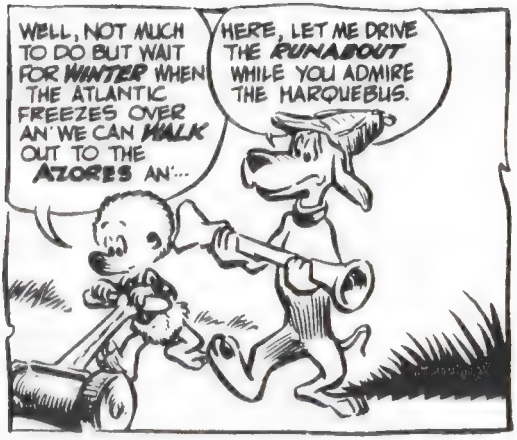
WELL, NOT MUCH TO DO BUT WAIT FOR WINTER WHEN THE ATLANTIC FREEZES OVER AN' WE CAN WALK OUT TO THE AZORES AN'...
HERE, LET ME DRIVE THE RUNABOUT WHILE YOU ADMIRE THE HARQUEBUS.

YOU DON'T GET ENOUGH SPEED OUT OF THIS JOB, POGO.... YOU PUSSYFOOT ALONG LIKE A TIMID TROGLODYTE!
EASY NOW.

HEY! GRAB ME BY THE TAILBONE --- THE MACHINERY IS GOT OUTEN CONTROL!
YOU IS HEADIN' DOWN HILL FOR THE BUNNY FAMILY'S ANNUAL FRY!

A JUGGLERNAUT!
GO BACK GO BACK GO BACKGO BACK!

I CAN'T LOOK I CAN'T LOOK! THEY MUST BE DECAPACITATED!

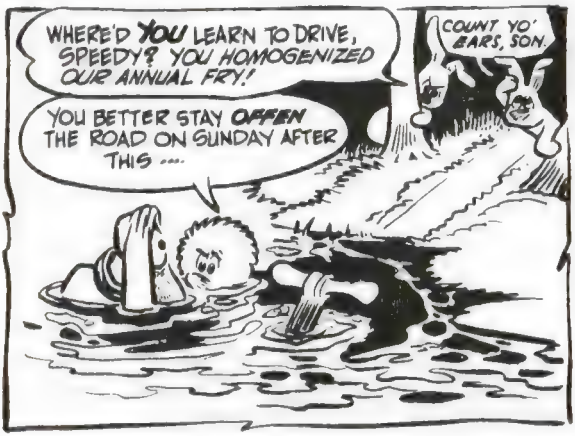
WHERE'D YOU LEARN TO DRIVE, SPEEDY? YOU HOMOGENIZED OUR ANNUAL FRY!
YOU BETTER STAY OFFEN THE ROAD ON SUNDAY AFTER THIS ....
COUNT, YO' EARS, SON.

(vervolg reaktie Henk J. Meier van pag. 15)

kàn helemaal niet vergeleken worden met de nazi-tekensmeerlapperij want 'het gaat hier om drie broers'! Misschien schuilt in de verschillende fysionomie van de twee nobele tegenover de ene schurkachtige broer voor de heer Van den Berg een 'aanwijzing' dat Trigo's moeder een slippertje heeft gemaakt. We verlaten de heer Van den Berg in dromeland. Het spijt me allerminst dat hij zich ergert aan mijn taalgebruik. Wat me wel even - in Stripschrift - geërgerd heeft, is zijn geëmmer over het *aantal* verhalen dat onder de loupe genomen werd. Mijn artikel was gebaseerd op een achttal Trigië-verhalen. 'Het vermoeden ligt dus voor de hand dat Henk maar een klein deel van het totale Trigië-oeuvre heeft geraadpleegd', schrijft de heer Van den Berg familiair, 'hetgeen hem tot wat voorzichtiger oordeelvelling had moeten brengen.' Dat is een tendens die ik (veel) vaker in Stripschrift aantref: een (waarde)oordeel mag alleen op grond van het héle werk gegeven worden. Ook dat is een vorm van fanatisme die goed past in de denktrant van de heer Van den Berg, maar die ik nimmer de mijne wens te maken. Zelfs op grond van één Trigië-verhaal zou een waardering en analyse mogelijk zijn. Het lezen en bekijken van nog zeven andere avonturen van keizer Trigo was een voortdurende bevestiging van de indruk dat Lawrence en Butterworth een onverhulde fascistische mentaliteit op papier zetten.

Henk J. Meier

professor pi

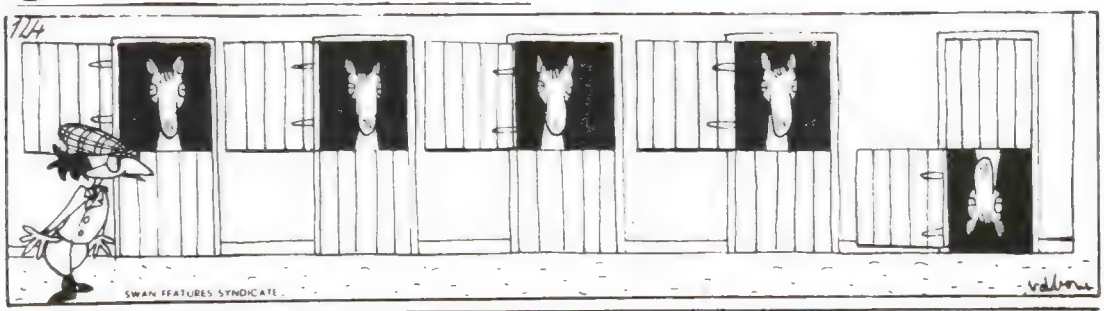

Balloon 1 – We moeten maar wachten tot de oceaan *dicht vriest* zodat we naar de Azoren kunnen *lopen* en. . . Balloon 2 – Hé, bewonder jij' deze *donderbus* maar dan stuur ik wel even. Balloon 3 – Je gaat mij te langzaam, Pogo. . . Je lijkt wel een *manke slak*! Balloon 4 – Kalm aan. Balloon 5 – *Hé!* Grijp m'n staart. . . Ik *verlies de macht over het stuur!* Balloon 6 – Je gaat recht op de picknickende familie Konijn af! alloon 7 – Een *helleroersel!* Balloon 8 – Gawegawegawegaweg. . . Balloon 9 – *Ik kijk niet ik kijk niet!* Ze zijn minstens *onthoofd!* Balloon 10 – Waar heb *jij* leren rijden? Je hebt ons jaarlijks baksel *in de pan gehakt!* Balloon 11 – Na vandaag kun je zondag's beter *binnen* blijven. . . Balloon 12 – Tel je oren na, zoon.

uit' The Pogo Sunday Book, 1956.
Vertaling en bewerking: Dick Matena en Eric Hoek

RUIL ADVERTENTIES

Prijs f 5, voor leden en f 7,50 voor niet-leden voor maksimaal 40 woorden. Tekst op achterkant van girokaart
Gironummer 209948

AANGEBODEN
D.D. '52: 3 en 6, '53: 31, 32, 45, 47, 54 t/m 62. Buck Danny 4, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21. Stripschrift 1, 2, 3. Sjors 1964; Mickey 1954.
K.van Beusekom, Lange Mare 37, Leiden

GEVRAAGD
Amerikaanse Donald Duck uitgaven. Kuifje Weekblad 1951 nr. 2o t/m 52; 1952 nr. 8, 9, 10, 16, 49, 50, 51, 52; 1953 nr. 3, 48. Donald Duck weekblad 1952 nr. 1, 3, 4; 1953 nr. 2, 10; 1954: compleet.
H.W. van der Hoek, Nunspeetlaan 382, 's-Gravenhage

(vervolg reaktie Henk J. Meier van pag. 15)

kän helemaal niet vergeleken worden met de nazi-tekensmeerlapperij want 'het gaat hier om drie broers'! Misschien schuilt in de verschillende fysionomie van de twee nobele tegenover de ene schurkachtige broer voor de heer Van den Berg een 'aanwijzing' dat Trigo's moeder een slippertje heeft gemaakt. We verlaten de heer Van den Berg in dromeland. Het spijt me allerminst dat hij zich ergert aan mijn taalgebruik. Wat me wel even - in Stripschrift - geërgerd heeft, is zijn geëmmer over het *aantal* verhalen dat onder de loupe genomen werd. Mijn artikel was gebaseerd op een achttal Trigië-verhalen. 'Het vermoeden ligt dus voor de hand dat Henk maar een klein deel van het totale Trigië-oeuvre heeft geraadpleegd', schrijft de heer Van den Berg familiair, 'hetgeen hem tot wat voorzichtiger oordeelvelling had moeten brengen.' Dat is een tendens die ik (veel) vaker in Stripschrift aantref: een (waarde)oordeel

professor pi

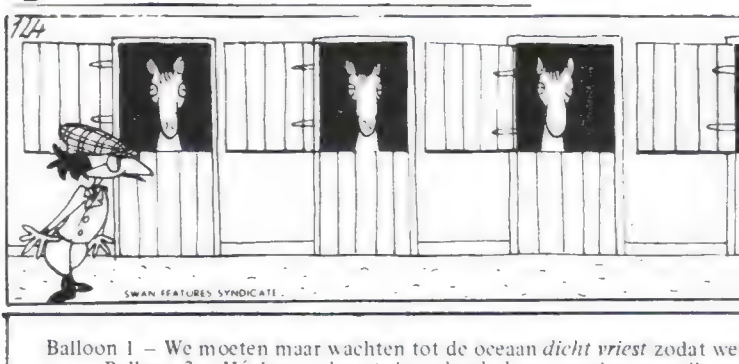

Balloon 1 – We moeten maar wachten tot de oceaan *dicht vriest* zodat we en. . . Balloon 2 – Hé, bewonder jij deze *donderbus* maar dan stuur ik we langzaam, Pogo. . . Je lijkt wel een *manke slak*! Balloon 4 – Kalm aan. Ba staart. . . Ik *verlies de macht over het stuur!* Balloon 6 – Je gaat recht op af! alloon 7 – Een *helleroersel!* Balloon 8 – Gawegawegawegaweg. . . Ba *niet!* Ze zijn minstens *onthoofd!* Balloon 10 – Waar heb *jij* leren rijden? *pan gehakt!* Balloon 11 – Na vandaag kun je zondag's beter *binnen* blijve zoon.

uit' The Pogo Sunday Book, 1956.
Vertaling en bewerking: Dick Matena en Eric Hoek

mag alleen op grond van het héle werk gegeven worden. Ook dat is een vorm van fanatisme die goed past in de denktrant van de heer Van den Berg, maar die ik nimmer de mijne wens te maken. Zelfs op grond van één Trigië-verhaal zou een waardering en analyse mogelijk zijn. Het lezen en bekijken van nog zeven andere avonturen van keizer Trigo was een voortdurende bevestiging van de indruk dat Lawrence en Butterworth een onverhulde fascistische mentaliteit op papier zetten.

Henk J. Meier

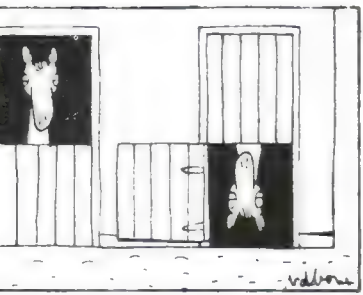

naar de Azoren kunnen *lopen*
l even. Balloon 3 – Je gaat mij te
lloon 5 – *Hé!* Grijp m'n
de picknickende familie Konijn
lloon 9 – *Ik kijk niet ik kijk*
Je hebt ons jaarlijks baksel *in de*
n. . . Balloon 12 – Tel je oren na,

Prijs f 5, voor leden en f 7,50 voor niet-leden voor maksimaal 40 woorden. Tekst op achterkant van girokaart
Gironummer 209948

AANGEBODEN

D.D. '52: 3 en 6, '53: 31, 32, 45, 47, 54 t/m 62. Buck Danny 4, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21. Stripschrift 1, 2, 3. Sjors 1964; Mickey 1954.
K.van Beusekom, Lange Mare 37, Leiden

GEVRAAGD

Amerikaanse Donald Duck uitgaven. Kuifje Weekblad 1951 nr. 2o t/m 52; 1952 nr. 8, 9, 10, 16, 49, 50, 51, 52; 1953 nr. 3, 48. Donald Duck weekblad 1952 nr. 1, 3, 4; 1953 nr. 2, 10; 1954: compleet.
H.W. van der Hoek, Nunspeetlaan 382, 's-Gravenhage

De eerloze krijg (vervolg)

Erwin houdt de Pict voorzichtig in het oog als deze overeind krabbelt. Maar met gebogen hoofd wendt de kerel zich af, en gaat - ver bij zijn stamgenoten vandaan - op een steen zitten. Inmiddels zoekt Erwin Camlech, maar deze is nergens meer te bekennen en zonder zich aan de troep Picten te storen, wendt hij zich tot zijn krijger. 'Afspraak is afspraak Jorge, je bent vrij.' Nog wat op zijn hoede treedt de Viking op hem toe, en de Picten steken geen hand uit om hem tegen te houden. 'De Pictenvorst is zo kwaad als een stier naar binnen gegaan,' fluistert Jorge nadat hij Erwin uitbundig bedankt heeft voor zijn redding. 'Volgens mij zit er wat in de lucht.' 'Onzin', zegt Erwin, 'ga naar je kamp terug en. . .' Op dat ogenblik treedt de Pict, die hij het leven schonk, weer op hem toe. 'Ik ben een slaaf,' zegt hij, 'zo luidt de wet der Picten. Gij hebt mij het leven geschonken. Mijn leven behoort U.' 'Overdrijf niet,' gromt Erwin. 'Schiet op kerel! ' 'Dood ben ik. Voor mijn stam ben ik een dode. Ik kan hier niet blijven, want mijn leven hier zou erger zijn dan de dood. Neem mij mee! ' Erwin, die de vertwijfeling in 's mans ogen ziet, haalt de schouders op. 'Goed dan, hoewel ik niet weet wat ik met je beginnen moet.' 'Ge zult er geen spijt van hebben,' fluistert de Pict met een gejaagde blik om zich heen, maar wilt ge er lang plezier van beleven, zorg dan dat je hier vandaan gaat, voordat Camlech toeslaat.'

Aangezien hij zeker geen risico's wil nemen nu Ingrid bij hem is, en zijn Pictenknecht, wiens naam Arcan is, hem in alle toonaarden blijft bezweren dat zijn leven gevaar loopt, besluit Erwin inderdaad maar naar zijn eigen kamp terug te keren. Camlech laat zich niet meer zien, een veeg teken. En zo verlaten hij, Ingrid, de bevrijde Noor en de Pict de sombere burcht. Niemand legt hen een duimbreed in de weg, wanneer zij het smalle brokkelige pad langs de klip omlaag gaan tot er vanuit de Pictenburcht ineens een luide kreet klinkt en zich omwendende, ziet Erwin een der donkere krijgers naar hen wenken. 'Jullie lopen door! ' fluistert hij de Noor toe. 'Let goed op mijn vrouw.' Terwijl zij haastig voortgaan, keert Erwin met Arcan, die hem als een schaduw volgt, naar de burcht terug. 'Gaat gij weg? ' vraagt de Pict, die hem wenkte niet onvriendelijk. Verwonderd haalt Erwin zijn wenkbrauwen op. 'laat ge mij daarvoor terugkomen? ' 'Nee,' aarzelt de Pict, met een snelle blik naar Arcan. 'Ik zie, dat gij de waardeloze Arcan meeneemt, wees voorzichtig, edele heer, dat hij u geen ongeluk brengt.' 'Zeg wat je te zeggen hebt, en doe het vlug,' snauwt Erwin, die opeens het gevoel heeft, dat er méér achter steekt. 'Heb je een boodschap van de vorst Camlech soms? ' 'Dat niet direct', schudt de Pict het hoofd, 'die krijgt ge nog wel. . . wel, het ga u goed.' Schouderophalend wendt Erwin zich om en in het voorbijgaan ziet hij de angst in Arcans ogen. 'Het deugt niet Heer,' fluistert de Pict, 'wees op uw hoede.' Ze stappen snel voort langs het pad en opeens slaakt de Pict achter hem een schreeuw. Op het zelfde moment komt met donderend geraas een aantal rotsblokken langs de steile klippenwand naar beneden. Wanhopig rukt Arcan zijn nieuwbakken meester achteruit.

Rakelings dreunen de rotsblokken langs hen heen en overdekt met steengruis, maar gelukkig ongedeerd, staren de twee mannen elkaar een ogenblik aan. 'Dank Arcan', mompelt Erwin dan. 'De schuld heb je afgelost, een leven voor een leven.' Maar de Pict schudt het hoofd. 'Bij u blijf ik,' antwoord hij, 'de krijgers van mijn stam denken anders dan u en het feit, dat ik u van de dood gered heb, zullen zij mij nooit vergeven.' 'Dus, meen je werkelijk dat dit kwaad opzet is? ' gromt de Noor. 'Het lijkt er inderdaad veel op en het gaat alleen tegen mij, vandaar dus, dat men mij terugriep, met zo'n kinderachtig smoesje.' 'Kom mee, vriend, haasten wij ons! ' Even later hebben zij zich bij Ingrid en de Noor, die beiden nog méér geschrokken schijnen te zijn dan Erwin zelf, gevoegd en snel begeven zij zich naar het kampement, waar Erwin meteen zijn drie aanvoerders bijeen roept. Zwijgend luisteren zij naar wat hij hen te vertellen heeft en hun gezichten verraden, dat zij zich niet helemaal op hun gemak voelen. 'Het lijkt er veel op,' mompelt Guttorm, 'of die heer Camlech zich van je wil ontdoen, prins. Maar waarom heeft hij je dan eerst laten komen? Dacht hij soms, dat wij nog voor hem wilden vechten, als hij jou om zeep geholpen heeft? ' 'Tja,' mompelt Erwin, 'dat klinkt allemaal niet logisch.' Geen van hen heeft erg in Harek, die zwijgend wat achteraf zit. En de gedachten die op dat moment door het brein van deze krijgsman spoken, zijn bepaald niet minder onheilspellend dan die, welke zij Camlech toedichten.

'Het wordt tijd,' zegt Erwin, nadat hij en zijn drie aanvoerders de zaak nog eens van alle kanten bekeken hebben, 'dat wij er op uit trekken.' 'Ik snap bovendien niet helemaal, waarom we nog steeds hier rondhangen,' vult Guttorm aan. 'Ik heb rare verhalen over deze Picten gehoord, maar ik kan me toch niet voorstellen, dat zij ons hebben laten komen, om ons op een gegeven ogenblik allemaal te vermoorden? ! ' 'Camlech beweert, dat hij wacht op zijn verspieders,' antwoordt Erwin. 'Van wat die te vertellen hebben zal afhangen, wat er gebeuren moet.' 'Dat is klare taal,' mengt zich Harek nu ook in het gesprek. 'Dat kan ik billijken, Ik geloof Prins, dat je het te ver zoekt. Dacht je dat Camlech dat gevecht van jou tegen de drie Picten bevolen heeft, om je uit de weg te ruimen? ' Erwin haalt de schouders op. 'Ik houd er rekening mee,' antwoordt hij, 'en ook, dat het afgesproken werk was, met die rotsblokken. In ieder geval, reden genoeg, om zo gauw als de gelegenheid zich voordoet, er vandoor te gaan.' 'En je laat mij niet achter in de burcht,' zegt Ingrid angstig. 'Dat is wat Camlech wil, het kampleven is niets voor vrouwen, zegt hij, maar ik. . .' 'Natuurlijk ga jij met ons mee,' grinnikt Erwin, 'maak je geen zorgen meisje.' 'En waarheen zullen we dan gaan? ' merkt Harek op, 'al onze boten zijn verbrand; wat moeten we beginnen zonder boten? ' 'Ook iets, waar, volgens mij, Camlech de hand in heeft gehad,' mompelt Erwin peinzend. 'Ik geloof, dat de meeste van onze mannen wel raar op hun neus zullen kijken, als ze te horen krijgen dat we min of meer op de vlucht slaan voor de Picten,' vervolgt Harek, 'ze zijn meegegaan op de belofte van een stuk land, eigen grond; wat komt daar van terecht? ' Nadenkend staart Erwin de spreker aan en evenals de twee andere aanvoerders, kan hij niet anders dan Harek gelijk geven. Op dat moment wordt het tentdoek terzijde geschoven en een kampwacht steekt zijn hoofd naar binnen. 'Er komt bezoek, Prins! ' zegt hij en in zijn stem klinkt onrust. 'Camlech is in aantoch met een hele schare krijgers.'

Het bericht, dat Camlech met een sterke afdeling Picten het Norenkamp binnenkomt wekt enige consternatie, niet in de laatste plaats, bij Ingrid. Met een snelle blik op zijn aanvoerders slaat Erwin zijn berenmantel om en treedt naar de ingang van de tent, waar hij - uiterlijk volkomen kalm - Camlech's komst afwacht. Het ziet er inderdaad nogal dreigend uit; de Picten, die de vorst vergezellen, zijn allen tot de tanden gewapend en het gezicht van Camlech zelf staat als een donderwolk. Hij beantwoordt nauwelijks Erwin's groet en valt meteen met de deur in huis. 'Drie van mijn krijgers zijn het slachtoffer geworden van de bloeddorst van U en Uw krijgers! ' snauwt hij de Noorse Prins toe. 'Ik eis genoegdoening! ' Erwins wenkbrauwen gaan verbaasd omhoog. 'Genoegdoening? ' herhaalt hij, 'terwijl gijzelf degeen was, die mij dwong tot de dood met drie van Uw krijgers te vechten? Bovendien, één ervan heb ik nog het leven geschonken ook.'
'ook die is dood! ' snauwt Camlech, 'voor ons, Picten, is ook hij een dode hetgeen het aantal op vier brengt.' Erwin maakt een ongeduldig handgebaar. 'Over de man, die in een dronken ruzie in mijn kamp. . .'
'MIJN kamp? ' onderbreekt Camlech hem. 'Alles is van mij hier, versta dat vreemde! Op mijn eigen grondgebied is mijn krijger gedood door een Noorse dronkelap. Het heeft mij moeite gekost, mijn krijgers, die om wraak riepen, in toom te houden.' (Hij grijnst even onaangenaam) want, tenslotte zijn wij krijgsmakkers. Maar ongestraft mag dit niet blijven.'
Met moeite houdt Erwin zich bedaard; hij begrijpt wel, waar de Pict op uit is en zegt: 'Goed, het is dan redelijk dat er weergeld betaald wordt door de doden, Heer Camlech. Tweehonderd goudstukken wil ik betalen en dat is een flinke genoegdoening, naar het mij voorkomt.' Met een verachtelijk gebaar spuugt Camlech voor zich op de grond. 'Mooi genoeg misschien voor Noorse krijgers, maar Picten zijn het dubbele waard.' 'Vierhonderd goudstukken Noorman, dat zult gij mij betalen.' Een donkerrode blos kruipt langs Erwins hals omhoog en hij kan even geen woord uitbrengen. 'Dat,' zegt hij nauw hoorbaar, 'dat lijkt op afpersing. Ik moet dat eerst met mijn aanvoerders overleggen. 'Heb je zo weinig gezag? ' schampert Camlech met flikkerende oogjes. 'Het zij zo. Vanavond wacht ik op de burcht de genoegdoening of ik sta nit voor de gevolgen in.'

Terwijl Camlich zich bruusk omkeert en met zijn krijgers als lammeren op zijn hielen het kamp uitschrijdt, keert Erwin bijna barstend van gekrenkte trots en woede in de tent waar de aanvoerders bijeen zitten terug. In korte afgebeten zinnen vertelt hij Camlech's buitensporige eis en de aanvoerders kijken elkaar beteuterd aan, want het is maar al te duidelijk dat de genoegdoening betaald zal moeten worden uit het goud, dat zij en hun mannen als soldij zouden krijgen. 'Het liefst gaf ik hem een aframmeling en ging regelrecht naar huis terug,' zegt Erwin grimmig, 'maar dat kan niet meer; het één nog het ander.' 'Ik zeg, dat ge weigeren moet,' klinkt dan de stem van Guttorm, de oudste der aanvoerders, bedaard, 'niet alleen doet ge onze mannen onrecht, door te betalen, maar ook zal Camlech als hij keer op keer zijn zin krijgt, steeds veeleisender en brutaler worden. Hij moet maar eens weten dat hij met ons Noren niet sollen kan.' 'Jamaar,' klinkt dan de stem van Harek, 'wat kunnen we beginnen, met ons vijfhonderd tegen die duizenden Picten van Camlech? Het is zinloos, om ongenoegen te krijgen met de man, voor wie wij vechten willen. Want tenslotte zijn we daarvoor hier.' 'Niet helemaal waarde Harek,' klinkt Ingrids stem. 'Gelokt door de belofte aan land en een beter bestaan dan in Noorwegen zijn de mannen met ons meegegaan. Bedenk dat! '

'Des te meer reden om Camlech niet tegen ons in het harnas te jagen,' zegt Harek bedaard, 'want van hém moeten we het hebben.' 'Dat ben ik niet helemaal met je eens,' zegt Erwin; 'want ik voel er het meeste voor die sinistere Pict de rug toe te keren. Maar in ieder geval heeft Harek in zoverre gelijk, dat we Camlech nu nog niet tégen ons moeten hebben.' Hij zucht eens diep en klemt de tanden op elkaar.

'Goed dan, hij zal zijn vierhonderd goudstukken hebben, maar het is de laatste keer dat ik toegeef; al staat hij hier met tienduizend van die griezelige mannetjes. Ik zal het hem gaan brengen.' Vlug rijst Harek overeind. 'Nee, doet dat niet Prins,' zegt hij ernstig. 'Ge zoudt u zelf vernederen in de ogen van Uw eigen mannen en in die van de Pict. Laat één van uw aanvoerders het doen. Laat mij gaan.' 'Brave Harek,' mompelt Erwin getroffen, 'gelijk heb je, het is goed, jij zal gaan.' Maar van het duivelse plan dat van Harek bezit heeft genomen, is Erwin helaas onkundig.

Zwijgend nagestaard door vijfhonderd paren ogen verlaat Harek, de brave trouwe aanvoerder, zoals Erwin hem noemt, het Norenkamp, om de vierhonderd goudstukken weergeld op de burcht af te dragen. Bij het pad dat langs de klip naar boven leidt, kijkt hij nog eenmaal om en hij grinnikt zachtjes. 'Slimme Harek, zul je bedoelen, Prins,' mompelt hij, 'dat merk je nog wel.' Aan de poort van de sombere Pictenburcht steekt hij uitdagend zijn kin in de lucht, wanneer één van de Picten, kennelijk een aanvoerder, hem beduidt, het lederen zakje goudstukken aan hém af te geven. 'Laat mij door! ' snauwt hij brutaal, 'dit soort zaken behandel ik alleen met de grote Camlech zelf! ' 'Bevel van Camlech,' geeft de Pict al even onvriendelijk ten antwoord, 'het goud moet aan mij, Buru, worden overhandigd! Weerstreef het bevel van de vorst der Picten niet, Noorman! ' In het geheel niet onder de indruk steekt Harek het zakje in zijn wapenrok en doet een stap in de richting van de afgrond naast het pad. 'Bevel van Erwin, Prins der Noren', antwoordt hij, 'Alleen afgeven aan Camlech persoonlijk. Zo niet, dan smijt ik het in de diepte.' De Picten kijken hem met een mengeling van verbazing, ontzag en woede aan en Harek knijpt veelbetekenend een oog dicht. 'Ga naar je meester Buru,' zegt hij dan geheimzinnig, 'zeg hem, dat ik iets breng, dat véél en véél waardevoller is, dan dit zakje goud. Zeg hem dat hij het nimmer zal betreuren, wanneer hij gehoord heeft, wat ik hem onder vier ogen vertellen kan. Zeg hem dat Buru en dat ook jij beloond zal worden, is zeker! ' Al half en half in twijfel krabt Buru zich de kin. 'Ga heen, Buru,' vervolgt Harek langzaam. 'Zeg je meester de grote en machtige Camlech, dat ik een oplossing weet voor de onrust, die aan zijn hart knaagt.'

Het is een zelfverzekerde Harek, die weinige tellen nadat Buru van zijn boodschap is teruggekeerd, de grote ronde koningszaal betreedt. Er ligt een arrogante grijns op zijn stoppelige gezicht en hij kan het zich veroorloven weet hij, want het simpele feit, dat hij hier staat is bewijs genoeg, dat zijn hele gedachtengang juist geweest is. Met een bijkans begerige uitdrukking op zijn afstotende gezicht staart Camlech de Noor aan en ongeduldigd gebaart hij de aanwezige Picten hen alleen te laten. Het goud dat Harek hem overhandigt kijkt hij nauwelijks aan. 'Van onrust in mijn hart spreekt gij? ' snauwt hij Harek loerend toe. 'Dat is niet gewoon, dat wekt mijn achterdocht. Wat zijn uw gedachten? Spreek, of ik laat u vierendelen.' Harek grijnst onverstoord. 'Mijn gedachten zijn, dat je geprobeerd hebt, prins Erwin uit de weg te ruimen, eerst met dat ongelijke gevecht, toen met die rotsblokken en zonder twijfel ga je met je pogingen door.' 'Nee, nee,' wimpelt hij Camlechs protesten af, 'doe geen moeite, het te ontkennen, want het kan mij niets schelen. Integendeel.' Hij kijkt Camlech veelbetekenend aan en diens ogen worden spleetjes. 'Laten we open kaart spelen, waarde Camlech. De Pictenvorst is zo overrompeld, dat hij niet eens protesteert tegen Hareks amicale manier van doen. De Noor gaat er eens gemakkelijk bij zitten. 'Iemand uit de weg ruimen is een moeilijke zaak,' zegt hij dan bedaard. 'Zoiets moet met overleg gebeuren. De manier waarop jij het probeerde, beste Camlech, is stuntelig te noemen. En ik kan je wel zeggen, dat je het nog honderdmaal over kan doen, met even weinig succes. Zou het een keer lukken, dan ben je nóg niet waar je zijn wilt, want van de vijfhonderd Noren zijn er dan zeker vierhonderdenvijftig zo razend, dat zij met hun tanden je hele burcht afknagen, om jou te pakken te krijgen.' 'Daar ben ik niet bang voor,' gromt Camlech onverschillig. 'Duizenden Pictenkrijgers heb ik gereed staan en zij zien géén onderscheid tussen andere vreemdelingen en deze vijfhonderd Noren die toevallig bekend stonden als bondgenoten.'

'Maar vijfhonderd woedende Noren is een gevaarlijk ding,' zegt Harek bits, 'dat weet jij ook wel, Camlech! Ze zijn zeker zo goed geoefend als Picten, en véél beter bewapend; ze kunnen hele gaten slaan in jouw rijen van duizenden. Als je het daarentegen slim aanlegt, kun je de Prins kwijtraken zonder dat zijn krijgers ook maar de geringste argwaan krijgen, en de manier waarop dat gebeuren moet, kan ik je aan de hand doen.'

Gespannen slaat Harek het effect van zijn woorden gade en het resultaat stemt hem niet ontevreden. 'Druk je duidelijker uit, wat ik je verzoeken mag, beste Noorse vriend,' prevelt Camlech, terwijl hij zich met van opwinding flikkerende oogjes voorover buigt. 'Kijk', herneemt Harek gewichtig. 'Als de Prins der Noren sneuvelt in een gevecht tegen de vijand, die ook de vijand der Picten is natuurlijk, kan jij het toch zeker niet gedaan hebben, wel? ' Teleurgesteld laat Camlech zich achterover zakken op zijn ongemakkelijke troon, maar bij de volgende woorden van Harek schiet hij weer overeind. 'Het gaat er dan alleen maar om, of er iemand zo goed wil zijn, om er op toe te zien dat hij sneuvelt,' klinkt Hareks stem nadrukkelijk. 'En dat neem ik voor mijn rekening, beste Camlech.' Van opwinding rijst de vorst der Picten half uit zijn zetel overeind. 'Dan is Erwins echtgenote - eh - weduwe geworden,' vervolgt Harek, 'en aangezien het kampleven ook niet alles is, zal zij een voorlopig verblijf op je burcht wel verkiezen.' Met een soort gebrul springt Camlech van zijn troon en sluit, tot grote schrik van de Noor, deze in zijn harige, getatoueerde armen. 'Gij zijt sluw, vriend Noor! ' roept de vorst der Picten uit. 'Gij zijt groot en nobel in uw sluwheid. Volbreng deze taak en de Britse troon welke ik de Norenprins toegedacht had, zal u ten deel vallen.'

Harek knikt met een brede grijns, terwijl hij zich behoedzaam uit Camlechs handdruk loswrikt. 'Daár had ik nou werkelijk nog niet eens aan gedacht,' mompelt hij schijnheilig, nee werkelijk, anders zou je denken, dat het me daár om te doen was, maar afgesproken is het. 'Het verbond dat Erwin het leven moet kosten, wordt met een handdruk bezegeld.

Nadat Harek is teruggekeerd met de mededeling, dat vorst Camlech geheel tevreden was met de genoegdoening van vierhonderd goudstukken, verdwijnt de onrust en spanning in het Norenkamp, om evenwel plaats te maken voor een andere spanning, die van het nietsdoen. En geen heeft daar méér onder te lijden dan Erwin zelf. Het is dan ook met een soort opluchting als hij van de kampwacht hoort. dat Camlech weer in aantocht is met zijn sinistere lijfwacht. In het midden van de kampplaats ontmoeten de twee hoofdmannen elkaar en de Pictenvorst blijkt zowaar in een goed humeur te zijn. 'Ik meld je, bondgenoot, dat mijn verspieders teruggekeerd zijn met waardevol nieuws. De tijd om te handelen is dus nu eindelijk aangebroken. Hij wacht even en nonchalant glijdt zijn blik langs de verzamelde aanvoerders. 'Mijn Pictenlegers zijn al op mars; één stoot naar het westen door, een tweede gaat zuidwaarts, en een derde, waarbij gij met uw geduchte krijgers zich moeten aansluiten, trekt voort langs de kust. Dit laatste leger heeft de zwaarste taak, want langs de kusten van de Britse zee, zo melden mijn spionnen, wonen de honden der Britten in grote getale. Gehard in de strijd zijn zij, met goede aanvoerders en daarom heb ik u het bevel over de gehele krijgsmacht opgedragen.' Ondanks zichzelf en ondanks zijn afkeer voor de Pict, kan Erwin een gevoel van trots niet onderdrukken. Maar zijn argwaan wordt er niet minder om. 'In orde, heer Camlech,' zegt hij, 'maar mijn vrouw neem ik mee, waar ik ga.' Verbazing verspreidt zich over Camlechs gezicht. 'Sprak ik over uw geëerde vrouw, Noorse Prins? Het zal geschieden zoals gij dat wenst, natuurlijk. Dat is geen punt van overweging voor krijgsheren.' 'Jamaar, gijzelf wilde toch steeds,' begint Erwin, die beseft, dat hij een raar figuur dreigt te slaan. Camlech haalt onverschillig de schouders op. 'Praten wij er niet meer over, vriend,' prevelt hij, met een vreemd aandoend hoffelijk gebaar. 'Ik heb er lang over nagedacht en kan uw standpunt billijken. Uw taak is dus bekend. Drie van mijn krijgers zullen u als gidsen vergezellen, om u naar de vijand te geleiden. Het ga u goed. Let op uzelf, wat ik u verzoeken mag, want uw vijanden zijn talrijk.' Met een vage glimlach wendt Camlech zich om. Erwin in een golf van achterdocht achterlatende. Wat was dat voor een vals lichtje in Camlechs duistere ogen?

Met drie norse Pictenkrijgers als gast gaat Erwins legertje op mars. Het sneeuwkleed is bijna geheel verdwenen en het eindeloze kale hoogland ziet er des te troostelozer uit. Afgezien van Ingrid, die, begrijpelijk, weinig opheeft met deze gang van zaken heerst er een goede stemming in de troep. Eindelijk is het wachten en nietsdoen voorbij; eindelijk zal er eens wat gaan gebeuren. En, wat meer is, eindelijk zijn ze ook van de grimmige aanwezigheid van Camlech en zijn krijgers verlost. Wat Erwin betreft, hij ziet de Pictenvorst liever nooit weerom. Zijn meer dan gewone belangstelling voor Ingrid was hem een doorn in het oog. En zelfs nu, op vier dagmarsen afstand, kan Erwin een gevoel van onbehagen niet kwijtraken. Steeds opnieuw moet hij aan Camlechs gezichtsuitdrukking denken bij het afscheid. De Noorse prins gluurt achterdochtig over zijn schouder naar de Pict die hij het leven schonk, die in zijn schaduw voortsjokt. Is die kerel te vertrouwen of. . . 'Ga weg, sluit je achter bij de troep aan', snauwt Erwin de donkere gestalte toe. 'Wat heb je achter mij te sluipen? ' 'Ik waak' zegt de kleine man, geschrokken. 'Bij een machtig krijgsheer zoals u zoekt de dood te treffen in de rug.' 'Onzin, verdwijn', gromt Erwin. Met een triest schouderophalen wendt de Pict met gebogen hoofd de teugel. 'Blij dat ik die kwijt ben', zegt de Prins. Dan rich hij zich op in het zadel. De gidsen komen terug. De aanvoerder van het drietal heft de hand als hij zijn kleine lenige paardje vlak voor Erwin tot staan brengt. 'Geluk is met ons, machtig heer', zegt de verspieder. 'Wij hebben sporen gevonden, de vijand is nabij.'

UNDERGROUND GROUND LEVEL OVERGROUND

door Kees de Bree

Er is een tijd geweest dat ieder zichzelf respecterende jongeling die met een nieuwe strip kwam, gaarne het etiket underground opgeplakt kreeg. Het was een min of meer officiële erkenning van het feit dat hij niet tot de grote massa behoorde, maar tot de kleine groep uitverkorenen die door middel van de stripkunst de spreekbuis werd van een nieuwe generatie. Een generatie die zich sterk afzette tegen alle gevestigde waarden. Er werd grondig afgerekend met de hypocratie van de consumptiemaatschappij en een nieuwe levenshouding zonder taboes werd gepropageerd. Niet alleen strips maar ook grammofoonplaten die een nieuwe sound te horen gaven, kregen van de platenmaatschappijen een label met *underground*. De tijden zijn veranderd, maar de maatschappij nauwelijks, al zijn veel van de misstanden die in undergroundstrips en kranten werden aangevallen erkend als misstanden. De kunstenaars zijn een paar jaar ouder en het etiket underground begint te benauwen. De vraag *wat is underground* wordt dan ook steeds meer gehoord. Een sluitend antwoord is er (nog)niet, maar één ding is zeker: undergroundstrips 'verschillen' hemelsbreed van de zogenaamde overgroundstrips. Met commercie heeft dat weinig te maken want zowel under- als overgroundtekenaars verdienen graag op hun strips.

Hoe dan ook, één van de duidelijkse bewijzen dat men de naam 'underground' graag ziet verdwijnen is te vinden in het boekje *Star-Reach nr 7* waarin voorafgaande aan de strips wordt vermeld: *'a new genre. . .* The unique synthesis of underground and overground. . . *Ground Level Comics'*. Wat inhoud betreft verschilt Starreach echter weinig van de fantasy, sword and sorcery en sf-strips die voorheen wel als underground gebracht werden. Het blijft een spelen met woorden, want als het werk goed is, wat doet de naam er dan toe? Gelukkig wordt er door de tekenaars van de, wat ik gemakshalve undergroundstrips blijf noemen, steeds meer aandacht besteed aan de verhalende kant. Dat is goed te zien in Starreach nr. 6 waarin Michael Moorcock's *Elric* in strip is omgezet door

Uit 'The first Kingdom',deel 5

Eric Kimball en Bob Gould en waarin ook het fraaie vervolgverhaal 'Gods of mount Olympus' van Johnny Achziger en Joe Staton is opgenomen. In Starreach nr. 7 het 3e hoofdstuk van dit verhaal en verder verhalen van Lee Marrs, Dave Sim & Fabio Gasbarri en het verrassende *Skywalker* van Mike Vosburg en Steve Englehart.

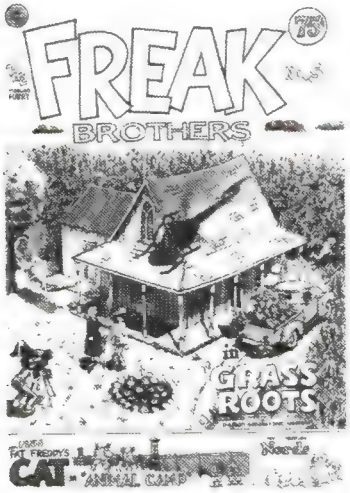

Andere nieuwe comix zijn *The first Kingdom* deel 5 met een inleiding van Joe Gores waarin hij allerlei opgewekte vergelijkingen trekt tussen de tekeningen in the First Kingdom en Gustave Doré, artiesten uit de Italiaanse Renaissance en Hal Foster. 'Tekende Hal Foster ooit een mooier panorama dan hier op pagina 133 is afgebeeld? ' vraagt Gores rhetorisch. (zie illustratie) Pretentieus maar mooi. Oordeelt u zelf! (Prijs f 4,–). Eindelijk verschenen *Freak Brothers* nr. 5 door Gilbert Shelton & Dave Sheridan met o.a. Fat Freddy's Cat in Animal Camp en de Freak Brothers zelf in Grass Roots. (f 3,50). Dat kan ongezien gekocht worden. Ondoorzichtig, chaotisch, en voor mij nauwelijks leesbaar is de halfwas-satire van Lee Marrs in *Pudge girl blimp nr. 2*. Liefhebbers van het ruwere werk kunnen hun hart ophalen in *Subvert nr. 3* van Spain. (zie illustratie). Ouderwets, hoewel hij hier en daar wat onnodig met vreemde kaders experimenteert. (f 4,–). Verder in de reeks van f 4,–: *D.O.A. Comics*

nr. 1 waarin J. Osborne eigen werk bijeengebracht heeft waartoe o.a. het mooi getekende verhaal 'Hollywood Tragedy; The suicide of Lupe Velez' behoort. (eerst verschenen in Sleazy Scandals). Verder *Dr. Atomic the pipe and dope book* nr.4 door Larry S. Todd; het grappige *Two fools* door Ted Richards en Willy Murphy en *American splendor nr. 1* van Harvey Pekar, Greg Budgett Gerry Dumm en ondanks dat alles overheersend Robert Crumb ('Don't be fooled kids. I only did a two pager'.). Voor f 3,50 is *Mother Oats nr. 3* te bemachtigen en voor *The Snatch Sampler* moet u f 9,90 neertellen. In klein pocketformaat heeft u dan wel werk van Robert Crumb, Jay Lynch, James Osborne, Spain Rodriguez, Robert Williams & S. Clay Wilson. Mooi maar oppassen geblazen. Wie oude nummers heeft van *Snatch Felch, Pork* en/of *Sleazy Scandals,* heeft het merendeel al. Bovenstaande comics zijn te verkrijgen door het genoemde bedrag plus f 1,25 als tegemoetkoming in de portokosten over te maken op postgiro 2069168 tnv Paranoia, postbus 78, Laren (N.H.).

Op de stripdag 15 oktober in de Koopmansbeurs - Amsterdam nodigen RAJ - PUBLICATIONS, uitgever van o.a. JOLA en WOUT's Stripzaken

Oostenburgergracht 69 (020-224680)
van Woustraat 126 (020-792116)
Haarlemmermeerstr. 49 (020-157099)

U uit bij onze ESSEF-stand, waar voor U gaan tekenen: DON LAWRENCE, GIDEON BRUGMAN, HARRY BALM, BERT BUS, WILLY LOHMANN, e.a.

NIEUWS

Nieuwsredactie: M.v.d.Hoff, M.Wassington,Postbus 9494

BULLETJE EN BOONESTAAK

De al ruim van te voren aangekondigde Van Raemdock bibliografie, een uitgave van dezelfde Noordermeer die eigenlijk voor zijn ideeële uitgaven nu wel zo langzamerhand een prijs verdient, verschijnt definitief op de stripdag (15 oktober a.s.).
Het fraai verzorgde boekwerk op albumformaat met een omvang van zo'n 140 pagina's samengesteld door Jan Kooyman en Hans Stoovelaar zal naast veel informatie, nieuwe artikelen van Jan Kooyman en bibliografische gegevens een voorwoord van Drees senior bevatten. Prijs: rond f 17,–, te bestellen bij Nico Noordermeer, Tjalkstraat 4, Harlingen.

de avonturen van

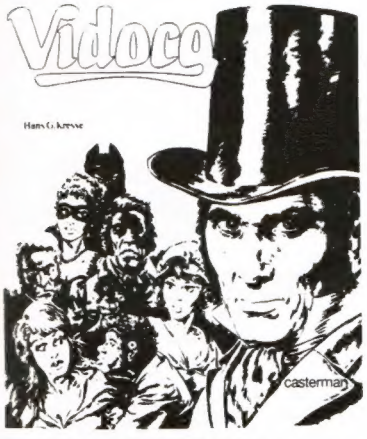

NOGMAALS VIDOCQ

In de Vidocq uitgave is wegens produktiemoeilijkheden de aangekondigde Kresse-bibliografie van Nico Noordermeer vervallen. De bibliografie wordt nu voor volgend jaar voorbereid. Omvang wordt nu 144 pag., prijs f 14,95.

RUILBEURS/VEILING

Of het dit jaar allemaal al niet genoeg is met die activiteiten van Het Schap, hebben de Gebr. van Beurden uit Rotterdam een manier bedacht om de stripliefhebbers (?) *èn* zichzelf een genoegen te doen: ze doen hun komplete stripverzameling van de hand. Dat gebeurt op een veiling, te houden op 22 oktober van 10-18 uur in het Trefcentrum te Rotterdam. Maar liefst 203 kavels worden geveild en wie dat allemaal te veel wordt, ziet het misschien nog wel zitten op de in hetzelfde komplex te houden ruilbeurs, een aardige geste!
De *Stripdag* is dan voorbij, de nieuwe *Stripcatalogus* uit en de eerste gelegenheid die op zijn werkelijke waarde te testen daar, ik bedoel maar.
Hoe groot het aangekondigde plezier van de stripliefhebber op die dag zal zijn zal voornamelijk afhangen van de ingetogenheid van de aanwezige Striphandelaren en! of hun stromannen! Hopelijk ben ik te somber!
Geïnteresseerden kunnen een kavellijst aanvragen door storting van f 2,– op postgiro rekening 29 1231 tnv W. van Beurden, Claes de Vrieselaan 148a, Rotterdam. Overgebleven veilinglijsten zijn aan de ingang van het trefcentrum verkrijgbaar op de dag van handeling. Het Trefcentrum is gevestigd aan de Gen. v.d. Heijdenstraat 40 (bij de veemarkt), te bereiken met tram 4, 8 en 9 en bus 36 en 37.

WaM

GALERIE CLEMAR

Op de wat zwoele avond van 5 september j.l. vond in aanwezigheid van de stripbloem der natie de opening plaats van een expositie van het werk van maar liefst dertien Nederlandse striptekenaars. Als exclusiviteit moge gelden dat het tentoongestelde werk van Gideon Brugman, Dick Bruynestein, Toon van Driel, Jean Dulieu, Ton Hoogendoorn, Fred Julsing, Hans Kresse, Martin Lodewijk, Willy Lohmann, Dick Matena, Peter de Smet, Jan Steeman *en* Peter van Straaten., *een enkele uitzondering daargelaten, voor prijzen van f 15,– tot f 750,– te koop is. En waarom ook niet, nu de reproduktietechnieken ver genoeg zijn ontwikkeld om voortbestaan te garanderen? Wellicht kan het SDCN nog snel toeslaan. Ook voor alleen een* bezoek *kunt u tot 8 oktober op dinsdag t/m zaterdag van 12.00-17.30 uur terecht bij Galerie Clemar, Laan van Meerdervoort 79, Den Haag, tel. 070/630639.*

MW

JULSING

Voor wie heel erg snel is, is bij de Shellpompen met blauwe vlag in de Shell-shops voor f 3,95 het aardige *André van Duinstripalbum* van Fred Julsing te koop. Tot ongeveer eind oktober.

WOUT

Met veel enthousiasme heeft antikwaar Wout Verkuyl, uitgever van het sf-stripblad 'Essef' voorbereidingen getroffen voor de stripdag. Op een groots opgezette stand in de Effectenbeurs zullen daardoor de aan Essef-meewerkende tekenaars Don Lawrence, Gideon Brugman, Harry Balm, Willy Lohman en Bert Bus tekeningen maken en signeren.

WERELDRAMPENFONDS

Als uitsmijter: in AVRO's Zomerkwis moeten kandidaten de naam raden van een fictieve persoonlijkheid. Eerste aanwijzing: 'zijn medewerker noemt hij "jonge vriend" '. Tweede aanwijzing: 'zelf is hij een heer van stand'. Een der kandidaten weet het antwoord: Prins Bernhard. *Jungman*

AMERIKANEN

De Amerikanen komen niet alleen uit Haarlem maar ook uit Amerika zelf, al waren we dat sinds de verschijning van *De Stripkoerier* misschien een tikje vergeten. Vooral *Nostalgia Press* heeft eraan getrokken. Deze uitgeverij onder leiding van Woody Gellman (momenteel ernstig ziek waardoor enige stagnatie in de reeks te verschijnen boeken) heeft onlangs een aantal boeken uitgebracht waar de liefhebber van zal smullen: *Secret Agent X-9* van Alex Raymond en Dashiell Hammet (prachtig werk, onbegrijpelijk dat de Stripkoerier dit verhaal niet publiceert). Prijs f 24,75. Verder *Terry and the Pirates meet Burma* van Milton Caniff en het vervolg *Terry and the Pirates enter the Dragon Lady*. Prijs per deel f 24,55. Dan 2 boekwerken waar de uitgevers in totaal 4 jaar over gedaan hebben om het materiaal bijeen te garen: *Scorchy Smith, soldier of fortune* door Noel Sickles en deel 2 *Scorchy Smith, partners in danger.* Prijs f 24,75. Voor de onwetenden: Noel Sickles was de man die Milton Caniff het meest beïnvloed heeft. *Upside-Down* van Gustave Verbeek is in een slechte kleurenversie verschenen bij Nostalgia Press en tot slot staat het vast dat deze uitgeverij eerdaags de 2e druk uitbrengt van de *Fleischer-story*, paperback uitgaven van de eerst in gebonden vorm verschenen *Prins Valiant-boeken*, en tevens een 3e en 4e gebonden deel, herdrukken van *Flash Gordon* en als nieuw boek *The editorials van Windsor McCay*. Bij Funnies Publishing Company verscheen in de viermaandelijkse reeks *Feature Showcase* een 138 pagina's dik boek met de avonturen van *Dick Tracy* (plus minus f 25,–). Bij Prentice-Hall Inc. verscheen *The Complete book of cartooning* geschreven door John Adkins Richardson. Nuttige lessen, tips en aanwijzingen voor aankomende striptekenaars. *Sally Forth* deel 2, van Wallace Wood verscheen in de Amerikaanse uitgave die door hemzelf verzorgd wordt en *Gasoline Alley* van Dick Moores is een nieuw Avon Book, voorzien van een inleiding door Nat Hentoff (imp. Nijgh & Van Ditmar). Prijs f 21,75. Van het blad *Witzend* zijn de nummers 9 en 10 verschenen die voor de variërende prijs van f 11,50 (Paranoia) en f 15,– (R.F.P.) aangeboden worden. Van Walt Kelly's Pogo zijn momenteel verkrijgbaar *Pogo-reruns* een selectie uit de 3 bundels: I go Pogo, The Pogo Party en Pogo Extra (f 15,25) en de goedkopere bundels ogo's Bats and the Belles Free, en 'Pogo's Body Politic' met een voorwoord van Himmy Breslin en 'Beau Pogo' or the impeccable possum or the swanee swami at bay, or the dandy little marsupial or okey doke of the okeefenoke'. Alle hierboven genoemde boeken zijn verkrijgbaar bij Real Free Press, Oude Nieuwstraat 10 te Amsterdam. Indien u schrijft voor inlichtingen graag postzegel voor antwoord bijsluiten.

(KdB)

STRIPFLITSEN

Subsidie, zou nu met de opbrengst van die grote voorraad achterovergedrukte Stripschriften een ander blad worden gefinancieerd? . . . . . *Rechtvaardigheid?* Uitgever Espee verkoopt Renault Alpine, Uitgever Thespa koopt nieuwe Saab en Har Brok koopt nieuwe snelle fietsbel. . . . . *Icarus*, Bladuitgever ziet ze 's weekends vliegen. . . . . *Aanrijding*, Lay-outman zet chauffeuse aan tot autoram. . . *Telefonade*: Wilt u ons niet meer uit bed bellen, wij zijn de werkende klasse. . . . . *Redacteur:* Ik ben echt wel kritisch hoor, want ik heb toch wel een paar aanmerkingen! . . *Witpak despereert*, Witpak in Zack of Witpak wordt Zack? . . *Frekwentie* Als ik nu nog maar tijd heb om al die Stripschriften te lezen. . . . . *Lerares presenteert*: Lerares MO-Engels vertrekt met Noorderzon. Hoe moet dat nu verder met de Nederlandse Underground? . . . . . *Medewerkster evaporeert* In ieder geval heeft Stripschrift ergens een buitenlandse correspondente. . . . . *Modesty Blaise*, komt Miranda nu eindelijk eens bij Oberon BV in de zwart-wit reeks, dit wordt te gek! . . . . . *Layout-man* baalt dagen-lang! *Feest*: Hoera, Stripschrift is uit en Gummi en De Vrije Balloen en de Stripkoerier, waar blijft de rest?

STRIP-ANTIQUARIAAT
RICHARD

zeer uitgebreide collectie franse strips

elke eerste zondag van de maand: ruilbeurs

ROMBOUT HOGERBEETSSTRAAT 78
AMSTERDAM 020-842923

UIT DE BLADEN

ANTISEMITISME?

Een tijdje geleden werd ik opgebeld door een geschrokken en ook verontwaardigde lezeres uit Haarlem, die wat gedachteloos uit de bibliotheek een stripboek voor haar zoontje, of misschien zelfs wel haar dochtertje, had gehaald, waarna ze, thuisgekomen, merkte dat de inhoud haar allerminst beviel. Wat ik ervan dacht?
Het probleem bleek niet in de eerste plaats het feit dat de sex er vanaf spatte, maar dat een bepaalde strip onvervalst antisemitisch was. Ik dacht toen ogenblikkelijk (meelezende zuiderburen moeten nu even een regel overslaan) aan een beeldverhaal van Vlaamse komaf, want unverfroren antisemitisme kun je nog wel eens aantreffen in blaadjes als 't Pallieterke en soortgelijke produkten van de Vlaamse geest. Maar nee, zo eenvoudig lag het nu ook weer niet, de uitgever was Tango in Leiden, en niet zonder trots werd ook vermeld dat 'Cocktail Comix' gedrukt was in Nederland.
Nu heb je natuurlijk altijd van die ongure uitgevertjes, die pockets laten verschijnen onder titels als 'Zij was het liefje van de SS', of 'Concentratiekamp-Corrie', met op de cover een blonde stoot in gitzwart ondergoed, met hoge laarzen aan, een zweep in de hand en een SS-uniformpet op het hoog in de vaart der volkeren opgestoken kapsel, dus waarom zou zo'n uitgever niet ook een dubieus stripboek uitgeven? De samensteller van het stripboek was echter Joost Swarte, die nog heeft meegewerkt aan het door mij geredigeerde boek 'Vrijheid van drukpers' en zou ik mijn medewerkers kiezen uit het antisemitische kamp? Onwaarschijnlijk, ook al ben ik bepaald geen ingewijde in de stripwereld, zoals moge blijken uit het feit dat ik er mij altijd op beroem nog nóóit een stripverhaal helemaal uitgelezen te hebben, behalve 'Abe, voetballerina', en dat dan nog alleen omdat ik die strip zelf geschreven heb. Ik heb nu eenmaal geen geduld voor stripverhalen, niet voor strips met zulke lange ondertitels als Tom Poes en Pa Pinkelman, laat staan voor strips met zulke beknopte wolkentaal als Suske en Wiske en Kuifje. Was het niet mogelijk, vroeg ik aan mijn verontruste lezeres, dat het gewraakte antisemitisme als parodistisch moest worden opgevat?
Zij dacht van niet, maar zou mij het boek toesturen. Het stripverhaal bleek een Dik van Dalen-detective-avontuur te zijn. 'Een zomerliefde' te heten, en vervaardigd te zijn door niemand minder dan Willem! En Willem is Willem Holtrop, woonachtig in Parijs, voornamelijke politieke prenten tekenend voor zowel Franse als Belgische linkse bladen, en in Nederland nog steeds enige faam genietend omdat hij, ver vóór Aat Veldhoen, reeds in 1967 in het blad 'God, Nederland en Oranje' een majesteitsschennende tekening maakte die tot inbeslag-

neming van dat (eerste) nummer leidde. Al naar gelang van uw eigen opvattingen kunt u dus zeggen dat die jongen altijd al niet gedeugd heeft, of dat uit een en ander blijkt dat hij steeds gedeugd heeft en dat hem daarom ook moeilijk antisemitisme kan worden aangewreven.
Waar gaat het nu precies om? Er is sprake van een 'Belgiese pleegoom' met wie Dik van Dalen als jongetje op vakantie gaat. In het hotel zegt de oom, die een dikke pokdalige moffenkop met borstelhaar heeft: 'Nou Dik, volgend jaar nemen we een ander hotel. Er zit me hier te veel jodenvolk.' Er is verder sprake van een professor die een nieuw wapen aan de Israeli's wil verkopen, Arabische terroristen zien Dik aan voor een 'zionistiese spion', anderen denken dat hij een Palestijnse terrorist is, een Palestijn roept: 'Levend krijgen jullie me toch niet te pakken! Zonistische huurlingen van het dolgedraaide dollarfascisme! ', en dat was het dan.
Ik kan er, om de waarheid te zeggen, geen antisemitisme in ontdekken, behalve dan dat die Belgiese oom kennelijk een antisemiet is, en hij wordt waarlijk niet voorgesteld als de mooie held in het verhaal. We moeten er, geloof ik, voor waken ons onmiddellijk te laten verdoven door alle bellen die beginnen te rinkelen zodra we woorden als 'jodenvolk' en 'zionisties' tegenkomen. Het gaat niet om de woorden, maar om de bedoelingen. Nico Scheepmaker

uit: Haarlems Dagblad, 17/6/77

STRIPSCHRIFT NO. 105 verschijnt de eerste week van november met aandacht voor:
- **25 JAAR DONALD DUCK WEEKBLAD en 10 JAAR HET STRIPSCHAP dmv interviews met:**
- **CARL BARKS**
- **HET DISNEYTHEATER IN AMSTERDAM**
- **WEL EN WEE VAN 10 JAAR SCHAP IN WOORD EN BEELD**
- **DAAN JIPPES: werken met Donald Duck**
- **STRIPDOORSNEDE**

professor pi

simpelman

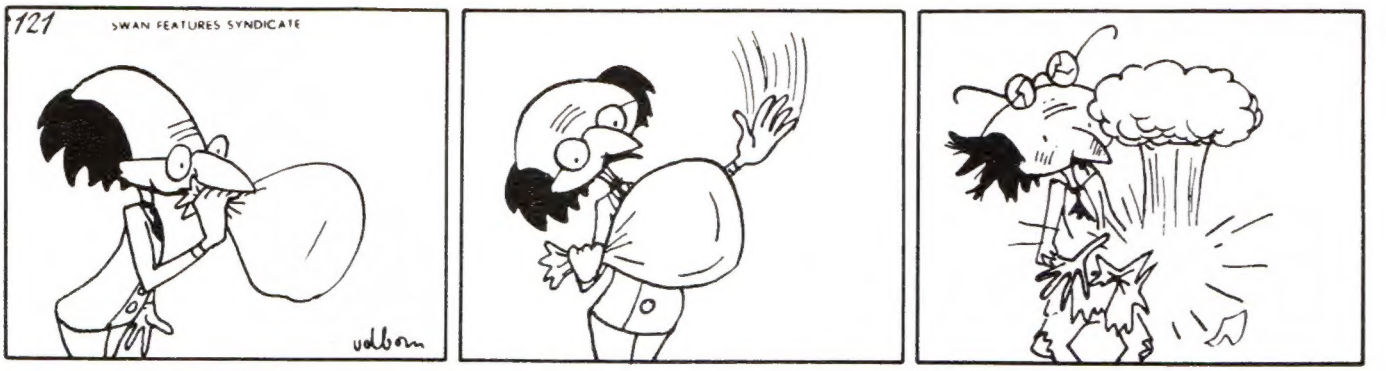

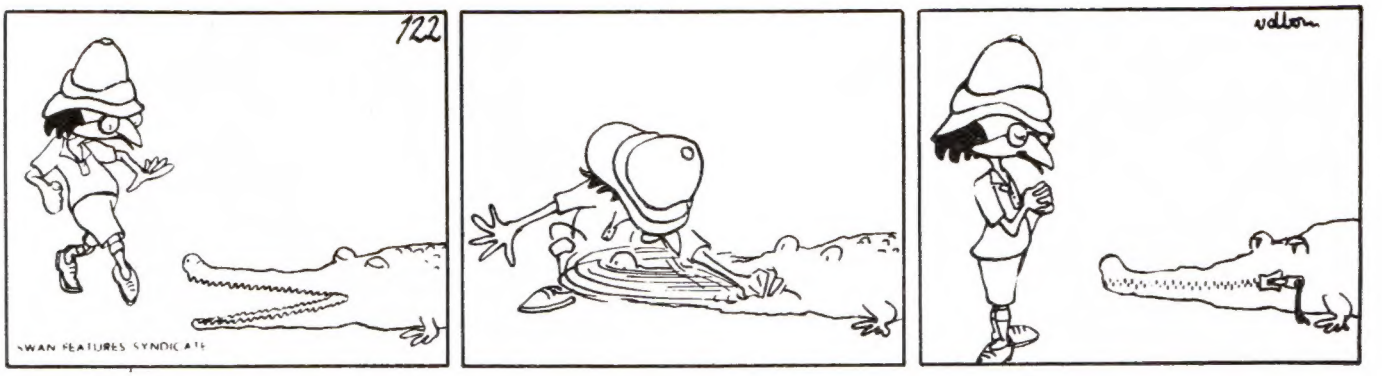

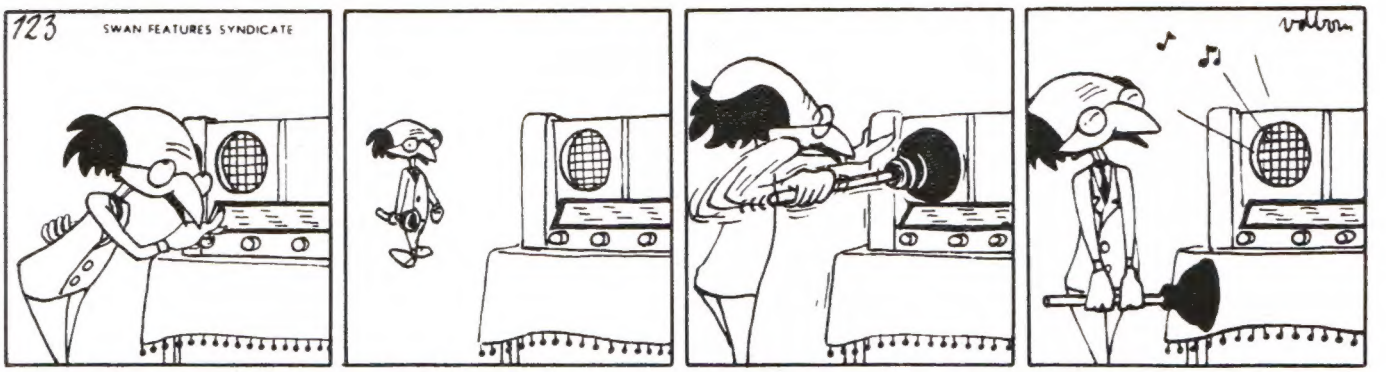

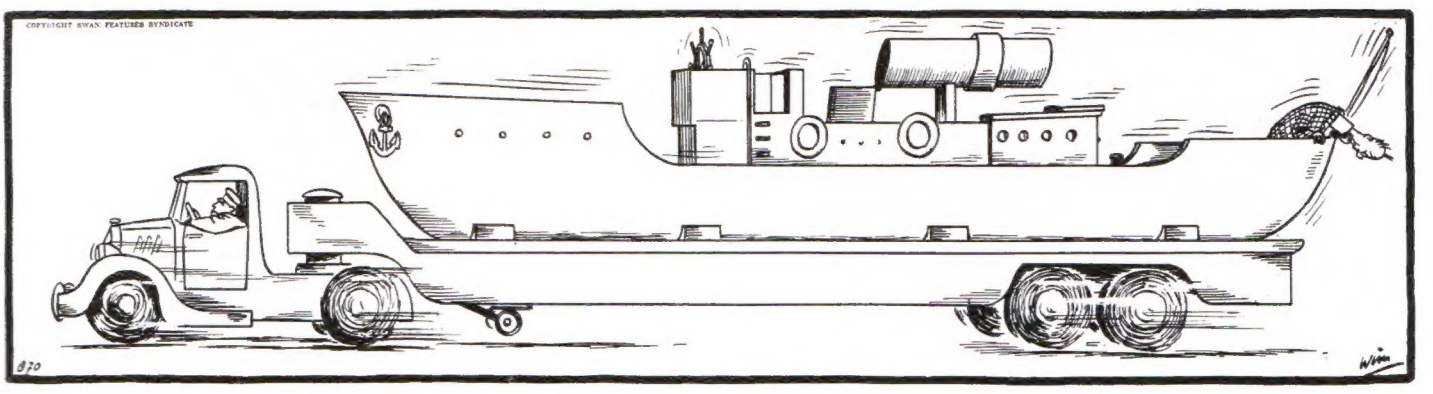

NIEUWE OBERON STRIPS!

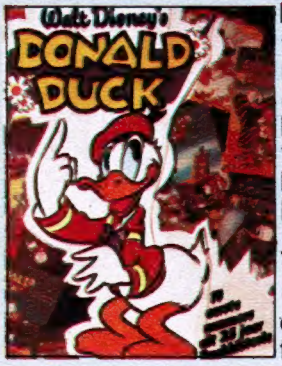

Donald Duck fascimile uitgave: de eerste 10 nummers van 25 jaar Donald Duck Historie Jubileumprijs f 14,75 (tot 31 dec.) daarna f 22,50

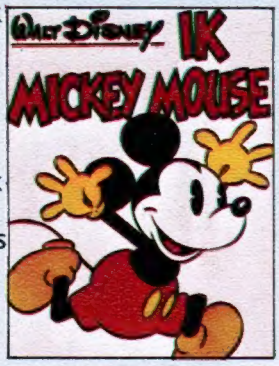

Ik Mickey Mouse deel 2 f 29,75

Strijd met de Berbers Roodbaard deel 14 f 5,25

Trigie deel 5 Mysterieuze krachten op Elekton f 5,25

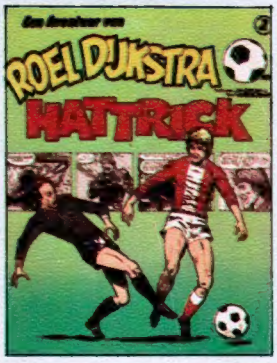

Roel Dijkstra Hattrick deel 2 f 5,25

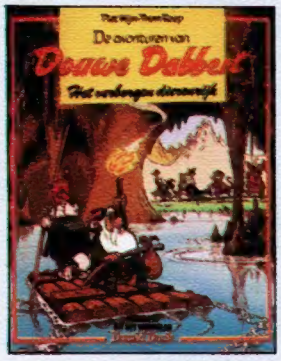

Douwe Dabbert Het verborgen Dierenrijk f 5,25

Johnny Goodbye deel 3, De terugkeer van Al Capone f 5,25

Nieuwe avonturen van Sjors en Sjimmie f 5,25

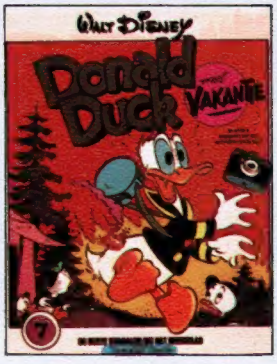

Donald Duck deel 7 Donald Duck met vakantie f 5,25

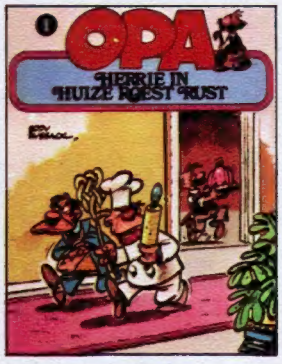

OPA deel 1 Herrie in Huize Roest Rust f 5,25

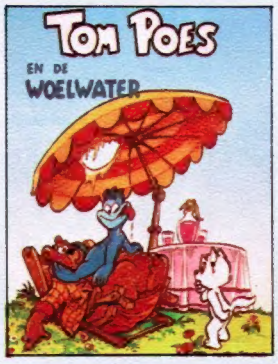

Tom Poes en de Woelwater f 5,25

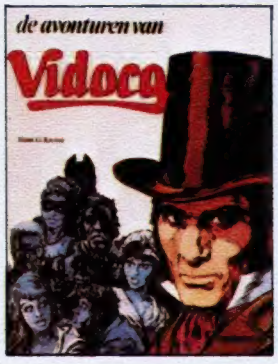

De avonturen van Vidocq f 14,95